

HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD

Izvješće o radu u 2013. godini

Zagreb, 2014.

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE	3
O ZAVODU.....	5
Osnivanje i djelatnost Zavoda	5
Kronologija razvoja Zavoda od 1997. do 2013.	6
Organizacijska struktura Zavoda.....	8
Poslovni prostori i rasprostranjenost Zavoda	9
Kadrovska struktura	14
Rad stalnih i privremenih tijela Zavoda	16
<i>Upravno vijeće Zavoda</i>	<i>16</i>
<i>Stručno vijeće Zavoda</i>	<i>17</i>
Pravo na pristup informacijama Zavoda	19
KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI.....	20
Nepokretna kulturna dobra.....	21
Pokretna kulturna dobra.....	57
Arheološka kulturna dobra	75
Posebni projekt „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedol“	82
Zajedničke stručne službe.....	96
Prirodoslovni laboratorij.....	99
Školovanje, stručno usavršavanje i međunarodna suradnja	105
<i>Međunarodna suradnja</i>	<i>105</i>
<i>Stručno usavršavanje djelatnika Zavoda.....</i>	<i>106</i>
Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru	111
Zaštita kulturne baštine u kriznim uvjetima	111
FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI	113
Financijski pregled poslovanja za 2013. godinu	113
Ostali financijsko-računovodstveni, općepravni i administrativni poslovi.....	123
<i>Aktivnosti uspostave sustava unutarnjih financijskih kontrola (FMC) i sastavljanje i predaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti</i>	<i>124</i>
OSNOVNI POSLOVNI PODACI I KONTAKTI.....	126
DODACI.....	127

Napomena: sve fotografije, tablice, grafikone i druge grafičke dodatke u ovom Izvješću, ako nije drugačije navedeno u njihovoj legendi ili opisu, izradili su djelatnici Zavoda i vlasništvo su Hrvatskog restauratorskog zavoda. Čuvaju se u Informacijsko-dokumentacijskom odjelu Zavoda ili u odjelima Zavoda u kojima su nastali.

UVODNE NAPOMENE

Hrvatski restauratorski zavod (u daljnjem tekstu: Zavod) kao javna, državna ustanova za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost u neposrednoj nadležnosti Ministarstva kulture, zadužena je i odgovorna u sklopu svoje djelatnosti za zaštitu hrvatske kulturne baštine, koju provodi slijedom svojih godišnjih programa rada koje je prihvatilo Ministarstvo kulture i jednim dijelom ugovorenih s drugim zainteresiranim investitorima.

U skladu s aktom o osnivanju Zavoda, Uredbom Vlade Republike Hrvatske od 19. prosinca 1996. godine, Zavod podnosi ovo izvješće o svojem radu u 2013. godini. Kao i prethodna izvješća, i ovo sažeto obuhvaća ukupnu aktivnost Zavoda podijeljenu prema vrstama poslova i zadaća u sklopu organizacijskih jedinica zaduženih za njihovu provedbu.

Osim ovog sažetog, preglednog godišnjeg Izvješća, Zavod barem dva puta godišnje Ministarstvu kulture dostavlja detaljna izvješća za svaki program Zavoda, koji sadrži vrlo detaljne opise obavljenih konzervatorsko-restauratorskih radova, kao i detaljni pregled utrošenih sredstava, zajedno s fotokopijama računa i privremenih, odnosno okončanih situacija.

Zbog cjelovitog sagledavanja i razumijevanja djelatnosti Zavoda u protekloj godini, uvodno su prikazani osnovni podaci o Zavodu: popisani su pravni akti koji reguliraju i organizaciju poslovanja Zavoda, navedeni su podaci o prostorima Zavoda te osnovni kadrovski podaci, što je nužno za razmatranje i razumijevanje svih aspekata djelatnosti i poslovanja Zavoda.

Ovo Izvješće na odgovarajući način odražava matičnu ulogu Zavoda u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti na području Hrvatske, kako opsegom i složenošću konzervatorsko-restauratorskih radova koje provodi te svojom rasprostranjenošću na području države, tako i ulogom u školovanju i stručnom usavršavanju konzervatora i konzervatora-restauratora, unapređivanju struke primjenom suvremenih metoda i tehnologija rada, razgranatom suradnjom s drugim stručnim ustanovama u zemlji i u inozemstvu te, naposljetku, uspješnim rezultatima rada, od kojih posebno ističemo više karakterističnih primjera.

Svojom izvedbom konzervatorsko-restauratorskih radova na kulturnoj baštini, Zavod nastoji promicati najviše kriterije struke, posebno primjenjujući etička načela u svrhu očuvanja spomeničkih svojstava svakog kulturnog dobra.

Ekipiranje Zavoda u proteklom razdoblju, koje je obuhvatilo sustavno proširenje djelatnosti u smislu broja suradnika te dostupnog prostora i opreme, kao i njegova rasprostranjenost na području Hrvatske, dovedeno je do stupnja na kojem postoji mreža organizacijskih jedinica koje teritorijalno i prema vrsti poslova mogu na zadovoljavajući način udovoljiti osnovnim zahtjevima iz djelokruga svoje ovlasti.

Međutim, zbog gospodarske krize, Zavod je morao unutarnjim prilagodbama odgovoriti na znatno smanjen priljev sredstava, i iz Državnog proračuna i od vanjskih investitora. Prilagodbe su provedene smanjenjem broja djelatnika (prirodnim odljevom), prekidanjem korištenja određenih poslovnih prostora te manjim opsegom investicija, nabave opreme, stručnog usavršavanja, publiciranja, te općenito vrlo umanjenim ulaganjem u razvoj djelatnosti. Posebno treba istaknuti smanjeni broj djelatnika, dijelom prirodnim odljevom, a dijelom zbog odlaska u inozemstvo, što zbog restriktivnih politika zapošljavanja na ispražnjena radna mjesta, ako se smanjenje broja zaposlenih nastavi istim tempom, može uzrokovati velike poteškoće u obavljanju zadaća ustanove. Navedene pojave mogu ugroziti učinkovitost i konkurentnost Zavoda srednjoročno, ali dugoročno. U sljedećem razdoblju predstoje daljnje prilagodbe Zavoda promijenjenom poslovnom okruženju.

Šire gledajući na cijeli sektor zaštite kulturne baštine, može se primijetiti da je nastao znatan nerazmjer između stanja hrvatske kulturne baštine (njezine zaštite, uređenja i prezentacije te potrebe za znatno intenzivnijim zaštitnim radovima) i stručnjaka koji su osposobljeni, opremljeni i angažirani za te poslove, kao i dostupnih sredstava i zakonskih mogućnosti za djelovanje.

Iako već formirani sveučilišni studiji emitiraju kvalitetne mlade konzervatorsko-restauratorske kadrove, gospodarska situacija i zakonska ograničenja obeshrabruju ili ne omogućuju njihovo dostatno uključivanje u tržište rada (ili volontiranje) u sektoru zaštite kulturne baštine, što je dugoročni izazov za kulturu u cjelini (i za održavanje djelatnosti i za održavanje kvalitete radova u tom segmentu kulture). Zavod zato poduzima mjere kojima nastoji u najvećoj mjeri omogućiti prenošenje znanja mladim tek formiranim stručnjacima, ali i razvoj privatnog sektora, kao prirodnog komplementa i dobrodošle ravnoteže javnim ustanovama u djelatnosti.

O ZAVODU

Osnivanje i djelatnost Zavoda

Hrvatski restauratorski zavod osnovan je Uredbom Vlade Republike Hrvatske od 19. prosinca 1996. godine (Narodne novine br. 2/97; dopuna br. 119/01), spajanjem dviju javnih ustanova prethodnica: *Restauratorskog zavoda Hrvatske* i *Zavoda za restauriranje umjetnina* iz Zagreba, kojima je osnivač također bila Republika Hrvatska.

Pregled djelatnosti Zavoda u nastavku slijedi iz navedene Uredbe te Statuta Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Djelatnost Zavoda određena je člankom 4. Uredbe, a obuhvaća konzerviranje i restauriranje pokretnih i nepokretnih spomenika kulture, i to:

- konzerviranje i restauriranje pokretnih i nepokretnih spomenika kulture te umjetnina i drugih kulturnih dobara, poglavito pojedinačnih građevina i građevinskih sklopova te slikarskih djela na zidu, drvu, platnu i drugim materijalima;
- konzerviranje i restauriranje kiparskih djela od drva, kamena i drugih materijala, zatim predmeta od tekstila i kože, predmeta od metala, predmeta od keramike, stakla i sličnih materijala te ukrasnih elemenata građevina od drva, kamena, štukove, keramike i drugih materijala;
- konzervatorsko i restauratorsko istraživanje nepokretnih i pokretnih spomenika kulture, i to: istraživanje stilskih, kulturno-povijesnih i materijalnih svojstava spomenika te istraživanje promjena spomenutih svojstava i njihovih uzroka;
- izrada prijedloga konzervatorsko-restauratorskih zahvata i izvođenje zahvata;
- vođenje stručne dokumentacije;
- izrada konzervatorsko-tehničke dokumentacije za rekonstrukcije građevina koje su spomenici kulture, kao i stručni nadzor rekonstrukcije tih građevina prema Zakonu o građenju te obavljanje drugih savjetodavnih usluga koje se odnose na rekonstrukciju pokretnih i nepokretnih spomenika kulture;
- stručni nadzor konzervatorsko-restauratorskih radova koje izvode druge osobe i organizacije;
- obavljanje stručnog uvida u rad registriranih restauratorskih radionica u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba;
- davanje mišljenja o ispunjavanju stručno-tehničkih uvjeta fizičkih ili pravnih osoba za obavljanje restauratorske djelatnosti;
- organiziranje stručnog usavršavanja konzervatora i restauratora te stručnih ispita za restauratorska zvanja;
- stručna vještačenja o stanju spomenika kulture i konzervatorsko-restauratorskim radovima provedenim na njima, a rad su drugih osoba i organizacija;
- unapređivanje tehničke zaštite spomenika kulture;
- razvijanje i promidžba konzervatorsko-restauratorske djelatnosti;
- predstavljanje rezultata iz djelokruga rada Zavoda, osobito objavljivanjem stručnih radova i organiziranjem izložbi;
- održavanje stručne suradnje s istovrsnim i srodnim ustanovama u zemlji i inozemstvu.

Kako bi se Zavod mogao uspješno natjecati na javnim natjecajima i time ostvariti dodatni prihod, poduzeo je aktivnosti dopune svoje djelatnosti, provođenjem arheoloških istraživanja na tržištu, i to:

- arheološka istraživanja i iskopavanja (sustavno, zaštitno, revizijsko, probno iskopavanje) i arheološki nadzor
- arheološki pregled terena: reambulacija, rekognosciranje te
- primjena nedestruktivnih metoda istraživanja.

Zavod može, temeljem odluke Upravnog vijeća, obavljati i druge djelatnosti koje pridonose uspješnijem obavljanju djelatnosti iz st. 1. čl. 6. Statuta Zavoda.

Hrvatski restauratorski zavod matična je ustanova konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj, stoga su u ovom izvješću važne matične funkcije. One su dodatno razrađene, s obzirom na to da utječu na cjelokupno očuvanje materijalne kulturne baštine koja je dio kulturnog identiteta nacije, sa znatnim udjelom u gospodarskim aktivnostima, ponajprije u turizmu.

Osnovna je djelatnost Zavoda konzervatorsko-restauratorska i odnosi se na konzerviranje i restauriranje:

1. nepokretnih kulturnih dobara:
 - graditeljskog naslijeđa
 - zidnih slika i mozaika
 - kamene plastike
 - štukatura
 - arheoloških artefakata/lokaliteta
2. pokretnih kulturnih dobara:
 - štafelajnog slikarstva
 - drvene polikromirane skulpture
 - arheoloških nalaza
 - umjetnina na papiru
 - namještaja
 - predmeta od tekstila i kože
 - predmeta od metala
 - predmeta od keramike, stakla i sličnih materijala te
3. drugih predmeta od kulturne, povijesne ili tehničke važnosti.

Kronologija razvoja Zavoda od 1997. do 2013.

Za razumijevanje kontinuiteta konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, navode se i napomene o počecima te djelatnosti na području Hrvatske:

- **1916.** godine počinje dokumentirana restauratorska djelatnost u Hrvatskoj
- **1942.** godine osnovana je prva restauratorska radionica pri nekadašnjem Narodnom muzeju, poslije Muzeju za umjetnost i obrt
- **1948.** godine osnovana je prva specijalizirana restauratorska ustanova u Hrvatskoj, na početku u sastavu tadašnje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti pod nazivom Restauratorski zavod Instituta za likovne umjetnosti JAZU, koja osamostaljenjem od Akademije postaje Zavod za restauriranje umjetnina (ZZRU)
- **1954.** godine osnovana je restauratorska radionica Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju u Splitu koja je obuhvaćala područje južne Hrvatske

- **1958.** godine osnovana je restauratorska radionica HAZU-a u Zadru
- **1966.** godine osnovan je Restauratorski zavod Hrvatske
- **1996.** godine Uredbom Vlade RH osnovan je, te je 1997. godine počeo djelovati, Hrvatski restauratorski zavod, nastao spajanjem dviju navedenih ustanova restauratorske djelatnosti sa sjedištem u Zagrebu i već ustrojenim vanjskim radionicama: Restauratorskim centrom u Ludbregu i Radionicom u Vodnjanu i Juršićima; sjedište Zavoda je u Zagrebu, a navedene radionice danas djeluju kao restauratorski odjeli Zavoda u Ludbregu i u Juršićima
- **1998.** godine Zavodu su pripojene restauratorske radionice u Splitu i Dubrovniku koje su dotad djelovale unutar konzervatorskih odjela Ministarstva kulture; pripojene radionice nastavile su s radom kao Restauratorski odjel Dubrovnik i Restauratorski odjel Split
- **2001.** godine u sastavu Zavoda osnovan je Restauratorski odjel u Osijeku
- **2004.** godine u Zavod su prešli arheolozi Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, a ustrojena je i posebna Služba za arheološku baštinu s odjelima za kopnenu i podvodnu arheologiju te pripadajućim Odjelom za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza
- **2005.** godine u sastavu Zavoda osnovan je Restauratorski odjel u Rijeci
- **2006.** godine Zavodu su pripojene restauratorske radionice konzervatorskih odjela Ministarstva kulture u Zadru i preostala prethodno nepripojena radionica u Splitu
- **2007.** godine ustanovljen je Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru (dalje MCPA) pod pokroviteljstvom UNESCO-a, a uz njega i zavodski Odjel za restauriranje podvodnih arheoloških nalaza; prema pravilima UNESCO-a, MCPA je 2009. godine ostvario veći stupanj poslovne autonomije, no i dalje se statutarno i ugovorno oslanja na Zavod
- **2012.** godine temeljem odluke Ministarstva kulture, restauratorska radionica za podvodni arheološki materijal izdvojena je iz Zavoda i pripojena MCPA-u.

Odjeli Zavoda u osnivanju

- Godine **2006.** sklopljen je ugovor s Gradom Šibenikom, kojim se osigurava korištenje prostora u Mandalini za potrebe restauratorskog odjela na rok od trideset godina. Radovi na uređenju i opremanju prostora radi njegove prilagodbe restauratorskoj djelatnosti su završeni. Međutim, zbog nemogućnosti zapošljavanja, trenutačno se prostor ne koristi redovito, već povremeno kao dormitorij za djelatnike Zavoda koji rade na objektima/programima u njegovoj blizini.
- Godine **2007.** sklopljen je ugovor s Gradom Pulom, kojim se osigurava korištenje prostora utvrde Sv. Juraj za potrebe restauratorskog odjela Zavoda na području Istre, na rok od četrdeset godina. S obzirom na velika financijska ograničenja, Zavod trenutačno nema mogućnosti obnoviti i opremiti lokaciju za provođenje zaštitnih radova te zaposliti djelatnike koji bi u njoj radili.
- Godine **2009.** sklopljen je donatorski ugovor Zavoda i Ministarstva kulture s Fondacijom Batahovina o obnovi Ljetnikovca Bunić-Kaboga u Dubrovniku, kojim se Zavod obvezao da će se nakon dovršetka obnove i opremanja ljetnikovca Fondacije i Ministarstva, koristiti ljetnikovcem za obnovu kulturne baštine sa šireg dubrovačkog područja te dijelu ljetnikovca omogućiti javnu funkciju. Obnova ljetnikovca završena je u lipnju 2013. Od tada se Zavod nastoji koristiti ljetnikovcem u okvirima određenima ugovorom.

Organizacijska struktura Zavoda

Slijedi tabelarni prikaz ustrojstvenih jedinica Hrvatskog restauratorskog zavoda s adresama na kojima se nalaze.

Tablica 1. Tabelarni prikaz ustrojstvenih jedinica Zavoda s adresama

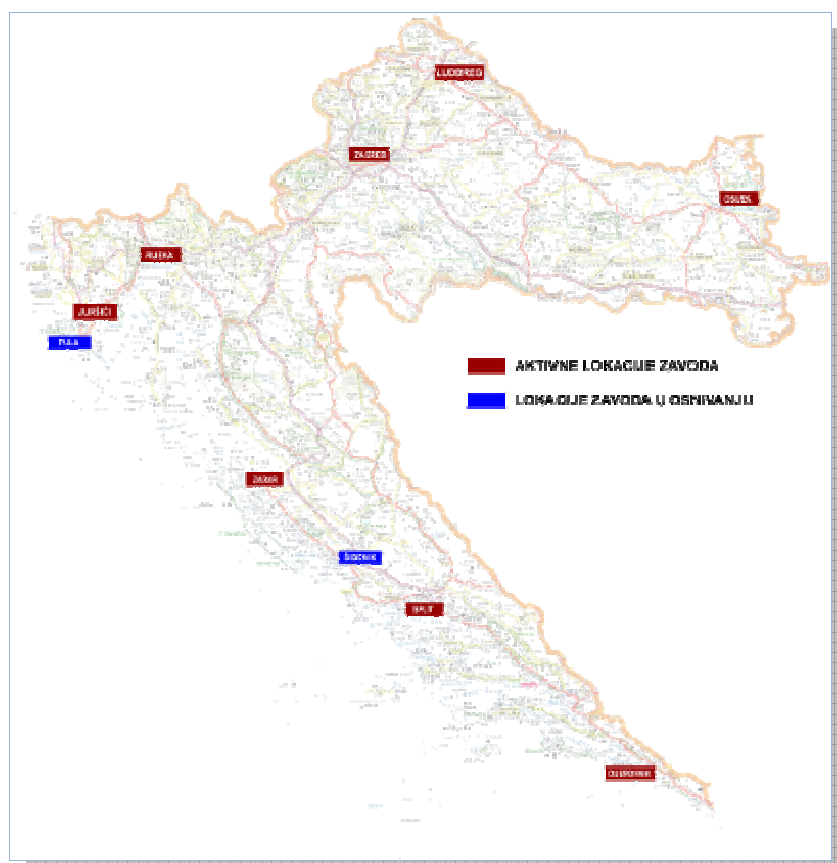
Ured ravnatelja	Zagreb	<i>N. Grškovića 23</i>
Odsjek za reviziju		
Odsjek za školovanje, stručno usavršavanje i međunarodnu suradnju		
Služba za nepokretnu baštinu	Zagreb	<i>Ilica 44</i>
Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu		
Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu		
Odjel za zidno slikarstvo i mozaik s radionicama u Osijeku, Rijeci i Dubrovniku		<i>Radićeva 26</i>
Odjel za kamenu plastiku		<i>Voćarska 106</i>
Odjel za štuko		
Služba za pokretnu baštinu	Zagreb	<i>Zmajevac 8</i>
Odjel za drvenu polikromnu skulpturu		
Odsjek I za drvenu polikromnu skulpturu		
Odsjek II za drvenu polikromnu skulpturu		<i>Voćarska 106</i>
Odsjek III za drvenu polikromnu skulpturu i namještaj		<i>Zmajevac 8</i>
Odsjek IV za drvenu polikromnu skulpturu		<i>Kneza Mislava 18</i>
Odjel za štafelajno slikarstvo		
Odsjek I za štafelajno slikarstvo		<i>Zmajevac 8</i>
Odsjek II za štafelajno slikarstvo		<i>Kneza Mislava 18</i>
Odsjek III za štafelajno slikarstvo		<i>Zmajevac 8</i>
Odjel za tekstil, papir i kožu		<i>Ilica 44</i>
Odsjek za papir i kožu		
Stolarska radionica		<i>Zmajevac 8</i>
Radionica za metal		<i>N. Grškovića 23</i>
Služba za arheološku baštinu	Zagreb	<i>Kožarska 5</i>
Odjel za restauriranje podvodnih arheoloških nalaza	Zadar	<i>B. Petranovića 1</i>
Odjel za podvodnu arheologiju	Zagreb	<i>C. Zuzorić 43</i>
Odjel za kopnenu arheologiju, sjedište Zagreb		<i>Kožarska 5</i>
Odjel za kopnenu arheologiju, sjedište Juršići	Juršići	<i>Juršići 7</i>
Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	Zagreb	<i>Kožarska 5</i>
Služba za odjele izvan Zagreba	Split	<i>Porinova 2a i Dračevac</i>
Restauratorski odjel Split		
Odsjek za kamenu plastiku		
Odsjek za zidno slikarstvo, mozaik i štuko		
Restauratorski odjel Dubrovnik	Mokošica	<i>Batahovina bb</i>
Odsjek za zidno slikarstvo		
Odsjek za papir		<i>Batahovina 2</i>
Restauratorski odjel Juršići s radnim prostorom u Vodnjanu, Gradina bb i Puli, utvrda sv. Jurja (Restauratorski odjel Pula, u pripremi)	Juršići	<i>Juršići 7</i>
Restauratorski centar Ludbreg	Ludbreg	<i>Trg Sv. Trojstva 15</i>
Odsjek za tekstil		

Restauratorski odjel Osijek Odsjek za kamenu plastiku	Osijek	<i>Fakultetska 4</i>
Restauratorski odjel Rijeka	Rijeka	<i>Užarska 26</i>
Restauratorski odjel Zadar	Zadar	<i>Bedemi zadarskih pobuna bb</i>
Restauratorski odjel Šibenik (u osnivanju)	Šibenik	<i>Milice i Turka bb</i>
Zajedničke stručne službe	Zagreb	<i>Zmajevac 8</i>
Informacijsko-dokumentacijski odjel		
Knjižnica		
Fotolaboratorij		<i>Ilica 44, Zmajevac 8</i>
Dokumentacijski odsjek za pokretnu baštinu		
Dokumentacijski odsjek za nepokretnu baštinu		<i>Ilica 44</i>
Arhiv		
Prirodoslovni laboratorij		<i>Zmajevac 8</i>
Služba financijskih, pravnih i administrativnih poslova	Zagreb	<i>N. Grškovića 23</i>
Odjel općih pravnih i administrativnih poslova		
Odsjek općih pravnih poslova		
Odsjek za kadrovske poslove		
Pisarnica		
Financijsko-računovodstveni odjel		<i>N. Grškovića 1</i>
Odsjek financijske operative		
Odsjek za knjigovodstvo		
Odsjek za obračun plaća i drugih osobnih primanja		
Služba za nabavu i opće tehničke poslove	Zagreb	<i>N. Grškovića 23</i>
Odjel za poslove nabave		
Odsjek za provođenje postupaka javne nabave		
Odsjek za realizaciju nabave, izradu i praćenje plana nabave		
Skladište		<i>Zmajevac 8</i>
Odjel za zaštitu na radu i opće tehničke poslove		<i>N. Grškovića 23</i>
Odsjek za zaštitu na radu i zaštitu od požara		
Odsjek za opće tehničke poslove		

Poslovni prostori i rasprostranjenost Zavoda

Hrvatski restauratorski zavod za obavljanje djelatnosti koristi se prostorima na dvadeset šest lokacija raspoređenih u osam gradova (slika 1); od toga se samo u Zagrebu radne aktivnosti održavaju na jedanaest mjesta.

Rasprostranjenost zavodskih organizacijskih jedinica diljem zemlje neposredno je povezana s većom operativnošću u obavljanju zaštitnih i restauratorskih poslova na kulturnim dobrima lokalnih zajednica, no ta dislociranost unutar Zavoda u znatnoj mjeri uvjetuje organizaciju rada, nameće izvjesna ograničenja u poslovanju i zahtijeva ulaganje u prostore kako bi svaki bio prilagođen obavljanju jedne vrste posla ili više vrsta poslova u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti. Istovremeno su viši i režijski troškovi, troškovi komunikacije kao i indirektni troškovi organizacije rada i funkcioniranja ustanove.

Slika 1. Rasprostranjenost organizacijskih jedinica Hrvatskog restauratorskog zavoda po gradovima

Ukupna površina prostora o kojima se Zavod trenutno skrbi iznosi 22.996 m², od toga se prostorom površine 5813 m² kao radnim prostorom koriste zaposleni radnici u Zagrebu, dok je 1300 m² namijenjeno depou i skladištu u Kerestincu. Izvan Zagreba, prostorima ukupne površine od 15.883 m² koriste se zaposlenici s radnim mjestom izvan Zagreba.

Nerazmjer u ukupnoj površini prostora i broja zaposlenih izvan Zagreba proizlazi iz broja lokacija i njihovih površina, koje se osim za restauriranje kulturnih dobara koriste i za druge namjene u djelokrugu rada Zavoda. U takve prostore ubrajaju se Ludbreg, Osijek i Dračevac u Splitu. Osim toga, od ukupnog prostora za koje je Zavod ovlašten, treba uzeti u obzir da se znatan dio upotrebljava kao pomoćni prostor, primjerice za pohranu kulturnih dobara te skladištenje materijala i opreme za rad.

Pregled prostora kojima se Zavod koristi razvrstan je u tablici u nastavku na dvije kategorije, s obzirom na obavezu plaćanja najamnine.

Tablica 2. Pregled poslovnih prostora Zavoda: adrese, površine, djelatnosti koje se obavljaju u prostoru te broj radnika koji boravi u prostoru, na dan 31. prosinca 2013.

#	LOKACIJA	Površina (m ²)	Namjena prostora	Broj radnika
A	Prostori za koje se NE plaća najamnina			
1	Zagreb, Nike Grškovića 23	645	uprava i radionica za metal	31
2	Zagreb, Zmajevac 8	2.237	restauratorske radionice, dokumentacija, centralni depo umjetnina, Knjižnica, stolarija, Fotolaboratorij, Prirodoslovni laboratorij, RTG snimaonica, Skladište, memorijalna soba V. Radauša	61

#	LOKACIJA	Površina (m ²)	Namjena prostora	Broj radnika
3	Zagreb, Ilica 44	908	arhitektura, restauratorske radionice za tekstil i papir, dokumentacija, Fotolaboratorij	43
4	Zagreb, Kneza Mislava 18	475	restauratorske radionice	12
5	Zagreb, Cvijete Zuzorić 43	151	podvodna arheologija	6
6	Ludbreg, Trg Sv. Trojstva 15	3.386	restauratorske radionice, stolarija, knjižnica i depo umjetnina	15
7	Osijek, Fakultetska bb	3.351	restauratorske radionice i bastioni koji su u nadležnosti Zavoda, a namijenjeni su razvoju Centra starih zanata	21
8	Dubrovnik, Batahovina bb	837	restauratorske radionice	12
9	Juršići, Vodnjan	1.200	restauratorske radionice i arheologija	9
10	Split, Porinova 2a	593	restauratorske radionice	21
11	Split, Dračevac, bivša vojarna Sv. Križ, objekt br. 10	3.000	restauratorske radionice za kulturna dobra velikog formata i skladište	13
12	Rijeka, Palača Garbas, Užarska 26	616	restauratorske radionice	8
13	Zadar, Bedemi zadarskih pobuna bb, radionice	330	restauratorske radionice	4
14	Šibenik, Mandalina, Milice i Turka bb	595	radovi su gotovi, a koristi se dormitorij za djelatnike koji rade u blizini	0
15	Pula, utvrda Sv. Juraj	1.093	radovi na sanaciji i uređenju prostora u tijeku	0
16	Dubrovnik, Ljetnikovac Kaboga, Batahovina 2	843	restauratorske radionice i javni prostor	4
17	Dubrovnik, Ljetnikovac Sorkočević, Na skali 4/I (ACI d.d.)	39	restauratorske radionice za zidno slikarstvo	2
Ukupno (A)		20.299		262
		<i>m²</i>		<i>djelatnika</i>
B Prostori za koje se plaća najamnina				
1	Zagreb, Radićeva 26	142	zidno slikarstvo	10
2	Zagreb, Kožarska 5	163	arheologija, radionica za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	7
3	Zagreb, Voćarska 106	683	restauratorske radionice (kamena plastika, štukatura i polikromirana skulptura)	24
4	Zagreb, Nike Grškovića 1	170	financije i računovodstvo	9
5	Zagreb, Kerestinec	1.300	spremište	0
6	Zagreb, Kamenita 15	104	restauriranje kopnenih arheoloških nalaza	3
7	Zagreb, Drežnička 34	135	dio Odjela za štuko	0
Ukupno (B)		2.697		53
		<i>m²</i>		<i>djelatnika</i>
Sveukupno (A + B)		22.996		315

Podaci o površini prostora u Rijeci (Palača Garbas) odnose se na neto površinu, a rezultat su nove izmjere, provedene početkom 2014. godine.

Budući da većina prostora kojima se Zavod koristi nije namjenski građena za temeljnu djelatnost, nužne su adaptacije da bi se prostor prilagodio konzervatorsko-restauratorskim radovima. Pri utvrđivanju prioriteta ulaganja u 2013. uvaženi su kriteriji brojnosti prostora u kojima se posluje, kriteriji zahtjeva konzervatorsko-restauratorske struke za prostornim uvjetima za svaku specifičnu djelatnost, zakonskih odredbi zaštite na radu i potrebe reguliranja statusa nelegalno sagrađenih dijelova objekata.

Dio odobrenih sredstava za tu namjenu su i sredstva dobivena prema ugovoru br. U-48/13 u iznosu od 500.000 kn i prenesena namjenska sredstva iz 2012. godine za dovršenje uređenja prostora u Šibeniku, Mandalina, u iznosu od 122.286 kn. Ukupno raspoloživa sredstva iznosila su 622.286 kn. Odobrenim planom bilo je predviđeno 381.438 kn za radove na objektima te utrošak prenesenih 122.286 kn za dovršenje objekta u Šibeniku, Mandalina, odnosno ukupno 503.724 kn. Od navedenih sredstava do 23. siječnja 2014. godine utrošeno je 379.437,26 kn, a za programe koji su pokrenuti, ali ih nije bilo moguće potpuno financijski realizirati u 2013. godini, rezervirano je 242.849 kn.

Planirana i realizirana sredstva za razvoj restauratorske djelatnosti na pojedinim lokacijama Zavoda u 2013. godini prikazana su u tablici u nastavku.

Tablica 3. Pregled poslovnih prostora Zavoda te planiranih i realiziranih investicija u 2013.

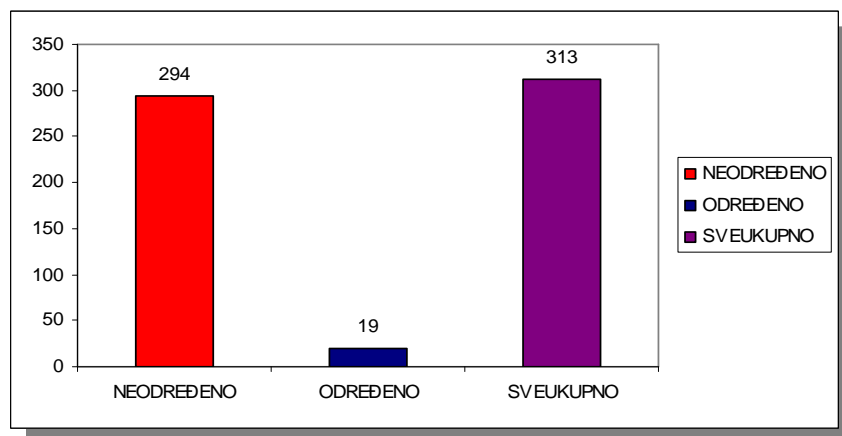
#	OBJEKT	ODOBRENI PLAN za radove u 2013. (zatraženo u MK)	UTROŠENO do 23. 1. 2014.	Procjena troška realizacije u 2014.
1	Zagreb, Ilica 44	7.500 (40.000)	8.476	--
2	Zagreb, Grškovićeve 23	-- (250.000)	11.725	4.750
3	Zagreb, Zmajevac 8	301.438 (900.000)	29.202	203.949
4	Zagreb, Radićeva 28, Kožarska 5	-- (200.000)	--	--
5	Osijek, Fakultetska 4	-- (1.030.000)	--	--
6	Ludbreg, Dvorac Batthyany	-- (280.000)	--	--
7	Dubrovnik, Ljetnikovac Stay	-- (720.000)	--	--
8	Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga	-- (30.000)	53.432	1.900
9	Zadar, Bedemi zadarskih pobuna	9.000 (460.000)	--	9.000
10	Juršići, Restauratorska radionica	-- (255.000)	--	--
11	Rijeka, Užarska 26	24.375 (70.000)	12.437	23.250
12	Šibenik, Mandalina	12.500 (--)	97.361	--
13	Split, Porinova 2	26.625 (--)	26.625	--
	UKUPNO	381.438 (4.180.000)	239.258	242.849
14	Šibenik, MANDALINA – sredstva prenesena iz 2012.	122.286	140.179	--
	SVEUKUPNO	503.724 (4.180.000)	379.437	242.849
				622.286

U svezi s radnim prostorima Zavoda, zaključno se može istaknuti da je razmještenost na jedanaest lokacija Zavoda u Zagrebu na više načina otežavajuća za redovito funkcioniranje Zavoda. Stoga bi ubuduće bilo od posebnog interesa za razvoj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti i Zavod osigurati jedinstvenu lokaciju u Zagrebu na kojoj bi se mogle okupiti sve organizacijske jedinice koje na tom području djeluju i na kojoj bi se mogli osigurati atelijerski kapaciteti za praksu dodiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih restauratorskih studija te drugi povezani edukativni i javni sadržaji.

Kadrovska struktura

Struktura zaposlenih prema vrsti radnog odnosa

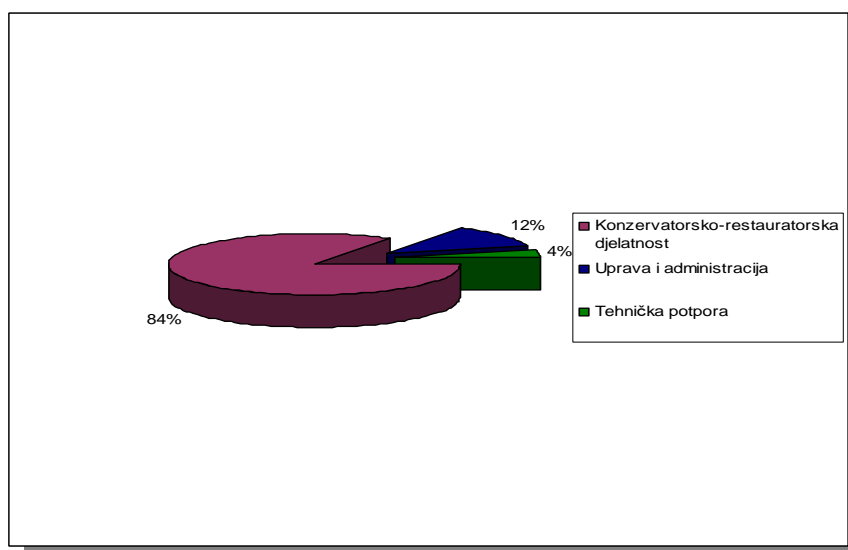
U Hrvatskom restauratorskom zavodu 31. prosinca 2013. godine ukupno je u radnom odnosu bilo 313 djelatnika. Od toga je od odobrenih 305 radnih mjesta, 294 djelatnika bilo u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, devetnaestero u radnom odnosu na određeno vrijeme te dva polaznika stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (slika 2).

Slika 2. Broj zaposlenih na neodređeno i određeno radno vrijeme

Zaposlenici prema vrsti poslova koje obavljaju

Prema vrsti posla koji obavljaju, zaposlene možemo svrstati u tri skupine (slika 3). U prvoj su skupini djelatnici koji obavljaju poslove na zaštiti kulturne baštine; oni čine najveći broj zaposlenih.

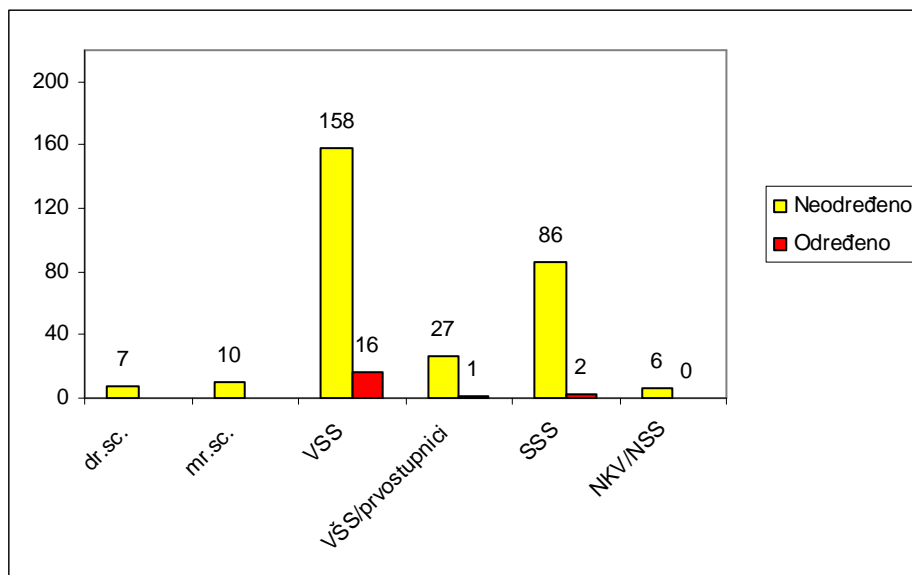
Slika 3. Postotak zaposlenih prema vrsti posla koji obavljaju

Uprava i administracija, kao sljedeća skupina, potpora su zaposlenima na zaštiti kulturne baštine. To podrazumijeva financijsko-računovodstvenu i pravnu potporu, poslove nabave i ostale poslove propisane zakonskim i drugim aktima, koji su nužni za funkcioniranje ustanove.

U trećoj su, najmanjoj skupini, koju čini tehnička potpora, djelatnici zaposleni na poslovima čišćenja i održavanja radnih prostora na svim lokacijama Zavoda.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih

Većina zaposlenika, nešto više od **70%**, visoko je obrazovana, sa završenim diplomskim ili dodiplomskim stupnjem obrazovanja ili znanstvenim stupnjem magistra i doktora (slika 4).

Slika 4. Broj zaposlenih prema stručnoj spremi radnog mjesta

Završeno srednjoškolsko obrazovanje ima nešto više od **28%** zaposlenih, a oko **1%** djelatnika je niže kvalificirano ili nekvalificirano.

Kvalifikacijska struktura zaposlenih podložna je promjenama prema Pravilniku o stručnim zvanjima u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te uvjetima i načinima njihovih stjecanja.

Kretanje zaposlenih iz Hrvatskog restauratorskog zavoda

Tijekom 2013. godine većini zaposlenih radni odnos prestao je istekom Ugovora o radu na određeno vrijeme (46), sporazumnim prestankom radnog odnosa (4), otkazom ugovora radnika (1), odlaskom u starosnu mirovinu (3) te smrću djelatnika (1).

Rad stalnih i privremenih tijela Zavoda

Stručno i administrativno upravljanje Zavodom proizlazi iz stalnih, statutarnih i privremenih radnih tijela Zavoda, kao što su Upravno vijeće, ravnatelj, Stručno vijeće te privremena radna tijela: povjerenstva, radne skupine i sl.

Tablica 4. Razine ovlasti i odgovornosti u Zavodu

Razina	Područje ovlasti	Odgovornost
1	Zavod	Upravno vijeće
2	Zavod	ravnatelj
3	sektori poslovanja	pomoćnici ravnatelja
4	službe	pročelnici službi
5	odjeli	voditelji odjela
6	odsjeci	voditelji odsjeka

Tijekom 2013. godine započete su pripreme, provedene su konzultacije i izrađeni su prijedlozi internih akata za usklađivanje Zavoda sa Zakonom o upravljanju javnim ustanovama u kulturi, koje podrazumijevaju, između ostaloga, i više članova Upravnog vijeća (umjesto pet, sada sedam članova).

Prilagodbe Zakonu o upravljanju javnim ustanovama u kulturi obuhvaćaju pripreme aktivnosti za donošenje Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o spajanju javnih ustanova restauratorske djelatnosti, uključujući proširenje djelatnosti Zavoda, te prilagodbe internih akata Zavoda, osobito Statuta, pripadnih poslovnika i sl. Prijedlozi izmjene Statuta Zavoda uključuju i moguće formiranje Poslovnog kolegija kao statutarnog tijela Zavoda.

Upravno vijeće Zavoda

Prema aktima o osnivanju Hrvatskog restauratorskog zavoda, Upravno vijeće ima pet članova koje imenuje ministrica kulture na mandat od dvije godine. Način rada Upravnog vijeća uređen je Poslovníkom o radu Upravnog vijeća.

Prema ovlastima i zadaćama, Upravno vijeće između ostalog donosi godišnji program rada i razvoja Zavoda te nadzire njihovu provedbu, odlučuje o financijskom planu i donosi godišnji obračun, donosi Statut uz suglasnost osnivača, a na prijedlog ravnatelja akt o unutarnjem ustrojstvu i druge opće akte u skladu sa Statutom i Zakonom, donosi odluke u drugom stupnju u svezi s pravima zaposlenika Zavoda i raspravlja o godišnjim izvješćima ravnatelja.

Upravno vijeće tijekom 2013. godine održalo je sedam sjednica s dvadeset četiri točke dnevnog reda; donijelo je dvadeset četiri zaključka te je između ostalog raspravilo i donijelo odluke o sljedećim temama:

- iznesen je godišnji obračun Zavoda za 2012. godinu
- odlučeno je da se sredstva Ministarstva kulture za nastavak radova prenesu u 2013. godinu
- raspravljeno je pitanje nenaplaćenih potraživanja od (u prethodnoj Vladi) Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (danas: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU) za realizaciju projekta „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedol“, kao i drugih nenaplaćenih potraživanja; doneseni su zaključci o daljnjem postupanju

- u više navrata raspravljeno je pitanje primjene novog Granskog kolektivnog ugovora te obveze koje iz toga proizlaze za Zavod, nedostatna sredstva za njegovu provedbu i sudski sporovi koji iz te situacije proizlaze
- raspravljeno je pitanje izdvajanja Odjela za restauriranje arheoloških nalaza iz Zavoda i s tim povezano premještanje određenih djelatnika i opreme u Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru; usvojen je Sporazum o međusobnoj suradnji na području zaštite podvodne arheološke baštine i prijenosu imovine
- raspravljena su pitanja realizacije ugovora o obnovi i korištenja prostora Ljetnikovca Bunić-Kaboga
- raspravljalo se o ograničenim mogućnostima zapošljavanja putem autorskog ugovora, ugovora o djelu te ugovora o radu na određeno vrijeme
- usvojeni su sljedeći akti: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu Zavoda, Pravilnik o postupanju i rashodovanju dugotrajne i kratkotrajne imovine Zavoda, Pravilnik o zaštiti od požara
- usvojeni su sljedeći dokumenti: godišnje Izvješće o radu Zavoda u 2012., Program rada Zavoda u 2014., Strateški plan Hrvatskog restauratorskog zavoda
- donesen je zaključak o izmjeni čl. 6., st. 1 Uredbe o spajanju javnih ustanova restauratorske djelatnosti (odnosi se na produljenje mandata članova Upravnog vijeća s dvije na četiri godine)
- usvojena je Odluka o dopunama Poslovnika o radu Upravnog vijeća
- donesena je odluka o nabavi opreme iz prihoda ostvarenog u 2013. godini realizacijom programa koje financiraju vanjski investitori (osim Ministarstva kulture)
- raspravljene su okolnosti realizacije programa u 2013., zbog kasnog zaprimanja ugovora o financiranju, kao i drugih s time povezanih formalnih razloga
- usvojen je Financijski plan Zavoda za 2013. godinu, rebalans Financijskog plana za 2013. te Privremeni financijski plan za razdoblje siječanj-ožujak 2014.

Stručno vijeće Zavoda

Stručno vijeće je stručno savjetodavno tijelo koje saziva i vodi ravnatelj Zavoda. Prema čl. 26. Statuta Zavoda, Stručno vijeće raspravlja i odlučuje o stručnim pitanjima rada Zavoda, daje Upravnom vijeću i ravnatelju Zavoda mišljenja i prijedloge glede organizacije rada i razvoja djelatnosti.

Prema čl. 26. Statuta Zavoda, članovi Stručnog vijeća, uz ravnatelja Zavoda, pomoćnici su ravnatelja i pročelnici službi (ukupno devet osoba), a na sjednice se redovito pozivaju i drugi stručnjaci, ovisno o temi sjednice.

Stručno vijeće 2013. godine održalo je 14 sjednica, s 82 točke dnevnog reda te je donijelo 69 zaključaka. Raspravljalo se o sljedećim temama:

- preliminarno je razmatran prijedlog Poslovnika o radu Poslovnog kolegija
- predstavljena je matrica odgovornosti i ovlasti pomoćnika i voditelja organizacijskih jedinica Zavoda te se raspravljalo o optimalnoj strukturi radnih mjesta u Zavodu
- predstavljene su okolnosti i dana je uputa u pogledu zakonske zabrane utakmice djelatnika sa Zavodom
- raspravljalo se o aktualnim tehničkim i kadrovskim pitanjima (evidencija dana bolovanja, ugovora o radu djelatnika na programima Zavoda, isplata naknada za neiskorišteni godišnji odmor, naknade za prijevoz na posao i s posla)
- raspravljeno je pitanje i definiran jedinstveni stav Zavoda o sudskim sporovima povezanim s primjenom čl. 19. Granskog kolektivnog ugovora, te se obrazlagao obračun plaće na temelju priznatih stručnih zvanja, odnosno na temelju Granskog kolektivnog ugovora

- predstavljeni su stručni, financijski i organizacijski aspekti projekta „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol“, razmatrana su izvješća o tom projektu te izvještaj o refundiranju troškova po projektu
- raspravljena su pitanja suradnje Zavoda s raznim visokoškolskim ustanovama, kao i sporazumi i suradnja s partnerskim organizacijama
- raspravljeno je pitanje realizacije programa, kao i neutrošenih sredstava po pojedinim programima i njihovo vraćanje u Državni proračun, odnosno odluka o prijenosu neutrošenih sredstava iz prethodne u tekuću godinu
- govorilo se o stručnom usavršavanju i o njihovoj jedinstvenoj preglednoj evidenciji na razini godine
- raspravljalo se o radu mentora sa studentima, kad se praktična nastava provodi u Zavodu
- raspravljena je i definirana konačna verzija Strategije Hrvatskog restauratorskog zavoda
- predstavljena su i raspravljena pitanja ugovaranja ulaznih ugovora
- postavljena su otvorena pitanja i provedena je rasprava o pregovorima Zavoda sa Sindikatom
- raspravljen je zahtjev Ministarstva kulture o prenošenju imovine Odjela za restauriranje podvodnih arheoloških nalaza u Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, kao i sporazum kojim bi se to reguliralo
- raspravljeno je smanjenje sredstava za programe zaštitnih radova, investicijsko održavanje, nabavu opreme, informatizaciju te materijalnih rashoda ustanove, kao i moguće prilagodbe koje treba provesti
- raspravljena su pitanja (su)organizacije stručnih skupova, sudjelovanja djelatnika na stručnim skupovima, predstavljen je program DeVos u kojem sudjeluje Zavod te su raspravljena pitanja o EU projektima
- provedena je rasprava o Planu nabave opreme za obavljanje djelatnosti Zavoda s utvrđenim prioritetima, Planu tekućeg održavanja po svim lokacijama Zavoda, Planu vlastitih prihoda, kao i o Financijskom planu Zavoda
- predstavljene su inicijative za smještaj Zavoda na jedinstvenoj lokaciji u Zagrebu
- provedena je rasprava o primjeni novog Zakona o javnoj nabavi
- predstavljen je i raspravljen Financijski plan Zavoda za 2013. i Financijski plan Zavoda za razdoblje 2014. - 2016.; predstavljeni su i utvrđeni limiti za financiranje plaća stalno zaposlenih i materijalnih rashoda ustanove u sljedećem razdoblju
- raspravljena je izrada godišnjeg Izvještaja o radu Zavoda za 2012. godinu, raspravljena su pojedinačna stručna i operativna pitanja o programima zaštitnih radova, kao i druge aktualne teme iz domene Stručnog vijeća.

Ostala interna povjerenstva i radne skupine Zavoda

Radi razrade i rješavanja aktualnih pitanja, Upravno vijeće, Stručno vijeće i ravnatelj Zavoda formirali su sljedeća privremena radna tijela, odnosno povjerenstva:

- Odbor za zaštitu na radu Hrvatskog restauratorskog zavoda
- Povjerenstvo za definiranje programa i imenovanje voditelja programa
- Povjerenstvo za osposobljavanje i stručno usavršavanje djelatnika
- Povjerenstvo za znanost
- Povjerenstvo za promotivne materijale Zavoda
- Uredništvo stručne publikacije Zavoda
- Radnu grupu za programske smjernice i plan strateškog razvoja Zavoda
- Radnu skupinu za reguliranje pristupa informacijama Zavoda
- Radnu grupu za organizaciju internih skupova i pripremu internih stručnih rasprava
- Radnu skupinu za financijsko upravljanje i kontrole
- Radnu skupinu za izradu dopune Sistematizacije poslova i zadataka Zavoda
- Povjerenstvo za izradu nacrtu strateškog plana Zavoda.

Pravo na pristup informacijama Zavoda

Početakom 2012. godine Zavod je uspostavio sustav propisan Zakonom o pravu na pristup informacijama (NN br. 172/03, 144/10, 38/11 te 77/11). Donesen je Katalog informacija te je imenovan Službenik za informiranje. Početkom 2013. Zavod je predao svoje drugo izvješće o provođenju Zakona o pravu na pristup informacijama u 2012. godini. Početkom 2013. donesen je novi Zakon o pravu na pristup informacijama (NN br. 25/13) pa je Zavod proveo odgovarajuće prilagodbe u svojim dokumentima i procedurama.

Tijekom 2013. godine Zavod je zaprimio trideset pet zahtjeva korisnika, od čega se osam zahtjeva odnosilo na pristup informacijama, a dvadeset sedam zahtjeva na ponovnu uporabu informacija. Gotovo svi zahtjevi odnosili su se na konzervatorsko-restauratorsku dokumentaciju o pojedinim kulturnim dobrima i provedenim zaštitnim radovima.

Prilikom provođenja Zakona o pravu na pristup informacijama, kao i s njim povezanoga Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, utvrđeno je da ti propisi nisu dovoljno prilagođeni konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti i postupanju s pripadnom dokumentacijom, zbog čega je primjena propisa otežana. Zavod je u provođenju postupaka uvažavao važnost suradnje sa znanstvenicima i stručnjacima iz konzervatorsko-restauratorke djelatnosti, kao i ograničenja koja proizlaze iz nereguliranih autorskih prava, opsega tražene dokumentacije i drugih okolnosti.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI

Osnovnu i najopsežniju djelatnost Zavoda čine konzervatorsko-restauratorski radovi na hrvatskoj kulturnoj baštini, od graditeljskog naslijeđa i drugih umjetničkih ostvarenja do različitih predmeta umjetničkog obrta.

S obzirom na specifične pristupe zaštiti i obnovi pojedinih vrsta kulturnih dobara, konzervatorsko-restauratorski radovi u Zavodu dijele se na dvije osnovne skupine: radovi na nepokretnim i radovi na pokretnim kulturnim dobrima.

Radovi na nepokretnim kulturnim dobrima odnose se na graditeljsku baštinu, zidno slikarstvo i mozaik, štuko dekoracije i kamen (ponajprije kamenu plastiku); dakle, arhitekturu i ostvarenja fizički povezana s arhitekturom.

Radove na pokretnim kulturnim dobrima dijelimo prema vrstama predmeta, odnosno prema materijalima od kojih su načinjeni. Ta se podjela odnosi na slikarstvo, drvenu polikromiranu plastiku, namještaj, tekstil, papir, metal, keramiku i staklo.

Arheologija se pak kao specifična djelatnost bavi arheološkim istraživanjima i iskapanjima, ali i zaštitom (konzerviranjem-restauriranjem) tako prikupljene građe. Arheologija se dijeli na kopnenu i podvodnu arheologiju, uz restauratorsku podjelu na kopnene i podvodne arheološke nalaze.

Osobito valja istaknuti da djelatnost Zavoda podrazumijeva interdisciplinarni pristup konzervatorsko-restauratorskim radovima, jer svaki predmet rada uključuje istraživanje, projektiranje, tehniku i tehnološke procese rada, praćenje radova i izradu prateće dokumentacije.

Svaka se organizacijska jedinica u kojoj se obavljaju radovi Zavoda orijentira na svoje predmete rada, koji su specifični s obzirom na oblikovne, materijalne i tehnološke karakteristike i vrijednosti.

Budući da je vrlo velik broj konzervatorsko-restauratorskih radova koje Zavod provodi tijekom godina, pa tako i tijekom 2013. godine, u nastavku su izneseni vrlo sažeti prikazi radova u sklopu organizacijskih jedinica Zavoda.

Treba napomenuti da se odgovarajuća izvješća o radovima Zavoda redovito dostavljaju, temeljem ugovora, Ministarstvu kulture za pojedino kulturno dobro, kao i svakom drugom investitoru s kojim je Zavod ugovorio radove. Također treba istaknuti da djelatnici Zavoda kontinuirano surađuju sa stručnjacima konzervatorskih odjela Ministarstva kulture u sklopu svoje ovlasti na području na kojem djeluju, naročito u pogledu davanja konzervatorskih smjernica za radove na kulturnim dobrima, nadzora radova i prihvaćanja izvješća nakon obavljenih radova.

Nepokretna kulturna dobra

U skladu s međunarodnim smjernicama Gettyja i poveljom ICOMOS-a te dobrom praksom Zavoda, radovima prethodi faza prikupljanja dokumentacije i istraživanja, u sklopu rada interdisciplinarnih timova.

Stoga se za svaki takav program formira radna skupina u kojoj sudjeluju, unutar svoje profesionalne domene, konzervatori arhitekti, konzervatori-restauratori, konzervatori povjesničari umjetnosti, Prirodoslovni laboratorij, dokumentalisti te drugi stručnjaci po potrebi.

Konačni rezultat tih radova je izrada elaborata i davanje smjernica za projektiranje radova.

Za radove na nepokretnim kulturnim dobrima, u Zavodu je formirana posebna Služba za nepokretnu kulturnu baštinu koja se dijeli na pet odjela: Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu te Odjel za zidno slikarstvo i mozaik, Odjel za štuko i Odjel za kamenu plastiku.

Ti odjeli međusobno surađuju u radovima na pojedinim kulturnim dobrima. Sudjelovanje Prirodoslovnog laboratorija za analize u sklopu pratećih istraživanja kao i Dokumentacijskog odsjeka za nepokretnu baštinu dopunjuju cjelovito sagledavanje i provedbu radova na pojedinom kulturnom dobru kao cjelini.

Programi obnove nepokretnih kulturnih dobara većinom su višegodišnji zbog svoje složenosti i opsežnosti, brojnosti faza radova i specifičnosti konzervatorsko-restauratorskih postupaka, stoga su u 2013. godini uglavnom nastavljeni projekti iz prethodnih godina.

Osim sredstava koja je nakon provedenog natječaja za zaštitne radove na kulturnim dobrima osiguralo Ministarstvo kulture, ostvaren je i niz dodatnih programa ugovorenih s drugim tijelima lokalne samouprave (Zagrebačka županija, gradovi Split, Rijeka, Pazin, Cres, Vodnjan, Šibenik, Dubrovnik, Općina Velika Kopanica...), crkvene vlasti (Šibenska biskupija, Dubrovačka biskupija, RKT župa Velike Gospe iz Dubrovnika, franjevački samostan Male braće iz Dubrovnika...), akademskim ustanovama, javnim ustanovama i zavodima te muzejima (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Arheološki muzej Istre u Puli, Zavod za obnovu Dubrovnika, Muzej Starog Grada...), kao i drugim naručiteljima (Ured ovlaštene arhitektice Morane Vlahović, Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko-moslavačke županije, Hvarski vodovod d.o.o., Hrvatsko narodno kazalište u Šibeniku, Gradsko kazalište Marina Držića iz Dubrovnika, Građevinar Quelin d.o.o., Castrum pula 97 d.o.o., Stefano Vlahović, Neir d.o.o. i dr.).

Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu

S obzirom na to da je potkraj 2012. godine Odjel za graditeljsko naslijeđe podijeljen u dva odjela, u ovom opisu predstavljen je rad Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu s ukupno pet konzervatora, diplomiranih ovlaštenih inženjera arhitekture koji mogu organizirati ili voditi konzervatorska istraživanja te ostala istraživanja građevine i temeljnog tla, zatim organizirati mjerenja i izradu nacрта postojećeg stanja građevine, izraditi projektnu dokumentaciju obnove kulturnog dobra, voditi projektantski i stručni nadzor izvođenja radova, kao i organizirati zaštitne radove na registriranim kulturnim dobrima. Također, uz pet konzervatora, diplomiranih ovlaštenih inženjera arhitekture, u Odjelu za interventni pristup graditeljskom naslijeđu tijekom 2013. godine radila su i četiri konzervatora povjesničara umjetnosti iz Dokumentacijskog odsjeka za nepokretnu baštinu.

U odnosu na 2012. godinu, smanjen je broj djelatnika u oba Odjela graditeljskog naslijeđa za tri konzervatora diplomirana ovlaštena inženjera arhitekture i za dva konzervatora povjesničara umjetnosti u Dokumentacijskom odsjeku za nepokretnu baštinu.

Smanjenje broja radnih mjesta u 2013. godini pratilo je i smanjenje broja programa zaštite na registriranim kulturnim dobrima graditeljskog naslijeđa na razini obaju odjela, kao i smanjenje ugovorenih financijskih sredstava na istim programima u odnosu na 2012. godinu. Djelatnici Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i Dokumentacijskom odsjeku za nepokretnu baštinu radili su na ukupno 26, odnosno 27 programa registriranih kulturnih dobara; od toga je 25 programa financiralo Ministarstvo kulture RH, dok su preostala dva programa financirali drugi investitori: izradu tehničkog rješenja obnove i rekonstrukcije izvorne prozorske stolarije u Ovalnoj dvorani u Dvorcu Oršić u Gornjoj Bistri financirala je Specijalna bolnica za kronične bolesti dječje dobi iz Gornje Bistre i izradu arhitektonske snimke postojećeg stanja cinktora u digitalnom obliku s izradom konzervatorske studije cinktora oko crkve sv. Jurja na Bregu u Lopatincu financirao je Župni ured sv. Jurja na Bregu u Lopatincu. Specifični program je dovršenje konzervatorskih istraživanja i izrada elaborata za Ljetnikovac Gučetić-Gozze u Trstenom koji se izradio naš Zavod na zahtjev Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a financiranje je osiguralo Ministarstvo kulture RH.

U program koji je financiralo Ministarstvo kulture RH u 2013. godini uključeno je financiranje četiriju novih programa zaštite na registriranim kulturnim dobrima: ulazna kula u Starom gradu Sokolac u Brinju, kapela sv. Bernardina na Košljunu, kapela sv. Jurja u Lepoglavi (Purga Lepoglavska) i nekadašnja ljekarna u franjevačkom samostanu u Varaždinu. Preostali programi zaštite na registriranim kulturnim dobrima graditeljskog naslijeđa u 2013. nastavak su započetih radova na kulturnim dobrima.

U 2013. godini stručnjaci Zavoda uspješno su dovršili radove obnove krovnog pokrova na kapeli sv. Bernardina na Košljunu. Također, uspješno je dovršena i višegodišnja obnova instrumentarija orgulja u pavlinskoj crkvi MB Snježne u Kamenskom, oštećena u ratnim razaranjima, a 29. rujna održan je svečani kolaudacijski koncert u crkvi.

Lani je većina ugovora o korištenju financijskih sredstava Ministarstva kulture RH potpisana tek u srpnju. U ugovoru je u čl. 7. navedena nužnost potpisivanja među-ugovora s vlasnicima kulturnih dobara, zbog čega je na sedam programa zaštite registriranih kulturnih dobara produljen rok realizacije uz odobrenje nadležnih konzervatorskih odjela. Produljen je rok realizacije na sljedećim programima: Dvor Veliki Tabor u Humu Košničkom, crkva sv. Jurja u Belcu, kapela sv. Benedikta u Hrastovljanu, Kursalon u Lipiku, župna crkva sv. Ilije proroka u Lipniku, cinktor crkve sv. Jurja u Lopatincu i crkva sv. Marije Magdalene u Zrinu.

Provedeni konzervatorsko-tehnički radovi 2013. godine na registriranim kulturnim dobrima čine ukupnost karakterističnih djelatnosti Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu. Oni uključuju različite faze radova, od izrade prijedloga realizacije, financijskog plana, plana nabave za pojedini program, konzervatorsko-restauratorskih istraživanja, tehničkih istraživanja, izrade elaborata i izvješća o provedenim istraživanjima, izrade tehničkih rješenja i projekata na raznim razinama. Također, stručnjaci Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu organiziraju radove obnove ili sanacije kulturnog dobra prema projektnoj dokumentaciji izrađenoj u Odjelu ili pak u suradnji s drugim projektnim uredima, tako sudjeluju u provođenju postupka javne nabave, organiziraju stručne nadzore radova, što uključuje i pažljivo pregledavanje svih dokumenata vezanih uz gradilište i obračun radova te organiziraju primopredaju izvedenih radova i obračuna. Nakon završetka konzervatorsko-restauratorskih i građevinsko-tehničkih radova izrađuju se stručna izvješća o realizaciji programa.

Prema svemu navedenom, ističemo primjere iz programa Zavoda na graditeljskom naslijeđu.

Na dvadeset tri programa registriranih kulturnih dobara, Odjel je 2013. godine nastavio već započete radove na zaštiti važnih spomenika graditeljskog naslijeđa. Nastavljeni su radovi na obnovi Dvora Veliki Tabor, na obnovi srednjovjekovne crkve sv. Martina u Martinšćini, gotičko-baroknoj crkvi sv. Ivana u Kloštar Ivaniću, kapeli sv. Križa u Križovljanu, ostacima zapadnog pročelnog zida cistercijske opatije u Topuskom, zidovima predturskog Starog grada Barilovića, uređenju kapelice u franjevačkom samostanu u Slavonskom Brodu. Nastavljeni su restauratorsko-konzervatorski radovi obnove unutrašnjosti crkve sv. Ilije proroka u Lipniku, baroknom cinktoru župne crkve sv. Jurja na Bregu u Lopatincu, izvedbi drenaže uz temelje kapele sv. Benedikta u Hrastovljanu, popravku limenog pokrova barokne trikonhalne kapele sv. Franje Ksaverskog u Plešivici (Jastrebarsko), a nastavljeni su i konzervatorsko-restauratorski radovi obnove dijela pročelja kuće Plemić u Osijeku prema smjernicama iz elaborata obnove.

Također, nastavljena je izrada dokumentacije zatečenog stanja na važnim primjerima graditeljskog naslijeđa, primjerice kaštel Gvozdansko, cinktor crkve sv. Jurja na Bregu u Lopatincu, portal franjevačke crkve Sv. Trojstva u Slavonskom Brodu i Kursalona u Lipiku, građevini oštećenoj i uništenoj u ratu.

Tijekom 2013. nastavljena je izrada arhitektonske dokumentacije zatečenog stanja ruševnog dvorca Opeka u Marčanu te izrada idejnog rješenja rekonstrukcije dvorca, kao i konzervatorska istraživanja i izrada arhitektonske dokumentacije postojećeg stanja za vrtlarevu kuću uz dvorac Opeka u Marčanu, općina Vinica. Na temelju idejnog projekta statičkog (konstruktivnog) osiguranja, pristupilo se nastavku radova na hitnom osiguranju sjeveroistočnog dijela dvorca (poduprti su svodovi podruma te stropovi prizemlja i kata, radi sprečavanja daljnjeg urušavanja sjevernog krila.

Posebno ističemo nastavak radova na gotičko-baroknoj župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u Žumberku, gdje se sustavno izvode konzervatorsko-restauratorska i arheološka istraživanja uz izradu dokumentacije o istraženim dijelovima građevine. Godine 2012. izrađen je statički projekt obnove zvonika i uspješno je započeta sanacija zidova zvonika ugradnjom zatega. U 2013. izrađen je statički projekt rekonstrukcije krovništva crkve i sanacije zidova crkve u zoni krovnog vijenca.

Osim navedenih aktivnosti na već započetim programima, stručnjaci Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i Dokumentacijskog odsjeka za nepokretnu baštinu rade i na novim programima. Počela su konzervatorsko-restauratorska istraživanja prizemlja nekadašnje ljekarne u franjevačkom samostanu u Varaždinu, potom konzervatorska istraživanja izvorne prozorske stolarije u Ovalnoj dvorani u Dvorcu Oršić u Gornjoj Bistri, s izradom projekta rekonstrukcije prozorske stolarije. Također, stručnjaci Zavoda uspješno su lani na novim programima realizirali hitne radove statičke sanacije u ulaznoj kuli u Starom gradu Sokolcu u Brinju i građevinsku sanaciju krovništva kapele sv. Bernardina na Košljunu.

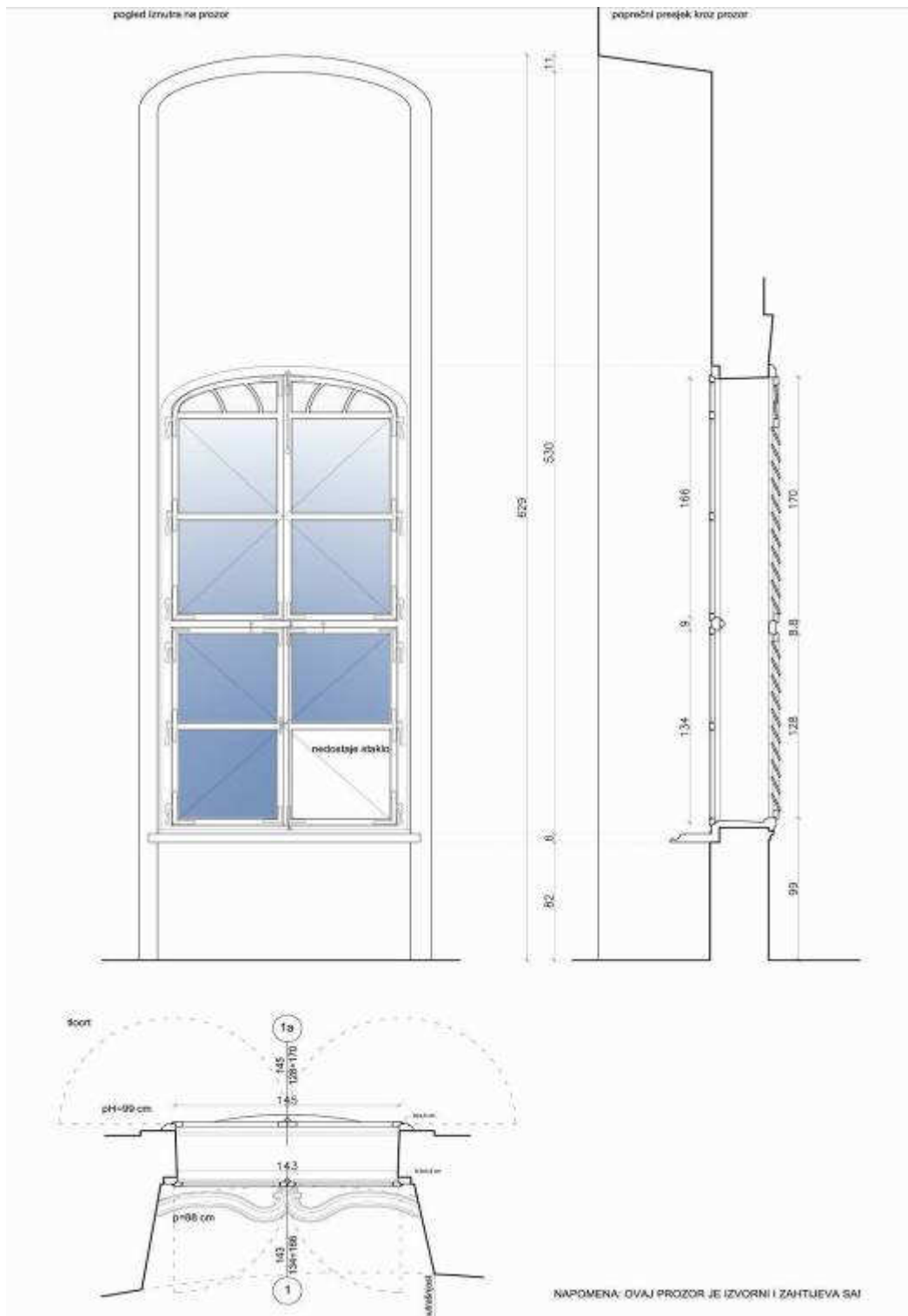
Tijekom 2013. dovršena je izrada Elaborata konzervatorsko-restauratorskih istraživanja na pročeljima i unutrašnjosti Ljetnikovca Gučetić-Gozze u Trstenom kod Dubrovnika koja su provedena 2012. godine. Rezultati istraživanja prikazani su u elaboratu koji je opremljen detaljnom grafičkom i fotografskom dokumentacijom, a dane su i smjernice za obnovu i prijedlog prezentacije.

Slika 5. Gornja Bistra, dvorac Oršić, ovalna dvorana prije izvođenja radova

Slika 6. Gornja Bistra, dvorac Oršić, (lijevo) prozor ovalne dvorane dvorca Oršić, (desno) fotografija i nacrt prozora

Slika 7. Gornja Bistra, dvorac Oršić, arhitektonska dokumentacija izvornih prozora ovalne dvorane dvorca

Slika 8. Kloštar Ivanić, crkva sv. Ivana Krstitelja, kripta ispod svetišta - privremeno podupiranje svoda

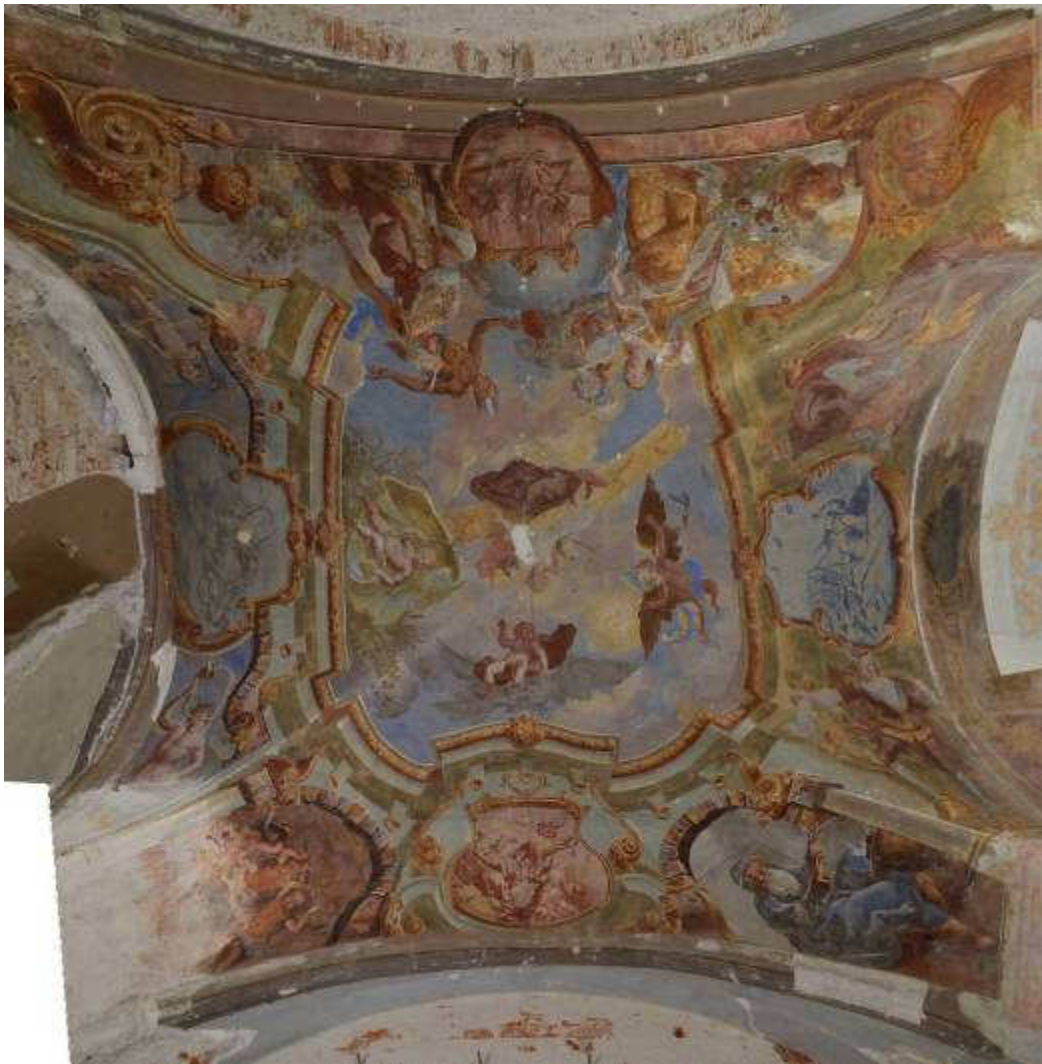
Slika 9. Kloštar Ivanić, crkva sv. Ivana Krstitelja, kripta ispod svetišta, jugozapadni ugao - nakon sanacije zida

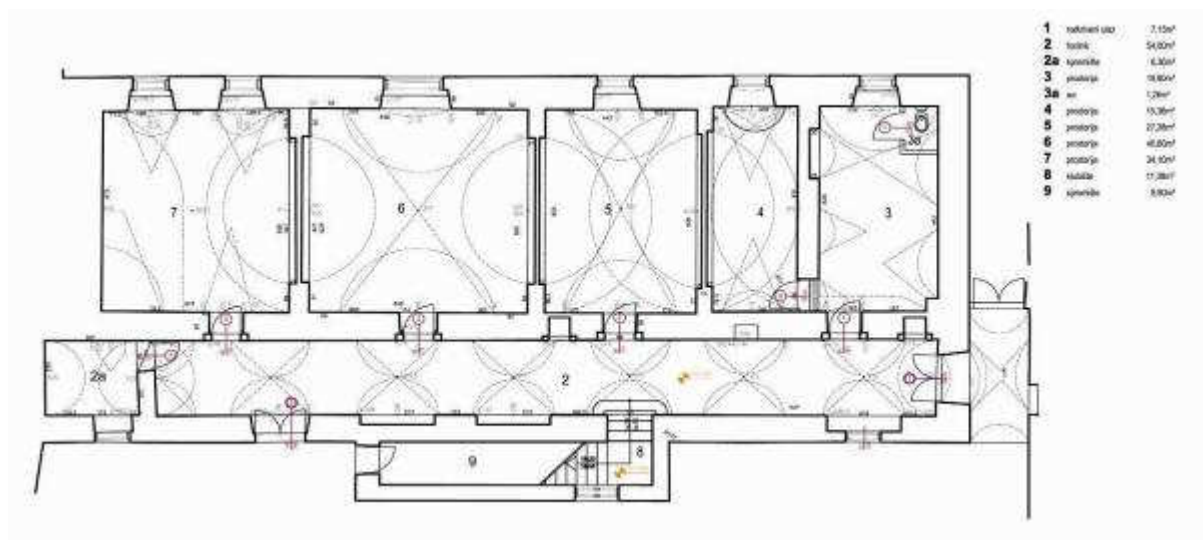
Slika 10. Košljun, kapela sv. Bernardina, nakon izvedenih radova na pokrovu

Slika 11. Košljun, kapela sv. Bernardina, nakon izvedenih radova na pokrovu

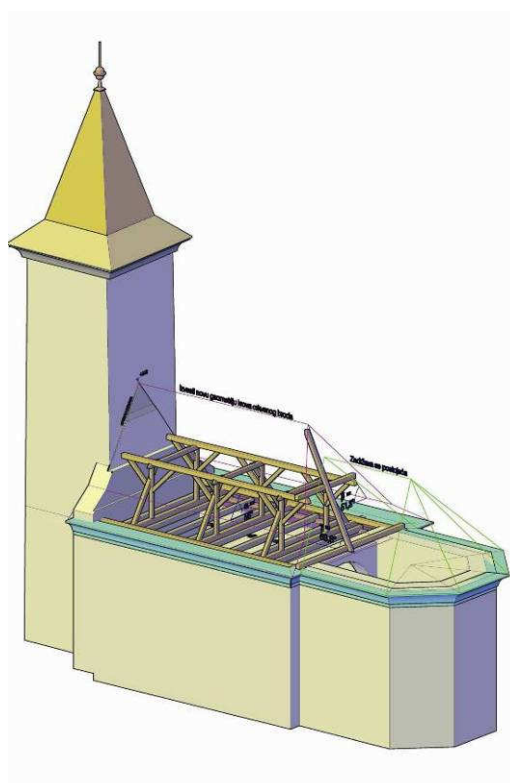
Slika 12. Varaždin, franjevački samostan, oslikani svod nekadašnje ljekarne

Slika 13. Tlocrt prizemlja krila franjevačkog samostana u kojem je smještena nekadašnja ljekarna

Slika 14. Žumberak, crkva sv. Nikole biskupa

Slika 15. Žumberak, crkva sv. Nikole biskupa, vizualizacija rekonstrukcije krovne plohe na povijesnu visinu

Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu

U odjel je raspoređeno pet diplomiranih inženjera arhitekture i jedan arhitektonski tehničar (od toga su četiri ovlaštena arhitekta). Umjesto, zbog bolesti, privremeno odsutnog tehničara, zaposlen je inženjer arhitekture. Dva ovlaštena arhitekta i inženjer arhitekture bili su angažirani na Projektu „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol“. Tri diplomirana inženjera (dva ovlaštena) vodila su šesnaest programa Ministarstva kulture (Barban, Beram, Čukovec, Dubrovnik, Gornji Kraljevec, Krapina, Novo Mjesto, Podgarić, Pazin, Pula, Rijeka, Štrigova, Trški Vrh, Varaždin, Veliki Poganac, Vrbnik), jedan program koji je financirala Dubrovačka biskupija (dubrovačka katedrala), tri investicije (Dubrovnik -Stay i Kaboga, Ludbreg - Batthyany) te su sudjelovali kao članovi tima u šest programa Ministarstva kulture (Čuntić, Ludbreg, Mikleuška, Petrovac, Dubrovnik - Biskupska palača, Ston).

Za pojedine programe ugovorene su i participacije korisnika pa je restauratorske radove u Upravnoj zgradi bivše rafinerije šećera u Rijeci financirao Grad Rijeka. Za izradu izvedbene dokumentacije uređenja svetišta, tehničko savjetovanje, stručni projektantski nadzor radova uređenja crkve Uznesenja BDM u Vrbniku ugovorena je financijska potpora s RKT župom Uznesenja BDM u Vrbniku.

Tijekom 2013. dovršeni su radovi na obnovi Ljetnikovca Bunić-Kaboga u Dubrovniku, jednog od najljepših primjera gotičko-renesansnog stila, karakterističnog za arhitekturu dubrovačkog područja u drugoj polovici 15. i prvoj polovici 16. stoljeća, smještenog na južnoj obali Rijeke dubrovačke nedaleko od ušća, uz cestu prema Sustjepanu.

Dugogodišnje neadekvatno korištenje toga iznimno vrijednog spomenika ladanjske arhitekture dubrovačkog područja najviše je utjecalo na stanje u kojem se nalazio do početka obnove.

Vlasništvo Ljetnikovca Bunić-Kaboga danas je podijeljeno između Republike Hrvatske, Grada Dubrovnika i Hrvatskog restauratorskog zavoda. Temeljem Odluke Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom, pravo upravljanja suvlasničkim dijelom Republike Hrvatske preneseno je na Ministarstvo kulture, za potrebe Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Projekt obnove Ljetnikovca Bunić-Kaboga počeo je u ožujku 2009. kad su Republika Hrvatska, zastupana po tadašnjem ministru kulture, Hrvatski restauratorski zavod te grad Dubrovnik sklopili s Fondacijom Batahovina ugovor o financiranju obnove Ljetnikovca.

Cilj projekta bio je istražiti, obnoviti i prezentirati to iznimno vrijedno kulturno dobro u njegovu ukupnom obuhvatu te mu osigurati adekvatnu namjenu koja će nakon obnove omogućiti i njegovo kontinuirano održavanje.

Prema odredbama spomenutog ugovora, obnovu Ljetnikovca u fazi izrade projektne dokumentacije financirala je Fondacija Batahovina, dok je troškove pripremnih radova (čišćenje i osiguravanje prostora, izrada arhitektonske snimke postojećeg stanja, provedba konzervatorsko-restauratorskih istraživanja, istraživanja zaštićenog vrta Ljetnikovca, analiza stanja nosive konstrukcije) snosio Hrvatski restauratorski zavod sredstvima Ministarstva kulture.

Izvedbu radova, prema odredbama Ugovora o obnovi, financirala je Fondacija Batahovina, osim u dijelu poreza na dodanu vrijednost koji je preko Ministarstva kulture bio osiguran u proračunu Republike Hrvatske.

Ostala proračunska sredstva uložena u obnovu Ljetnikovca osiguravana su i u plaćama stalno zaposlenih djelatnika Hrvatskog restauratorskog zavoda koji su sudjelovali u projektu.

Nastavljajući intenciju s kraja osamdesetih godina prošlog stoljeća te oslanjajući se na pozitivno iskustvo susjednog Ljetnikovca Stay u kojem već više godina u sklopu Hrvatskog restauratorskog zavoda djeluje Restauratorski odjel Dubrovnik, predviđeno je da Ljetnikovac nakon obnove, za obavljanje konzervatorsko-restauratorske djelatnosti koristi Hrvatski restauratorski zavod, dok će manji dio biti dostupan i javnosti (knjižnica, izložbeni prostor).

Radovi obnove Ljetnikovca Bunić-Kaboga počeli su početkom travnja 2011. Izvođačima građevinskih radova, odabranima putem javnog natječaja, pridružili su se i restauratori Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Odjela za zidno slikarstvo i mozaik te Odsjeka za kamenu plastiku Restauratorskog odjela iz Splita. Za praćenje provedbe projekta i koordinaciju svih sudionika obnove bili su zaduženi djelatnici Odjela za integralni pristup graditeljskom naslijeđu HRZ-a.

Izuzetno složen ukupni zahvat završen je u srpnju 2013. godine, nakon čega je ishođena i uporabna dozvola.

Slika 16. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, trijem i donji vrt ljetnikovca 2008. godine

Slika 17. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, trijem i donji vrt ljetnikovca 2013. godine

Slika 18. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, terasa prvog kata ljetnikovca 2008. godine

Slika 19. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, terasa prvog kata ljetnikovca 2013. godine

Slika 20. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, svečana dvorana na prvom katu 2008. godine

Slika 21. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, svečana dvorana na prvom katu 2013. godine

Slika 22. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, loggia 2008. godine

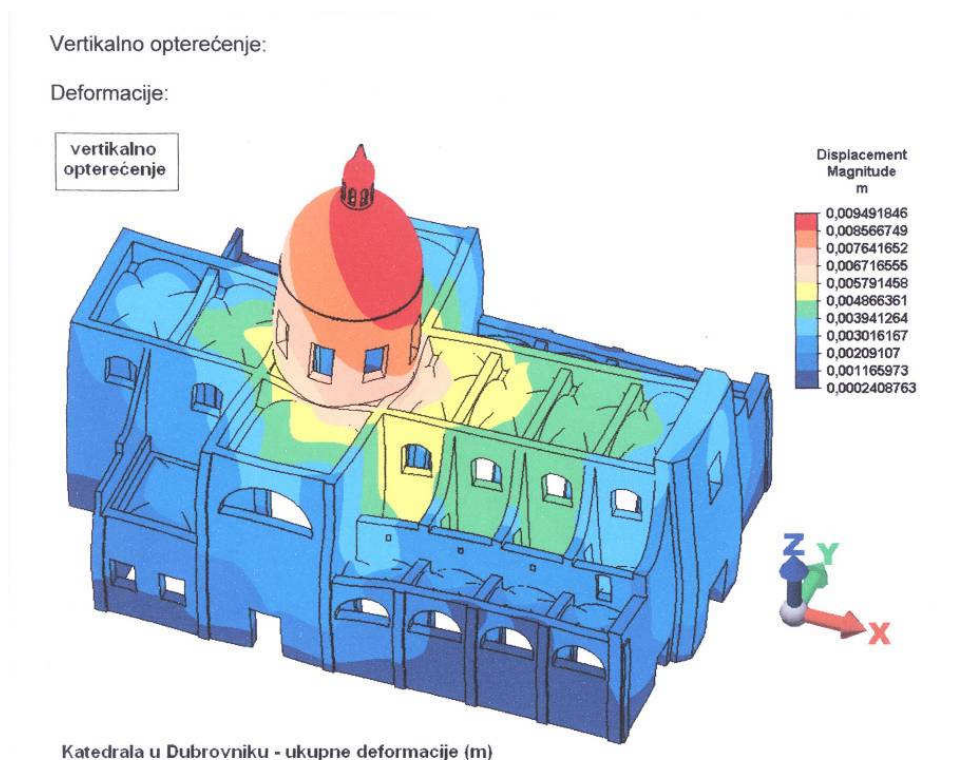

Slika 23. Dubrovnik, Ljetnikovac Bunić-Kaboga, loggia 2013. godine

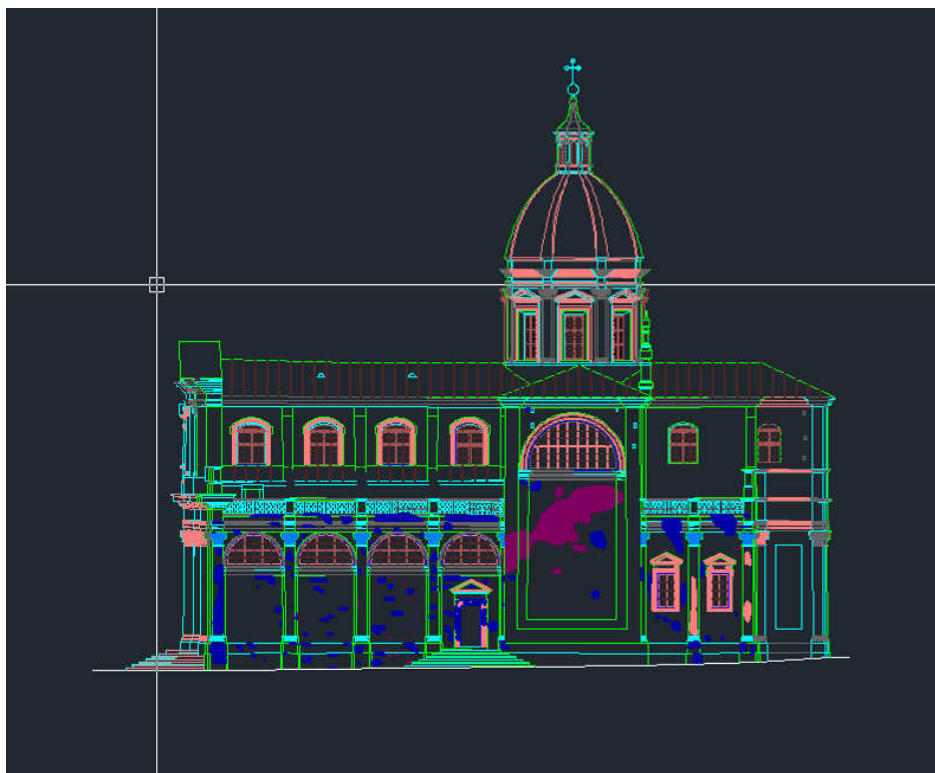
Tijekom 2013. dovršena je arhitektonska snimka postojećeg stanja katedrale Uznesenja Marijina u dubrovačkoj povijesnoj jezgri. To je omogućilo izradu trodimenzionalnog modela na kojemu je provedeno istraživanje postojećeg stanja nosive konstrukcije.

Istraživanje stanja konstrukcije i trodimenzionalni model uključuju i prostor tzv. „podzemlja“ katedrale, kao i analizu projektne dokumentacije sanacije konstrukcije nakon potresa izrađene od 1980. do 1985. godine i stvarno izvedene radove prema toj dokumentaciji te učinak navedenih intervencija na sadašnje stanje konstrukcije; evidenciju vidljivih oštećenja na konstrukciji, ispitivanje uzroka njihova nastanka te preporuke za eventualna dodatna ispitivanja.

Slika 24. Dubrovnik, katedrala (crkva Uznesenja Marijina), izvadak iz analize postojećeg stanja konstrukcije

Djelatnici Hrvatskog restauratorskog zavoda, Restauratorskog odjela Split, sa suradnicom angažiranom putem autorskog ugovora obavili su preliminarni pregled stanja kamene plastike unutrašnjosti i pročelja katedrale. Grubo su kartirali osnovne tipove oštećenja kamena i izradili okvirni plan radova na kamenoj plastici.

Slika 25. Dubrovnik, katedrala, sjeverno pročelje, mapiranje strukturnih oštećena kamene plastike

Izvedena je građevinska sanacija kruništa i vanjskog plašta kule u Barbanu, dijela arhitektonskog sklopa kojemu pripada i crkva sv. Nikole te Vela vrata.

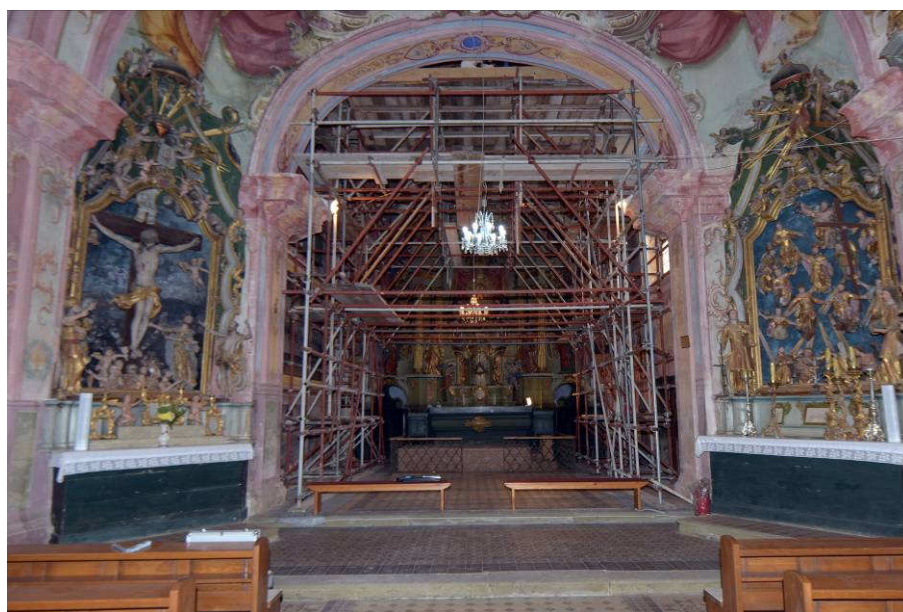
Slika 26. Barban, arhitektonski sklop crkve sv. Nikole, kule i Velih vrata - kula nakon radova

Na glavnom pročelju crkve sv. Katarine uz franjevački samostan u Krapini organizirani su restauratorski radovi na baroknoj zidnoj slici s motivom mučenja sv. Katarine i kamenim skulpturama sv. Joakima i sv. Ane. Obavljeno je kontrolno opažanje repera za geodetsko praćenje pomaka.

Slika 27. Krapina, crkva sv. Katarine i samostan franjevacu - zidna slika s prikazom mučenja sv. Katarine, detalj - (lijevo) nadoknada žbukanog sloja, (desno) nadoknada i rekonstrukcija slikanog sloja

Kontrolno geodetsko praćenje pomaka obavljeno je i na baroknoj crkvi sv. Marije Jeruzalemske okruženoj cinktorom u Trškom Vrh u iznad Krapine. Temeljem izrađene projektne dokumentacije izveden je dio drenaznog sustava i odvodnje cinktora i crkve. Organiziran je pregled i dokumentiranje oštećenja na kamenoj plastici cinktora te lasersko 3D skeniranje unutrašnjosti crkve i konzervatorsko-restauratorska istraživanja zidnog oslika svoda svetišta.

Slika 28. Trški Vrh, crkva sv. Marije Jeruzalemske - skela u svetištu postavljena za potrebe restauratorskih radova na zidnom osliku svoda

Interpretirani su rezultati geodetskog praćenja pomaka repera ugrađenih u okolno tlo i zide pravoslavne crkve sv. Nikole u Čukovcu te je izrađen projekt sanacije konstrukcije crkve i zvonika. Na karakterističnim mjestima otvorene su i dokumentirane sonde radi utvrđivanja građevinskog razvoja crkve.

U Velikom Pogancu izvedeni su radovi korekcije prethodno nestručno izvedene drenaže uz sjeverno pročelje pravoslavne crkve sv. Velikomučenika Georgija prema tehničkom rješenju održavanja – zaštite temelja i prizemlja zidova od vlage.

Slika 29. Veliki Poganac, SPC sv. Velikomučenika Georgija – izvedba drenaže i odvodnje krovnih voda uz sjeverno pročelje crkve (apsida, lađa i zvonik)

Oko crkve sv. Nikole u Pazinu izvedena su geomehanička istraživanja – bušenja i iskop geotehničkih sondi uz arheološki nadzor, o čemu je sastavljen izvještaj. Na južnom zidu svetišta nastavljeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na zidnom osliku.

Slika 30. Pazin, crkva sv. Nikole, uzorci iz bušotine SB-1

Organizirani su radovi hitne sanacije dijela kamenog arhitrava iznad ulaza u sakristiju katedrale sv. Marije u Puli koji je počeo pucati zbog hrđanja željeznih spojnica (klamfi) kojima je arhitrav spojen s čeličnim I-nosačem ugrađenim u arhitrav.

Slika 31. Pula, katedrala sv. Marije, sanacija arhitrava iznad ulaza u sakristiju

Radi izrade glavnog i izvedbenog projekta statičke sanacije upravne zgrade bivše Tvornice šećera *Rikard Benčić* u Rijeci, obavljani su istraživački radovi otvaranjem nekoliko konstruktivnih sondi unutar zgrade. Grad Rijeka djelomično je financirao izradu troškovnika kamenarskih, kamensklesarskih te restauratorskih radova kako bi se restauratorski radovi na kamenoj plastici pročelja mogli izvoditi istovremeno s radovima konstruktivne sanacije.

Nastavljeni su radovi na građevinskoj sanaciji uređenjem istočnog zida glavnog broda crkve Uznesenja BDM u Vrbniku. Na istočnom zidu prezentiran je zazidani ulaz u tzv. Šeginu kapelu i novopronađeni zazidani gotički prozor, kako je to već učinjeno u svetištu i kapeli Gospe od Ružarija. Uz to su izvedeni konzervatorsko-restauratorski zahvati na retablu oltara i skulpturama.

Slika 32. Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, istočni zid prije radova

Slika 33. Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, istočni zid nakon radova

Nastavljeni su radovi na konstruktivnoj i građevinskoj sanaciji središnje kule Garić-grada u Podgariću, i to na gornjem dijelu sjeveroistočnoga zida debeloga 2,5 m kojemu je velikim dijelom nedostajalo vanjsko lice, te sjevernom i istočnom bridu kule zidanim klesanim uglovnjacima.

U suradnji s tvrtkom Vektra d.o.o. iz Varaždina, koja je izradila projektnu dokumentaciju za građevinsku i konstruktivnu sanaciju te izvedbu krova nad središnjom kulom, izrađeni su izvedbeni nacrti i studija otvora koji su ostali nedefinirani.

Također, naručena je povijesna studija u sklopu koje se provjeravaju relevantni arhivski izvori u zemlji i inozemstvu.

Slika 34. Podgarić, stari grad Garić-grad, stanje prije radova: lijevo - pogled na jugoistočni zid, desno - pogled na sjeveroistočni zid

Slika 35. Podgarić, stari grad Garić-grad, lijevo - detalj zamjenskih uglovnjaka na sjevernom bridu kule, desno - rekonstruirani otvor na međupodestu stubišta na jugoistočnom zidu; blokovi su izvedeni betonom strukturirane površine

Odjel za zidno slikarstvo i mozaik

Temeljna djelatnost Odjela za zidno slikarstvo i mozaik je konzerviranje i restauriranje nepokretne kulturne baštine. Ta se djelatnost najvećim dijelom provodi *in situ* i u pravilu je riječ o višegodišnjim radovima, a manjim se dijelom provodi u radionicama smještenima na trima lokacijama:

u dubrovačkoj radionici Na Skali 4/1 u Komolcu, u riječkoj radionici u Užarskoj ulici 26 i u zagrebačkoj radionici u Radićevoj 26 (Kožarskoj) ulici. Osim izravnog rada na kulturnoj baštini, Odjel organizira i provodi dokumentiranje vlastitih radova te njihovo stanje prije, u tijeku i nakon zahvata, a po potrebi i stručni nadzor radova drugih izvođača. Svaka od navedenih radionica arhivira dokumentaciju o izvedenim radovima organiziranu u zbirkama. Zbirku čine: zbirka dosjea o radovima, zbirka fotografija (CD i DVD), zbirka nacrti (grafička dokumentacija) i zbirka elaborata. Odjel ima i priručnu knjižnicu s potrebnom stručnom literaturom iz djelatnosti Odjela.

Dubrovačka radionica u 2013. godini realizirala je devet programa. Ministarstvo kulture financiralo ih je pet, jedan je Ministarstvo sufinanciralo s drugim investitorom, dok su ostale financirali različiti investitori. Najveći broj zaposlenih na određeno vrijeme te vanjskih suradnika radilo je na programu Ljetnikovca Bunić-Kaboga u Dubrovniku. Na programu zidnih slika u klausturu franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku radilo je troje djelatnika na određeno vrijeme (slike 1 i 2). Riječ je o programu koji su financirali različiti investitori u većem iznosu, dok je Ministarstvo kulture prenamjenom sredstava s programa Ljetnikovac Sorkočević u Komolcu osiguralo manji iznos. Među ostale zahvate koji su se izvodili 2013., osim navedenih, treba istaknuti: Biskupsku palaču i radove u prostoriji 7a (empori) na prvom katu, crkvu Gospe od Šunja na Lopudu, crkvu sv. Mihovila u Stonu, crkvu sv. Vida, Modesta i Kresencija u Trstenom, Ljetnikovac Sorkočević u Komolcu i katalogizaciju zidnih slika na području Dubrovnika i okolice.

Konzervatorsko-restauratorski radovi u Biskupskoj palači koje je financiralo Ministarstvo kulture zbog arheologije i građevinskih radova nisu realizirani u cijelosti.

Riječka radionica je u 2013. radila na jedanaest programa, od kojih je šest financiralo Ministarstvo kulture, a ostalih pet drugi investitori. Sve je ugovorene programe obavilo dvoje djelatnika s ugovorom na neodređeno vrijeme i vanjski suradnici. Najopsežniji radovi bili su u Prodolu (Skitača) i u crkvi sv. Mateja (slike 3 i 4). U crkvi sv. Katarine u Vodnjanu nastavljeno je uklanjanje naknadnih žbukanih i ličenih slojeva s izvornih srednjovjekovnih žbukanih i slikanih slojeva. U 2013. nastavljeni su radovi u bivšoj zgradi Tvornice šećera *Rikard Benčić* u Rijeci. Također su nastavljeni radovi u crkvi sv. Nikole u Pazinu, a u crkvi BDM u Rtiću (Lukovdol) radovi su izvedeni djelomično. Radovi su nastavljeni i na probama za potrebe podizanja antičkog podnog mozaika u kapeli sv. Ivana u franjevačkom samostanu u Puli. Radovi su se obavljali i na oslikanim stropnim medaljonima u crkvi sv. Jurja u Buzetu, u apsidama crkve sv. Vincenta u Svetvinčentu, u crkvi sv. Marije od Karmela, u apsidama crkve sv. Foške u Peroju te na podizanju podnih mozaika iz Arheološkog muzeja Istre u Puli.

Zagrebačka radionica je tijekom 2013. godine radila na dvadeset jednom programu. Sve je ugovorene programe realiziralo deset djelatnika s ugovorom na neodređeno vrijeme uz pomoć vanjskih suradnika. Djelatnici su realizirali jedanaest programa koje je prijavio Odjel za zidno slikarstvo i mozaik. Deset projekata financiralo je Ministarstvo kulture, dok je jedan financirao drugi investitor. Zagrebačka radionica bila je angažirana i na šest programa Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu, na dva programa Odjela za integralni pristup graditeljskom naslijeđu, jednom Dokumentacijskog odsjeka za nepokretnu baštinu i jednom Odjela za tekstil, papir i kožu.

Među opsežnijim radovima treba spomenuti: radove u crkvi sv. Lovre u Požegi (slike 5 i 6) i grkokatoličkoj katedrali Sv. Trojice u Križevcima (slike 7 i 8). Također su izvedeni radovi i u crkvi sv. Ivana Krstitelja u Koprivničkom Ivancu (riječ je o građevinskim zahvatima u unutrašnjosti zvonika), izrađeni su projekti za sanaciju sjeverozapadne padine crkve sv. Ivana Krstitelja u Ivaniću Miljanskom, na zidnoj slici na vanjskom pročelju crkve sv. Katarine u Krapini, u crkvi sv. Brcka u Kalniku, u crkvi sv. Kuzme i Damjana u Kuzmincu, na zidnim slikama u Dvoru Veliki Tabor u Humu Košničkom, u ljekarni bivšeg pavlinskog samostana u Lepoglavi, u kapeli sv. Ane u Sv. Završju Začretnom, u crkvi sv. Krševana u Zadru, u crkvi sv. Nikole u Žumberku, u crkvi Sv. Križa u Križovljanu, u crkvi sv. Ilije proroka u Lipniku. Također su izvedeni radovi na zidnom osliku Malog salona dvora Trakošćan u Trakošćanu i istraživanja i radovi na svodu svetišta crkve Majke Božje Jeruzalemske u Trškom Vrhu. Prilikom istraživanja zgrade žandarmerije u Topuskom, kao dio radne ekipe sudjelovala su dva djelatnika. Tijekom konzervatorsko-restauratorskih istraživanja sakristije katedrale sv. Marije u Osoru kao dio radne ekipe sudjelovala su dva djelatnika, kao i u konzervatorsko-restauratorskim

istraživanjima u crkvi sv. Ivana Krstitelja (Ijekarna) u Varaždinu. Jedan djelatnik sudjelovao je kao dio radne ekipe i u konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima Ljetnikovca Gučetić-Gozze u Trstenom. Radovi u župnoj crkvi sv. Djevice Marije u Taborskom (Hum na Sutli) nisu izvedeni u cijelosti pa je većina sredstava prenamijenjena za program Belec, za crkvu sv. Jurja.

Odjel za zidno slikarstvo i mozaik u 2013. godini s radionicama u Dubrovniku, Rijeci i Zagrebu realizirao je četrdeset jedan program, od kojih je na tri programa potpuno završen rad na zidnim slikama, dok su na preostala tri potpuno završena konzervatorsko-restauratorska istraživanja. Riječ je o zidnim slikama u Ljetnikovcu Bunić-Kaboga u Dubrovniku, zidnim slikama u klastru franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku i zidnim slikama u crkvi sv. Mateja u Prodolu (Skitača). Potpuno su završena konzervatorsko-restauratorska istraživanja sakristije katedrale sv. Marije u Osoru, u zgradi žandarmerije u Topuskom i Ljetnikovcu Gučetić-Gozze u Trstenom.

Slika 36. Prodol (Skitača), crkva sv. Mateja, (lijevo) prije i (desno) nakon radova

Slika 37. Dubrovnik, klaustar franjevačkog samostana, luneta 17 prije radova

Slika 38. Dubrovnik, klaustar franjevačkog samostana, luneta 17 nakon radova

Slika 39. Križevci, grkokatolička katedrala Sv. Trojice, zidna slika u svetištu (lijevo) prije i (desno) nakon radova

Slika 40. Požega, crkva sv. Lovre, fragment zidne slike u svetištu, (lijevo) prije i (desno) nakon radova

Odjel za štuko

Odjel za štukaturu Hrvatskog restauratorskog zavoda sa sjedištem u Zagrebu, u kojem je zaposleno osam djelatnika, obavlja specijalizirane konzervatorsko-restauratorske radove na *stucco* ukrasima u sakralnim i profanim spomenicima na teritoriju cijele Hrvatske. Po potrebi, u opsežnijim radovima sudjeluju i vanjski suradnici s višegodišnjim iskustvom u restauratorskoj struci.

Djelatnost Odjela obuhvaća dokumentiranje, konzervatorsko-restauratorska istraživanja i utvrđivanje vrsta, uzroka i opsega oštećenja, izradu prijedloga konzervatorsko-restauratorskih radova s konceptom zahvata, tehnološkom, terminskom i financijskom razradom te, na temelju toga, i provedbu planiranih radova. Specifične su skupine radnih operacija u sklopu cjelovitog konzervatorsko-restauratorskog zahvata na štukaturi, ovisno o vrsti oštećenja, sljedeće: uklanjanje neprikladnih recentnih naliča s izvornog sloja; ekstrakcija i neutralizacija štetnih soli; učvršćivanje i injektiranje odvojenih i labilnih dijelova žbuke sa štukaturom; zatvaranje pukotina i mehaničkih površinskih oštećenja; rekonstrukcija i modeliranje nedostajućih detalja štukature – ornamentike, figuralnih motiva, profilacija - primjenom tradicionalne tehnologije i materijala; integracija i retuš završne likovne obrade štukature, obično oslika i pozlate.

Tijekom 2013. godine Odjel je sudjelovao na osam programa koje financira Ministarstvo kulture RH te na dva programa vanjskih investitora (Grad Rijeka i Građevinar Quelin d.d. iz Dubrovnika).

U 2013. godini završeni su višegodišnji konzervatorsko-restauratorski radovi na *stucco* ukrasu u benediktinskoj crkvi sv. Marije Anđeoske u gradu Krku (E. Leitner, posljednja trećina 18. st.).

Nastavljeni su radovi u zavjetnoj kapeli u cinktoru crkve Sveta tri kralja u Kominu - Sveti Ivan Zelina (A. G. Quadrio i radionica, izrađenih 1710. godine), u riznici katedrale Uznesenja Marijina u Dubrovniku (M. Gropelli, V. Vissiani, iz 1720. godine), u predvorju bivše pavlinske crkve sv. Marije u

Lepoglavi (A. G. Quadrio i radionica, oko 1720. godine), u Kneževoj palači u Zadru (F. Zavoreo, poč. 19. st.).

U 2013. godini nastavljen je cjelovit konzervatorsko-restauratorski zahvat na štukaturi u upravnoj zgradi bivše Tvornice šećera u Rijeci (oko 1789. godine), s ornamentikom i antikizirajućim motivima tipičnim za stilsko razdoblje klasicizma. Radovi se izvode u najvećoj, tzv. plesnoj dvorani, a osim radova *in situ*, obavljen je veći dio pripremnih radova za rekonstrukciju jednog nedostajućeg reljefa na svodu. Tijekom 2013. izvođeni su opsežni radovi u Palači Restić u Dubrovniku (posljednja četvrtina 18. st.) koji su obuhvatili sanaciju brojnih oštećenja te rekonstrukcije svih nedostajućih *stucco* elemenata na stropovima i zidovima palače.

Novi programi u 2013. godini bila su konzervatorsko-restauratorska istraživanja, izrada dokumentacije i početak cjelovite obnove *stucco* ukrasa u tri prostorije Biskupske palače u Dubrovniku (posljednja četvrtina 18. st.), *stucco* ukrasa na stropu crkve sv. Jurja u Buzetu (Francesco Schiavi, posljednja četvrtina 18. st.) te na tri oltara (druga polovica 18. st.) iz župne crkve sv. Ilije proroka u Lipniku, izvedenih u tehnici *stucco* mramora.

Slika 41. Buzet, crkva sv. Jurja, detalj *stucco* ukrasa tijekom uklanjanja preslika

Slika 42. Buzet, crkva sv. Jurja, detalj rekonstrukcije *stucco* ukrasa na stropu

Slika 43. Dubrovnik, palača Restić, pogled na strop prostorije 7, prije radova

Slika 44. Dubrovnik, palača Restić, pogled na strop prostorije 7, prije radova

Slika 45. Dubrovnik, palača Restić, pogled na detalj stropa prostorije 7 tijekom rekonstrukcije stucco ukrasa

Slika 46. Dubrovnik, palača Restić, pogled na detalj stropa prostorije 7 nakon radova

Slika 47. *Krk, crkva sv. Marije Anđeoske, detalj stucco ukrasa na svodu svetišta, sondiranje bojenih slojeva*

Slika 48. *Krk, crkva sv. Marije Anđeoske, detalj stucco ukrasa na svodu svetišta nakon radova*

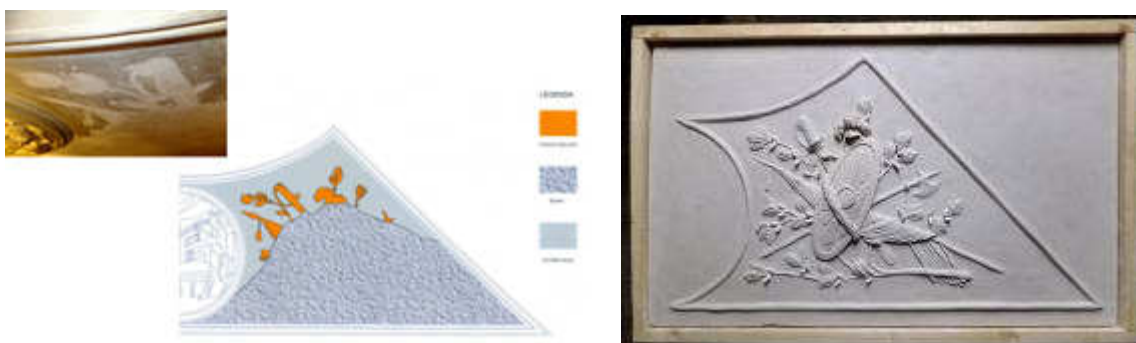
Slika 49. Krk, crkva sv. Marije Anđeoske, pogled na svod svetišta nakon radova

Slika 50. Lepoglava, crkva sv. Marije – stucco ukras u predvorju, nakon uklanjanja preslika

Slika 51. Lepoglava, crkva sv. Marije – stucco ukras u predvorju, detalj nakon uklanjanja preslika

Slika 52. Rijeka, bivša Tvornica šećera, prostorija 18, (slijeva nadesno) stucco ukras u predvorju, detalj nakon uklanjanja preslika; grafički prikaz obrisa nedostajućeg reljefa; model za rekonstrukciju reljefa u MJ 1:25

Odjel za kamenu plastiku

U Odjelu za kamenu plastiku HRZ-a u Zagrebu (lokacija Voćarska 106) zaposleno je sedam djelatnika na neodređeno vrijeme, jedna djelatnica na određeno vrijeme i trojica djelatnika kao vanjski suradnici (autorski ugovor).

Tijekom 2013. godine izvedeni su (u radionici spomenutog Odjela i na terenu) konzervatorsko-restauratorski radovi, financirani u sklopu Programa kulturnog razvitka Ministarstva kulture RH, i to na pet samostalnih objekata (objekti na kojima je radio samo Odjel za kamenu plastiku): Marija Gorica, nadgrobna ploča Martina Mogorića; Marija Bistrica, Zavjetni pil Anđela čuvara; Legrad, zavjetni pil sv. Florijana; Pokupsko, Antička stela i Oroslavje, kipovi Flore i Satira iz Parka dvorca Donje Oroslavje. Na četrnaest objekata radovi su se održavali u suradnji s Odjelima za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i za integralni pristup graditeljskom naslijeđu, i to: Hum Košnički, Dvor Veliki Tabor; Kloštar

Ivanić, franjevačka crkva i samostan sv. Ivana Krstitelja; Krapina, franjevačka crkva i samostan sv. Katarine; Lopatinec, crkva sv. Jurja na Bregu; Ludbreg, crkva Sv. Trojstva; Novo Mjesto, kapela sv. Petra; Podgarić, Stari grad Garić-grad; Rijeka, Upravna zgrada Tvornice šećera *Rikard Benčić*; Slavonski Brod, franjevačka crkva i samostan Sv. Trojstva; Strigova, crkva sv. Jeronima; Topusko, cistercijska opatija; Trški Vrh, crkva sv. Marije Jeruzalemske; Varaždin, franjevačka crkva i samostan sv. Ivana Krstitelja; Vinica (Marčan), Dvorac Opeka. Na tri objekta radovi su izvođeni u suradnji s Odjelom za zidno slikarstvo i mozaik (Fažana, crkva sv. Marije od Karmela; Prodol, crkva sv. Mateja i Svetvinčenat, crkva sv. Vinčenta).

Također su na Odjelu za kamenu plastiku izvedeni konzervatorsko-restauratorski radovi na tri objekta financirana od vanjskih investitora, i to u sklopu samog Odjela na programu Pula, skulptura na zgradi na Trgu Portarata 2 te na dva objekta u suradnji s Odjelima za interventni pristup graditeljskom naslijeđu i za integralni pristup graditeljskom naslijeđu (Cres, Porta Bragadina i Brezovica, Spomenik Prvom partizanskom odredu).

Od složenijih, odnosno zahtjevnijih konzervatorsko-restauratorskih zahvata u 2013. valja spomenuti završnu fazu konzervatorsko-restauratorskih radova obnove kamenih elemenata unutarnjih galerija prizemlja, prvog i drugog kata (sjevernog krila, kule D, kurtine CD, kule C, kurtine BC, kule B, kurtine AB, kule A i spojnog krila) Dvora Veliki Tabor, zatim konzervatorsko-restauratorske radove na kipu Flore iz parka uz dvorac Donje Oroslavje, arhitektonskim i skulpturalnim elementima Zavjetnog pila sv. Florijana iz Legrada i Zavjetnog pila Anđela čuvara iz Marije Bistrice, kao i na kamenoj polikromiranoj nadgrobnoj ploči Martina Mogorića iz župne crkve Pohoda BDM u Mariji Gorici.

U složenije radove možemo ubrojiti i konzervatorsko-restauratorski zahvat obnove gradskih vrata Porta Bragadina u Cresu.

Tijekom izvođenja radova na svim navedenim programima provedena su konzervatorsko-restauratorska istraživanja, odnosno analize zatečenog stanja i oštećenja dijelova kamene plastike; kao i radovi čišćenja (vodom pod kontroliranim tlakom, vodenom parom pod kontroliranim tlakom, mehaničko čišćenje, čišćenja kemijskim sredstvima itd.), ekstrakcije ili stabilizacije štetnih vodotopivih soli u kamenu, konsolidacije kamena kemijskim sredstvima; klesanja ili domodeliranja nedostajućih formi, izrade kalupa (negativa) i odljeva faksimila u umjetnom kamenu, kiparskog retuša, odnosno tonskog ujednačavanja itd.

Tijekom 2014. godine planira se završiti opsežan konzervatorsko-restauratorski zahvat na programu Hum Košnički - Dvor Veliki Tabor - kamena plastika, koji traje od 2007. godine.

Odsjek za zidno slikarstvo, mozaike i štuko i

Odsjek za kamenu plastiku Odjela u Splitu

U sklopu djelatnosti koju financira Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Odsjek za zidno slikarstvo, mozaike i štuko u Splitu 2013. godine realizirao je sljedeće programe: na arheološkom lokalitetu Lovrečina pokraj Postira na Braču obavljani su zaštitni radovi na ostacima antičke freske i žbuke, a završeni su istražni zaštitni radovi na oslicima u crkvi sv. Mihovila na Šolti.

Odsjek za kamenu plastiku u Splitu 2013. godine počeo je prvu fazu konzervatorsko-restauratorskih radova u svetištu katedrale sv. Jakova u Šibeniku. Na pročelju crkve Gospe od Spilice u Visu nastavljena je obnova oštećenih portala i glavne rozete. Započeti su istražni, dokumentacijski i probni konzervatorsko-restauratorski zahvati na stećcima na lokalitetu Crljivica pokraj Ciste Velike i pokraj Sveta Barbare u Konavlima. Zbog specifičnosti zahvata ostvarena je suradnja s Odjelom za biologiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Počeli su istražni radovi stanja Zapadnih vrata Dioklecijanove palače, a u izradi je i popratna dokumentacija. U crkvi Zvijezde Mora u Hvaru provedeno je preventivno statičko učvršćenje glavnog oltara.

Kao vanjski programi izvedeni su preventivni zaštitni radovi na ostacima mozaika u Starom Gradu na Hvaru, dok su u Šibeniku obavljani istraživački postupci na zidnim oslicima u atriju Hrvatskog narodnog kazališta i na stropu u Palači Mattiazzi. U crkvi sv. Ante Padovanskog u Svibu nastavljena su istraživanja zidnih slika.

Vanjski programi Odsjeka za kamenu plastiku uključili su izradu elaborata o stanju Vestibula Dioklecijanove palače, s prijedlogom konzervatorsko-restauratorskih radova, konzervatorsko-restauratorske radove na kamenim skulpturama Alegorija s krova Palače Dešković u Splitu te konzervatorsko-restauratorske radove na gotičkoj monofori Palače Hektorović u Hvaru.

Slika 53. Hum Košnički - Dvor Veliki Tabor, snimka konzervatorsko-restauratorskih radova

Slika 54. Radovi montaže stuba između prizemlja i prvog kata (lijevo) u tijeku radova i (desno) nakon radova)

Slika 55. *Zavjetni pil Anđela čuvara iz Marije Bistrice; snimka detalja baze Zavjetnog pila prije konzervatorsko-restauratorskih radova (gore); radovi na demontaži (dolje lijevo) i konzervatorsko-restauratorski radovi (dolje desno)*

Slika 56. Slavonki Brod, franjevačka crkva i samostan Sv. Trojstva, portal na zapadnom pročelju crkve (lijevo) prije i (desno) nakon radova

Pokretna kulturna dobra

Hrvatski restauratorski zavod (HRZ) provodi različite vidove fizičke zaštite i očuvanja pokretnih kulturnih dobara, u širokom rasponu od preventivnog djelovanja do najzahtjevnijih multidisciplinarnih istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih radova na ugroženim i oštećenim pokretnim kulturnim dobrima. Restauratorski radovi izvode se na umjetninama i predmetima umjetničkog obrta važnim za povijest i likovnu kulturu zemlje, ali i za europsku kulturnu baštinu.

Konzervatorsko-restauratorski radovi na pokretnim kulturnim dobrima u 2013. godini realizirani su prema planu na 170 programa koje je financiralo Ministarstvo kulture s 1.800.000 kuna (ugovor br. 15-101-13). Radovi su realizirani u odsjecima i radionicama HRZ-a ustrojenim prema vrstama umjetnina i teritorijalnoj pripadnosti. Djela polikromirane drvene plastike i štafelajnog slikarstva restaurirana su u Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Osijeku, Zadru, Rijeci, Ludbregu i Juršićima. Umjetnine od tekstila restaurirane su u Zagrebu i Ludbregu, metalni predmeti u Zagrebu i Zadru, kulturna dobra na papiru i koži u Zagrebu i Dubrovniku, a namještaj samo u Zagrebu. Programi često obuhvaćaju više umjetnina/predmeta, a nerijetko i složene cjeline (oltari, oslikani i rezbareni tabulati) na kojima se radi i više godina. Restauratori istih specijalizacija surađuju u realizaciji programa i zajednički traže rješenja za najzahtjevnije konzervatorsko-restauratorske probleme.

U radionicama Odjela za polikromiranu skulpturu HRZ-a u Zagrebu dovršeni su višegodišnji konzervatorsko-restauratorski radovi na velikom baroknom oltaru Franza Strauba iz župne crkve u Pakracu koji je teško oštećen u Domovinskom ratu. Dvršeni su i radovi na oltaru sv. Marije Magdalene Ivana Komersteinera u Gotalovcu te na drvenoj oslikanoj oplati kapele u Buševcu. Privedeni su kraju i višegodišnji radovi na gotičkom raspelu iz katedralne zbirke u Krku, a nakon dovršetka radova na gotičko-renesansnom okviru poliptiha Antonija Vivarinija, poliptih je u cjelini izložen u Biskupijskom muzeju u Poreču. Na dvije renesansne skulpture svetaca iz radionice venecijanskog renesansnog kipara Paola Campse (Krk, franjevci), zbog izrazito su lošeg stanja očuvanosti izvedena opsežnija konzervatorska istraživanja s ciljem utvrđivanja primjerenog pristupa i metodologije budućih radova. Najveći dio radova na istom Odjelu izvodi se na crkvenom baroknom inventaru te su i u 2013. nastavljeni radovi na oltarima franjevačke crkve u Samoboru i Čakovcu, na glavnom oltaru crkve sv. Roka u Zagrebu, kao i na glavnom oltaru crkve sv. Mihaela u Velikoj Ludini, oltaru Sv. Križa varaždinske katedrale, oltaru Blažene Djevice Marije u Vukovuju. Preventivno i izravno konzerviranje drvenog inventara izvodilo se u kapeli sv. Ivana Nepomuka u Moravču. Tijekom 2013. godine proširena je postojeća dokumentacija iz 2006. godine o drvenom inventaru crkve sv. Marije Jeruzalemske u Trškom Vrhu. Pripremljena dokumentacija upotrijebit će se u prijavi programa za natjecanje na međunarodnim fondovima. Nastavljeni su radovi i na obnovi ikonostasa Jovana Četirevića Grabovana u crkvi sv. Velikomučenika Georgija u Velikom Pogancu. Restaurirane su dvije ikone te je izrađen i metodološki razrađen prijedlog cjelovitih radova na ikonostasu.

Na Odjelu štafelajnog slikarstva nastavljeni su radovi na slikarskom inventaru katedrale u Poreču, a tijekom godine dovršeno je restauriranje cjelokupnog slikarskog inventara zbirke franjevačkog samostana u Virovitici i župne crkve u Pazinu. Restaurirala se i zanimljiva skupina oltarnih slika iz Like, župnih crkava u Sincu i Poljicama. U 2013. godini nastavljeni su višegodišnji radovi na predmetima iz najvažnijih umjetničkih zbirki poput Strossmayerove galerije u Zagrebu, Hrvatskog povijesnog muzeja, zbirke slika dvora Trakošćan te Muzeja Knežev dvor u Dubrovniku, Galerije umjetnina u Osijeku, Gradskog muzeja u Vukovaru i Gradskog muzeja u Varaždinu. U sklopu višegodišnjeg programa *Konzerviranje i restauriranje slikarskih djela u Hrvatskom primorju i na kvarnerskim otocima* dovršeni su radovi na drugoj slici s poliptiha glavnog oltara sv. Marije Magdalene franjevačke crkve u Poratu, djela nastalog u radionici obitelji Santa Croce iz sredine 16. st. te nastavljeni opsežni radovi na cjelini od tri slike, baroknog slikara Nicole Grassija iz katedralne zbirke u Krku. Restauriranjem slika baroknog slikara Izaije Gassera iz franjevačkog samostana u Varaždinu, u 2013. godini počeo je program *Restauriranje slikarskog inventara redovničkih zajednica u Varaždinu* kojim bi se tijekom više godina restaurirale najugroženije umjetnine iz tamošnjih crkvenih zbirki. Nastavilo se i s radovima preventivne zaštite, konzerviranja i restauriranja sakralnog inventara na području Zagrebačke nadbiskupije s radovima na slikama iz kapela u Humu Košničkom, Pavlovcu Pregradskom te na baroknom antependiju u vlasništvu Dijecezanskog muzeja u Sisku. Posebno se izdvaja i dovršetak radova na pet slika kasnorenesansnih i baroknih majstora u vlasništvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH koje su restitucijom vraćene Hrvatskoj iz veleposlanstva u Beču te dovršetak radova na iznimnoj umjetnini iz Vodnjana, triptihu blaženoga Loena Bamba, slikara Lazzara Bastianija iz 1471. godine.

Na Odjelu za tekstil, papir i kožu završili su dugogodišnji radovi na zbirci povijesnog tekstila sinjskih alkara te počeli radovi na vrijednim pluvijalima talijanske provenijencije datiranim u 16. i 17. st. iz hvarske i trogirke katedrale te žminjske župne crkve. Konzervatorski radovi izvodili su se na četiri slike s prikazima proroka datirane u 16./17. st. iz župne crkve u Lopudu. Tijekom 2013. godine izvedeni su cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi na jednoj od četiri barokne dalmatike biskupa Mikulića iz riznice zagrebačke katedrale, mitrama iz riznice splitske katedrale datiranim u 17./18. st. te na odjevnim predmetima iz etnografskih zbirci muzeja u Sisku, Etnografskog muzeja „Rupe“ u Dubrovniku, kao i na nekoliko građanskih odjevnih predmeta iz 19. st. u vlasništvu Muzeja grada Šibenika. Na Odsjeku za papir i kožu nastavljeni su dugogodišnji radovi restauriranja umjetnina na papiru iz zbirci Gradskog muzeja u Vukovaru, Galerije umjetnina u Osijeku, Gradskog muzeja u Varaždinu, Hrvatskog povijesnog muzeja, Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu i umjetnina na papirnom nosiocu iz planoteke Ministarstva kulture RH. Nastavljena je i suradnja s Kabinetom grafike pa se tijekom godine restauriralo devet crteža starih talijanskih majstora (16. - 18. st.).

Među pojedinačnim umjetninama valja istaknuti dovršetak radova na viteškom oklopu sa štitom iz zbirke grofa Nugenta, vlasništvo Pomorskoga i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja u Rijeci (radovi su se izvodili u radionici za metal), baroknim vratima iz ovalne dvorane dvorca Oršić u Gornjoj Bistri, monumentalnom drvorezbanom tronu biskupa Marčelića iz dubrovačke katedrale i završetak višegodišnjih radova na namještaju knjižnice Biskupske palače u Dubrovniku.

Tijekom 2013. godine na Odjelu za štafelajno slikarstvo i polikromiranu skulpturu u Splitu dovršeno je nekoliko višegodišnjih programa, među kojima se ističe ciklus slika o životu i mučeništvu sv. Dujma, autora Pietra Ferraria iz 17. st. u splitskoj katedrali. Obavljeni su i cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi na nekoliko oltarnih slika; valja spomenuti sliku *Bogorodica s Djetetom, svecima i donatorom (Sveti razgovor)* autora Francesca Bissola iz crkve sv. Marije u Polju na otoku Lastovu, zatim sliku *Bogorodica s Djetetom* koja se pripisuje Lovri Dobričeviću iz nekadašnje zbirke Brajčin u Komiži, danas pohranjene u Arheološkom muzeju u Splitu. Restaurirana su i dva drvena raspela istaknutog mletačkog drvorezbara i kipara majstora Giacoma Piazzete: jedno iz župne crkve u Kaštel Lukšiću, drugo iz dominikanskog samostana u Starom Gradu na otoku Hvaru. Na Odjelu u Dubrovniku restaurirane su i predstavljene slike ciklusa evanđelista iz dubrovačkih crkava sv. Vlaha i Gospe od Karmena, koje se pripisuju poznatom talijanskom baroknom slikaru Matiji Pretiju. Također valja istaknuti programe permanentnog restauriranja grafika, arhivalija i crteža iz Dubrovačkih muzeja i samostana Male braće. Na Restauratorskom odjelu u Rijeci završen je program konzerviranja-restauriranja ikone Bogorodice s Djetetom iz crkve sv. Nikole, kao i slika Mistične večere iz kapucinskog samostana koja se sada može pripisati poznatom slikaru Serafinu Schönu. Završeni su cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi na nekoliko oltarnih pala na Odjelu u Zadru, među kojima valja spomenuti one u Salima i na Pašmanu te dva srebrna ophodna raspela iz franjevačkog samostana u Kraju. Na istarskom području, na Odjelu u Juršćima dovršavaju se konzervatorsko-restauratorski zahvati na kipu Bogorodice s Djetetom iz Pamera i na raspelu iz Boškara.

Nastavljen je rad na popunjavanju fundusa tekstiloteke u Restauratorskom centru Ludbreg. U sklopu tog programa na terenu se prikuplja ugrožena tekstilna građa, uglavnom crkveni tekstil i fragmenti povijesnih tkanina, koje se konzervira, stručno evidentira i primjereno pohranjuje. U Restauratorskom centru Ludbreg osim restauratorskih radionica nalazi se i središnji depo umjetnina te komora za dezinfekciju. Taj je restauratorski centar i edukacijski centar restauratorske djelatnosti. Nastavljeni su i radovi na oltarima u Slavonskom Brodu, Karlovcu, Jamnici Pisarovinskoj i Varaždinu.

Na Restauratorskom odjelu u Osijeku nastavljeni su programi restauriranja korskih klupa u Sveticama, oltara sv. Ivana Krstitelja u crkvi u Valpovu, te restaurirane slike iz muzeja u Vukovaru, muzeja Slavonije u Osijeku i oltarne pale iz crkve sv. Mihovila arkanđela u Osijeku.

Djelatnici Odjela za pokretnu baštinu HRZ-a provode radove preventivne zaštite i primarnog konzerviranja na području cijele Hrvatske. Preventivna zaštita realizira se evidentiranjem i praćenjem stanja pokretnih kulturnih dobara kao i uvjeta njihova čuvanja te savjetovanjem vlasnika i korisnika o načinima postizanja primjerenijih uvjeta čuvanja umjetnina *in situ*. Temeljem uvida u stanje na terenu, Služba za pokretnu baštinu u suradnji s konzervatorskim odjelima Ministarstva kulture Republike Hrvatske određuje prioritete za zaštitu i restauriranje. Radovi su obuhvatili širok raspon od saniranja šteta nastalih u pokušajima krađa ili kao posljedica drugih neprimjerenih postupaka do intervencija u okolišu i poboljšanja mikroklimatskih uvjeta cijelih inventara. U 2013. godini realizirani su primarni konzervatorski radovi i hitne intervencije na nizu predmeta, među kojima bismo istaknuli pregled stanja umjetnina na izložbi o Frankopanima i pavlinima u Muzeju grada Crikvenice, u sklopu čega su izvedeni i nužni konzervatorsko-restauratorski radovi na slici „Pranje nogu“ Pietera Thyssa iz 1650. U slikarskom odjelu HRZ-a u Splitu, u sklopu toga programa provedeni su radovi na slici „Bogorodica s

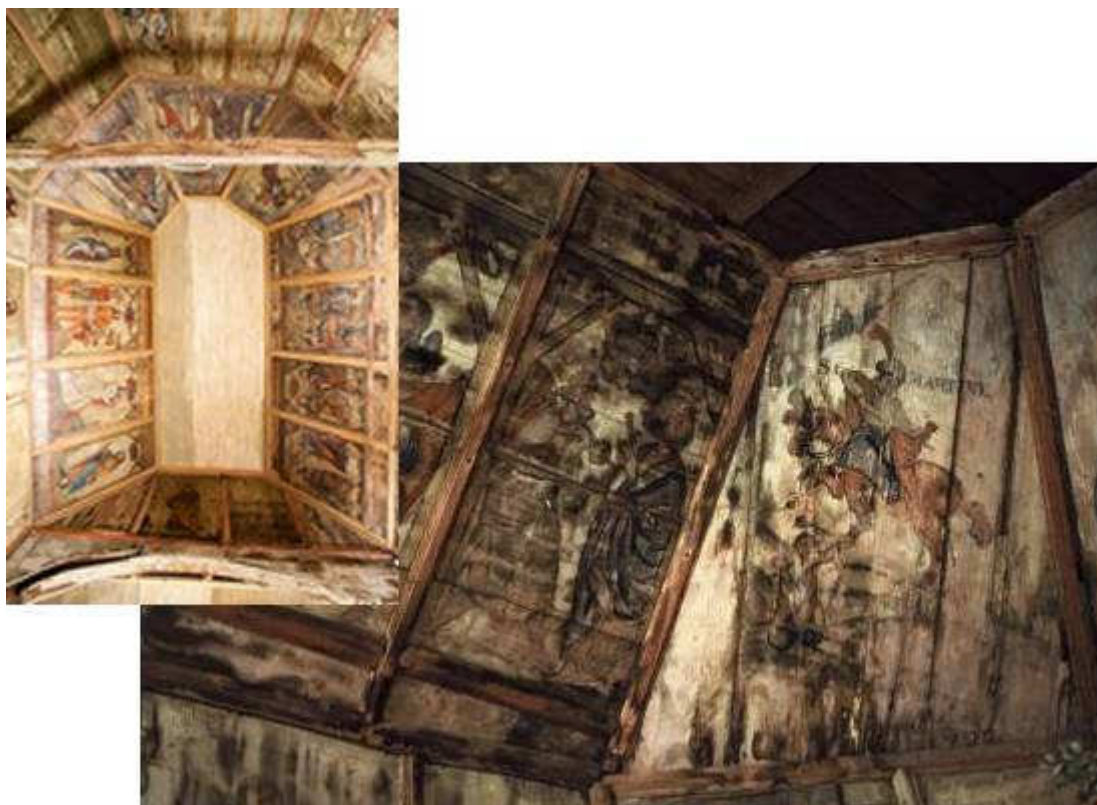
Djetetom, sv. Jurjem i sv. Ivanom Krstiteljem“ iz samostana benediktinki na Krku koja je bila ukradena 1993. Pronašli su je djelatnici MUP-a i predali Zavodu na stručnu ekspertizu i radove. Iz crkve Uznesenja BDM u Kloštar Ivaniću radi neprimjerenih uvjeta evakuirano je sedam relikvijara koji su nakon dezinfekcije i pohrane u arhivske kutije smješteni u depo HRZ-a do izvođenja daljnjih radova. U župnoj crkvi u Skradinu izvedeni su radovi čišćenja i pohrane liturgijskog i etnografskog tekstila. Istovjetni radovi izvedeni su i na liturgijskom i etnografskom tekstilu u franjevačkom samostanu u Zaostrogu. Na poziv ravnatelja Zavičajnog muzeja Biograd na Moru pregledano je stanje metalnih, drvenih i tekstilnih predmeta te su ispisane smjernice za transport i izlaganje na izložbi u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu. U osječkoj radionici za restauriranje kamene plastike izvedeni su radovi na skulpturi „Majka i dijete“ Ivana Meštrovića iz 1905., koja se nalazi u „Spomen-galeriji Ivana Meštrovića“ u Vrpolju, a predstavljena je na izložbi u povodu 130. godišnjice autorova rođenja. Kontinuirana suradnja ostvarena je s konzervatorskim odjelima i u segmentu konzervatorsko-restauratorskih radova koje izvode privatne restauratorske radionice, u kojima stručnjaci Zavoda sudjeluju kao savjetnici za specijalizirana područja. Tako su 2013. kontinuirano praćeni radovi na glavnom oltaru župne crkve iz Stupnika i na glavnom oltaru iz Slavetića koje su izvodili manjeiskusni privatni restauratori. Tijekom godine, konzultacije i nadzor provedeni su s više privatnih radionica, poput „Atike“ i „Dok-arta“, radionice Radovana Karkovića, Nenada Nefa, Sabine Obrst i drugih. Stručnjaci Zavoda s konzervatorima obilaze radove *in situ* ili u atelijerima i sudjeluju u definiranju pristupa, metoda i postupaka kao savjetnici za specijalizirana područja.

Tijekom 2013. s nadležnim konzervatorima obavljeno je više pregleda stanja pokretnog inventara – pojedinačnih predmeta i cjelina, među kojima možemo izdvojiti evidenciju stanja četrnaest gipsanih i dvadeset brončanih skulptura Ivana Meštrovića koje se nalaze u Spomen-galeriji u Vrpolju, evidenciju zatečenog stanja crkvenog ruha u župama Radoboj i Zajezda, pregled stanja očuvanosti slika u depou biskupije u Dubrovniku, utvrđivanje stanja sačuvanosti vrhunskih tekstilnih predmeta iz 15. do 17. stoljeća u riznici katedrale i franjevačkom samostanu na Hvaru, pregled inventara pravoslavne crkve u Dardi, pregled stanja slika na platnenom i papirnom nosiocu u vlasništvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Gradskog muzeja u Vukovaru.

Promociju suvremene struke i javnost rada, Zavod provodi publikacijskom djelatnošću, koja je znatno unaprijeđena izdavanjem znanstveno-stručnog časopisa „Portal. Godišnjak Hrvatskog restauratorskog zavoda“. U Portalu 4 za 2013. godinu osim pet znanstvenih radova s područja zaštite pokretnih kulturnih dobara, objavljena je (u obliku kataloških jedinica) i cjelokupna godišnja aktivnost Zavoda u restauriranju pokretne baštine.

Slika 57. Pakrac, župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije, glavni oltar prije i nakon radova

Slika 58. Buševac, kapela sv. Ivana Krstitelja, dio tabulata prije i nakon radova

Slika 59. Čakovec, župna crkva sv. Nikole, arkandeo Rafael s Tobijom, prije i nakon radova

Slika 60. Trviž, crkva sv. Petra i Pavla, stanje tabulata in situ, prije demontaže

Slika 61. Trviž, crkva sv. Petra i Pavla, detalj tabulata prije i tijekom radova

Slika 62. Moravče, kapela sv. Ivana Nepomuka, glavni oltar in situ tijekom preventivnog i izravnog konzerviranja

Slika 63. Veliki Poganac, crkva sv. Velikomučenika Georgija, ikonostas Jovana Četirevića Grabovana, stanje in situ

Slika 64. Veliki Poganac, crkva sv. Velikomučenika Georgija, ikonostas Jovana Četirevića Grabovana, stanje ikone prije i nakon radova

Slika 65. Zadar, katedrala sv. Štošije, korska sjedala in situ tijekom radova

Slika 66. Zadar, katedrala sv. Štošije, korska sjedala, detalj, tijekom i nakon radova

Slika 67. Porat na Krku, franjevačka crkva, sv. Grgur s poliptiha glavnog oltara sv. Marije Magdalene, slika prije i nakon radova

Slika 68. Zagreb, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Alegorija, detalj prije radova

Slika 69. Zagreb, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Alegorija, total nakon radova

Slika 70. Zagreb, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Bogorodica pomoćnica, prije radova

Slika 71. Zagreb, *Ministarstvo vanjskih i europskih poslova*, *Bogorodica pomoćnica, nakon radova*

Slika 72. Vodnjan, župna crkva sv. Blaža, dio triptiha blaženog Leona Bembu, tijekom radova

Slika 73. Vodnjan, župna crkva sv. Blaža, dio triptiha blaženog Leona Bembu, nakon radova

Slika 74. Vodnjan, župna crkva sv. Blaža, triptih blaženog Leona Bembu, slikara Lazzara Bastianija, nakon radova

Slika 75. Zagreb, Strossmayerova galerija, „Parnas“, tijekom odmotavanja slike dimenzija 4,47 x 7,94 m i prethodne pripreme za prihvata slike takvih dimenzija

Slika 76. Zagreb, Strossmayerova galerija, „Parnas“, odmotana slika prije početka konzervatorskih i istraživačkih radova

Slika 77. Varaždin, Gradski muzej, Gejša s pratnjom, japanski drvorez, tijekom radova

Slika 78. Varaždin, Gradski muzej, Gejša s pratnjom, japanski drvorez, nakon radova

Slika 79. Rijeka, Povijesno-pomorski muzej Hrvatskog primorja, viteški oklop sa štitom iz zbirke grofa Nugenta, tijekom radova

Slika 80. Dubrovnik, crkva Gospe od Karmena, četiri evanđelista iz opusa Mattije Pretija, tijekom i nakon radova

Slika 81. Dubrovnik, crkva Gospe od Karmena, sv. Matej evanđelist, prije radova

Slika 82. Dubrovnik, crkva Gospe od Karmena, sv. Matej evanđelist, nakon radova

Slika 83. Dubrovnik, Biskupska palača, veliki tabulat, tijekom radova

Slika 84. Dubrovnik, katedrala Velike Gospe, tron biskupa Marčelića, nakon radova

Arheološka kulturna dobra

Rad na arheološkim materijalnim kulturnim dobrima organizira se u četiri organizacijske jedinice. U Zagrebu su smješteni Odjel za kopnenu arheologiju, Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza i Odjel za podvodnu arheologiju. U Juršićima je Odjel za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba, zadužen za rad riječke i splitske podružnice.

Područje rada koje pokrivaju djelatnici Službe za arheološku baštinu:

- organizacija i provođenje zaštitnih arheoloških istraživanja na kopnu i na moru koje financira Ministarstvo kulture RH, kao i ostali investitori
- organizacija i provođenje arheoloških istraživanja na kopnu i na moru prilikom sustavnih istraživanja ili obnove bilo gdje u Hrvatskoj (plinovodi, autoceste, veliki infrastrukturni projekti u gradovima i sl.)
- izrada elaborata kao pripreme za konzervatorske uvjete
- izrada konzervatorskih podloga
- izrada arheoloških topografija (rekognosciranja i sl.)
- hitne intervencije
- suradnja sa Službama za nepokretnu i pokretnu baštinu HRZ-a na velikim projektima koje financira Ministarstvo kulture RH
- organizacija i provođenje rada na konzerviranju i restauriranju arheoloških nalaza koji su proizašli iz arheoloških istraživanja provedenih na Odjelu za kopnenu arheologiju i Odjelu za podvodnu arheologiju te drugim institucijama.

Djelatnici Službe svoje radove kontinuirano predstavljaju široj javnosti objavljivanjem knjiga i postavljanjem izložbi; redovito sudjeluju na kongresima i savjetovanjima te objavljuju znanstvene i stručne članke u domaćoj i stranoj periodici. Također su aktivni u obrazovanju stručnog kadra (sudjelovanje u nastavi na Sveučilištu u Zagrebu, Filozofski fakultet, mentorstvo na stručnim ispitima, održavanje tečajeva za odobrenje ronjenja na arheološkim lokalitetima, mentorstvo studentima na praksi i sl.).

Odlukom Ministarstva kulture, Odjel za restauriranje podvodnih arheoloških nalaza sa sjedištem u Zadru premješten je u Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, od 1. travnja 2013. te više nije dio Službe za arheološku baštinu.

Odjel za kopnenu arheologiju

Tijekom 2013. godine djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju sa sjedištem u Zagrebu realizirali su dvadeset pet programa zaštite arheološke baštine (sredstvima Ministarstva kulture RH financirano je osamnaest, a sredstvima ostalih investitora sedam programa).

Programima koje je financiralo Ministarstvo kulture RH obuhvaćeni su radovi na prapovijesnim nalazištima (Turčišće /Dvorišće/ - Gradišće II i Turčišće /Dvorišće/ - Močvare, Lug) i antičkim nalazištima (Ludbreg - Vrt Somođi) te na srednjovjekovnim i ranonovovjekovnim profanim i sakralnim objektima. Uz radove na zaštiti i revitalizaciji starih gradova i utvrda (Jelengrad, Krčingrad, Štrigovčak, Barilović, Zrin, Kostelgrad), djelatnici Odjela za kopnenu arheologiju proveli su i istraživanja na benediktinskim (Bijela, Rudina), pavlinskim (Streza, Moslavačka gora, Petrovac) i cistercitskim (Topusko) samostanskim sklopovima te na pojedinačno zaštićenim sakralnim objektima (Žumberak, Lopatinec). Većina navedenih programa održava se u kontinuitetu, dok ih je sedam počelo tijekom 2013. godine (Turčišće /Dvorišće/ - Gradišće II; Turčišće /Dvorišće/ - Močvare, Lug; benediktinska opatija sv. Mihovila arkanđela u Rudini;

cistercijski samostan u Topuskom; crkva sv. Jurja u Lopatincu; srednjovjekovna utvrda Štrigovčak; stari grad Zrin).

Važan segment rada Odjela za kopnenu arheologiju čine projekti koje su financirali strani vanjski investitori. Posebno valja istaknuti izvrsnu suradnju s gradovima Ludbregom (Vrt Somođi), Petrinjom (utvrda Čuntić), Popovačom (Jelengrad) i Novim Vinodolskim (utvrda Lopar) te općinama Križ (Okešinec - Sipčina) i Malinska Dubašnica (Cickine). Sve su navedene jedinice lokalne samouprave svjesne vrijednosti i potencijala svoje kulturne baštine pa su se stoga u realizaciju programa uključile ne samo financijskim sredstvima potrebnima za radove nego i raznim načinima promoviranja.

Odjel za kopnenu arheologiju surađuje sa Službom za nepokretnu baštinu HRZ-a na obnovi nepokretne kulturne baštine. Svi radovi se koordiniraju i planiraju izvrsnom suradnjom djelatnika uključenih u realizaciju programa (npr. Hrvatski Čuntić, Ludbreg – Vrt Somođi, Zrin, Garić-grad itd.).

U realiziranju navedenih programa, bilo da se radilo o zaštitnim, sustavnim, bilo revizijskim istraživanjima, izradi nacrtne dokumentacije i tehničkih opisa objekata ili pak o nadzoru nad konzervatorsko-restauratorskim radovima, svi su radovi provedeni u skladu s međunarodno priznatim metodama rada.

U svrhu prezentiranja svih navedenih radova, djelatnici Odjela su rezultate predstavili 2013. godine na nekoliko međunarodnih znanstvenih skupova i javnih tribina te su objavili veći broj znanstvenih radova. Ujedno djelatnici Odjela sudjeluju u nastavi Filozofskog fakulteta u Zagrebu te provode praktičnu nastavu na nalazištima.

Djelatnost Odjela može se predstaviti na primjeru ovogodišnjih radova provedenih na utvrdi Čuntić u Hrvatskom Čuntiću, jedne od protuosmanskih utvrda Zagrebačke biskupije na unsko-savskokupskom prostoru. Tijekom 2013. godine u cijelosti je arheološki istražen prostor oko utvrde. Potom su, uz stručni nadzor, provedeni konzervatorsko-restauratorski građevinski radovi. Nakon dovršetka radova izrađen je opsežni elaborat u kojem su, uz opisane radove, uključeni i rezultati povijesno-arhivskih istraživanja, analiza pronađenih pokretnih arheoloških nalaza (koji su u skladu s mogućnostima dokumentirani i restaurirani), tehnički opis objekta s prijedlogom saniranja konstrukcije te snimka postojećeg stanja nakon istraživanja i provedenih građevinskih radova.

Slika 85. Stanje utvrde Čuntić u Hrvatskom Čuntiću (slijeva nadesno): prije početka radova, nakon arheoloških istraživanja te nakon konzervatorsko-restauratorskih građevinskih radova

Odjel za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba

Tijekom 2013. godine Odjel za kopnenu arheologiju sa sjedištem u Juršićima proveo je arheološka istraživanja na dva programa koje financira Ministarstvo kulture, jednom projektu financiranom temeljem ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe te sedamnaest projekata koje su financirali ostali investitori.

Realizacija projekata koje je financiralo Ministarstvo kulture RH usmjerena je na zaštitu ugroženih spomenika kulture koji zahtijevaju sustavan višegodišnji pristup u sanaciji i obnovi. Tijekom 2013. godine nastavljeni su radovi arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih zahvata na srednjovjekovnoj utvrdi Possert kod Cerovlja te arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih radova na srednjovjekovnoj kuli Turnina kod Rovinja kojima je zbog lošeg stanja u kojem se nalaze njihovi građevinski ostaci prijetilo nepovratno oštećivanje sačuvanih struktura.

Tijekom 2013. godine nastavljena su arheološka istraživanja turske kupelji – hamama i ranonovovjekovnog groblja u Iloku. Ta istraživanja provedena su u sklopu projekta „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok-Vukovar-Vučedol“ financiranog temeljem ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe (CEB).

U važan segment rada Odjela za kopnenu arheologiju sa sjedištem u Juršićima ubrajaju se projekti koje financiraju vanjski investitori. Takvi su projekti u pravilu povezani sa zaštitnim arheološkim radovima, odnosno najčešće prethode određenim građevinskim ili poljoprivrednim radovima. Uobičajeno je riječ o vrlo dobroj suradnji s jedinicama lokalne samouprave (Grad Rijeka, Grad Pazin, Općina Motovun, Grad Buzet, Općina Vrbnik, Općina Visoko). Među spomenutim zaštitnim arheološkim radovima izdvajamo istraživanja na području kasnoantičkog vojnog zapovjedništva (principij) u Rijeci koja su prethodila uređenju toga dijela riječkog Starog grada, istraživanja srednjovjekovne utvrde Petrapilosa, crkve sv. Foške kod sela Batvači te prapovijesne nekropole u Bermu. Svi navedeni radovi provedeni su u skladu s najvišim standardima arheološke struke.

Djelatnici Odjela su 2013. godine sudjelovali na nekoliko znanstvenih kongresa (npr. znanstveni skup održan u Krems an der Donau s temom *Castrum bene 2013, Burg und Dokumentation* te znanstveni skup održan u Rijeci s temom *Dijalozi s baštinom, prepoznavanje vrijednosti*), u suradnji s *Musée d'anthropologie préhistorique de Monaco* organizirali izložbu *Ljubičeva pećina* u Muzeju prapovijesne antropologije u Monaku te objavili jednu znanstvenu monografiju (*Nove arheološke spoznaje o Donjoj Podravini*) i nekoliko znanstvenih radova.

Među projektima koji su realizirani 2013. godine izdvajamo višegodišnji projekt arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih zahvata na srednjovjekovnoj kuli Turnina. Kula se nalazi 4 km istočno od Rovinja u Istarskoj županiji, a upisana je u Registar kulturnih dobara RH pod oznakom P-4054. Projekt se provodi od 2012., otkad je prostor kule potpuno očišćen od gustog raslinja te je načinjena arhitektonska snimka sačuvanih građevinskih struktura. Prošlogodišnjim radovima sanirani su najugroženiji dijelovi objekta (dijelovi svodnih konstrukcija prizemnih prostorija) i obavljena prva arheološka istraživanja na tom lokalitetu, čime su stvoreni uvjeti za nastavak istraživanja i za sustavni rad u očuvanju toga jedinstvenog spomenika kulture. U tijeku je izrada idejnog projekta prezentacije lokaliteta, a nakon provedbe svih predviđenih radova, Turnina će biti cjelovito sanirana i prezentirana srednjovjekovna kula koja bi, s obzirom na spomeničku vrijednost i geografski položaj, trebala obogatiti kulturno-turističku ponudu Rovinjštine.

Slika 86. Pogled na kulu Turnina s istočne strane

Odjel za podvodnu arheologiju

U 2013. godini provedena su podvodna arheološka istraživanja na pet programa koje financira Ministarstvo kulture. Dva programa sufinanciraju JUNP Mljet i Društvo prijatelja dubrovačke starine, a jedan Općina Nerežišće.

Rad Odjela koji je financiralo Ministarstvo kulture usmjeren je na programe rekognosciranja i istraživanja podmorja i kopnenih voda (Karlovačka županija, Splitsko-dalmatinska županija, Ličko-senjska županija, Istarska županija i Dubrovačko-neretvanska županija). Riječ je o programima: „Karlovac, Kamensko rimski brodolom“, „Split, podmorje Splitsko-dalmatinske županije“, „Medulin – arheološki lokalitet Vižula, podmorje“, „Podvodni arheološki lokaliteti Ličko-senjske županije (rekognosciranje)“ i „Rekognosciranje dubrovačkog podmorja – podmorje otoka Mljeta“. Tijekom realizacije programa nastavljeno je rekognosciranje podmorja u navedenim županijama te rekognosciranje istarskog akvatorija za potrebe prijavljenog programa "Podmorje Istre" (IPA Slovenija - Hrvatska). Na natječaj EU (IPA Crna Gora - Hrvatska) prijavljen je projekt *South Adriatic Archaeological Tour* kojim su predviđena podvodna arheološka istraživanja s ciljem prezentacije i zaštite kulturne baštine u turističke svrhe.

Za stručno obavljanje poslova djelatnici Odjela moraju imati položen ronilački tečaj prema uvjetima bilo koje ronilačke asocijacije priznate u Hrvatskoj. Kategoriju od tri zvjezdice koja je potrebna za samostalno vođenje terena posjeduju svi djelatnici, a ronilačke specijalnosti (*trimix*, *nitrox*, *deep air* ronjenja, podvodna arheologija) ima većina djelatnika. Tijekom 2013. godine djelatnici su sudjelovali na dva stručna usavršavanja: ronilački tečaj napredni *nitrox* i tečaj prve pomoći za unesrećene ronioce.

Na više kongresa i savjetovanja u sklopu stručnih predavanja predstavljena su profesionalna istraživanja. Objavljeni su stručni radovi u domaćoj i stranoj periodici. Na kongresima: 17th Symposium on Mediterranean Archaeology u Moskvi i 19th International DEGUWA Conference u Machingu predstavljena su novija istraživanja Odjela. Posebno ističemo izlaganje u organizaciji fakulteta Ca' Foscari iz Venecije - *Secondo incontro italo-croato: Relitti Di Venezia dal medioevo all'età moderna attraverso le ricerche archeologiche italo-croate in Dalmazia*, na kojem su izloženi rezultati višegodišnje suradnje na istraživanjima lokaliteta Sveti Pavao i Stoba na otoku Mljetu.

Među programima koji su realizirani 2013. godine izdvajamo program „Split, podmorje Splitsko-dalmatinske županije“, koji je izrazito uspješno proveden uz suradnju „Središnje koordinacije za nadzor i zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru“. Program je realiziran u tri faze rekognosciranja uz logističku pomoć Lučke kapetanije Split, Pomorske policije Split i Obalne straže Republike Hrvatske. Tijekom radova pregledana je dvadeset jedna lokacija na kojima su otkrivena tri do sada nepoznata brodoloma i brojni pojedinačni arheološki nalazi.

Slika 87. Olovna prečka antičkog sidra izvađena u uvali Srebrena na otoku Visu

Slika 88. *Nalaz askosa s novootkrivenog lokaliteta u uvali Okorija na Paklenim otocima*

Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza

Tijekom 2013. godine u sklopu Odjela za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza radilo je troje stalno zaposlenih djelatnika i četiri zaposlena na autorskim ugovorima. Obrađeno je 520 predmeta od metala, stakla, keramike, kamena i organskih materijala.

Nastavljeni su radovi na višegodišnjem projektu Zvonimirovo - srednjovjekovno i keltsko groblje, koje financira Ministarstvo kulture RH, kao i na projektu Nuštar-Dvorac Khuen Belassy - avarski nalazi.

U 2013. godini obavljani su konzervatorsko-restauratorski radovi na predmetima sa šest vanjskih programa: Buzadovec-Vojvodice srednjovjekovni arheološki nalazi, Ivanec – Stari grad srednjovjekovni arheološki nalazi, Varaždin - franjevačka crkva, brončani predmeti, Paka, željezni predmeti, Sotin - vašarište, keramičke posude, Virovitica - crkva sv. Roka, željezni nalazi.

Nastavljena je suradnja s Institutom za arheologiju (projekti Gora, Buzadovec - Vojvodice, Zvonimirovo, Sotin - vašarište), Gradskim muzejom Varaždin (Varaždin - franjevačka crkva, brončani predmeti, Paka, željezni predmeti), Gradskim muzejom Vinkovci (Nuštar - avarski nalazi) i Gradskim muzejom Virovitica (Virovitica - crkva sv. Roka, željezni nalazi).

Obrađen je i veći broj nalaza s lokaliteta koje iskopavaju arheolozi Službe za arheološku baštinu Hrvatskog restauratorskog zavoda (crkva sv. Nikole biskupa u Žumberku, Stari grad Barilović, Crkvišće Bukovlje kod Generalskog Stola, Ludbreg – Vrt Somođi, Stari grad Jelengrad, Turčišće, Krčingrad itd.).

U sklopu studentske prakse, dvije redovite studentice Sveučilišta u Dubrovniku (u trajanju od 180 školskih sati), uz nadzor i asistenciju mentora, sudjelovale su u svim fazama rada na arheološkom keramičkom materijalu.

Djelatnici odjela napisali su članke koji će biti objavljeni u časopisu *Portal* i u knjizi o arheološkom lokalitetu Barilović te održali dva predavanja na simpoziju Hrvatskog arheološkog društva u Vukovaru.

Izdvajamo ovogodišnje rezultate konzervatorsko-restauratorskih radova s lokaliteta Zvonimirovo - starohrvatsko i keltsko groblje Veliko polje. Suradnja Hrvatskog restauratorskog zavoda i Instituta za arheologiju počela je još 2002. godine. Od tada se u sklopu Hrvatskog restauratorskog zavoda kontinuirano restauriraju i konzerviraju arheološki nalazi s tog lokaliteta koji se sustavno arheološki istražuje. U 2013. obrađena su 94 predmeta, od kojih su 73 dovršena, a na 21 su obavljene razne faze radova. Željezni predmeti (većinom oružje) podvrgnuti su obaveznom postupku uklanjanja štetnih soli u sulfitnoj kupki, što je dugotrajan proces i traje do godinu dana. Ostali predmeti (keramički, stakleni, metalni, kameni) obrađeni su i dokumentirani uz primjenu najsuvremenijih postupaka i restauratorskih tehnologija. Planira se nastavak radova na željezu, kao i na ostalim predmetima iz željeznog doba i ranog srednjeg vijeka pronađenim na tom važnom arheološkom lokalitetu.

Slika 89. Izbor iz konzerviranih nalaza s lokaliteta Zvonimirovo - Veliko Polje

Posebni projekt „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedol“

Temeljem Okvirnog ugovora o zajmu, br. F/P 1511 (2005), između Republike Hrvatske i Razvojne banke Vijeća Europe za projekt „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol“, Ministarstvo kulture RH formiralo je Upravu projekta, a obvezu provedbe dijela Projekta koji se odnosi na obnovu graditeljske baštine Vukovara (dvanaest kuća u baroknoj jezgri i kompleks Dvorca Eltz) i obnovu graditeljske baštine Iloka (dvorac Odescalchi, tvrđavski plato i zidine, franjevački samostan i Žitnica), posebnim ugovorima prenijelo na Hrvatski restauratorski zavod.

I. Graditeljska baština Vukovara: barokna jezgra

I.2. Kuća Paunović, Ulica dr. Franje Tuđmana 7

U baroknoj jezgri Vukovara od dvanaest građevina, tijekom 2013. godine izvođeni su radovi samo na kući Paunović u Ulici dr. Franje Tuđmana br. 7.

Radovi sanacije i rekonstrukcije nosive konstrukcije, pročelja i krova građevine počeli su u lipnju 2011. godine s rokom završetka do lipnja 2012. godine.

S obzirom na vrlo zahtjevnu i kompleksnu sanaciju konstrukcije zidova koji su zbog detonacija vertikalno pomaknuti, požara koji je uzrokovao destrukciju građevnog materijala te izvedbe konzola zavojitog stubišta u tri etaže koje je diktiralo brzinu ostalih radova, zahtjev izvođača za prolongiranje roka ocijenjen je opravdanim. Prolongiranje radova potkraj 2012. i tijekom 2013. godine uzrokovano je i višekratnim prekidom radova zbog financijskih problema izvođača radova. Početkom 2013. izvoditelj radova ušao je u predstečajni postupak, ali se pismeno očitovao da je u stanju završiti radove. Početkom mjeseca listopada 2013. montirana je ograda stubišta i ograda balkona na dvorišnom pročelju prvog kata. Poslije toga izvođač više nije mogao nastaviti radove zbog prijetjećeg stečaja pa se kraj listopada 2013. može uzeti kao datum završetka radova.

Svi ugovoreni radovi su izvedeni, ali u smanjenom opsegu. Ulično i dvorišno pročelje su ožbukani i obijeljeni, ugrađena je vanjska prozorska i vratna stolarija (koja je i ostakljena), u unutrašnjosti je rekonstruirano stubište s ogradom, u razini prvog kata dvorišnog pročelja rekonstruiran je kameni balkon s kovano-željeznom ogradom. U prizemlju uličnog pročelja ugrađen je drveni izlog. U ulazu u vežu s ulične i dvorišne strane ugrađena su metalna vrata s polukružnim, ostakljenim nadsvjetlom. Vratna krila imala su modelirane, floralne motive koje izvođač nije izveo. Nisu izvedeni radovi dvorišnog opločenja kao ni postava elektroinstalacijskog ormarića.

Na terasi trećeg kata izvedena je izolacija terase. U odnosu na ugovorene radove izvedeno je 10% manje radova.

Slike 90. Kuća Paunović, Vukovar, Ul. F. Tuđmana 7: pogled na stubište iz prizemlja (lijevo), detalj unutrašnjosti I. kata (desno) (studen 2013.)

Slike 91. Kuća Paunović, Vukovar, Ul. F. Tuđmana 7, dvorišno i ulično pročelje (studen 2013.)

II. graditeljska baština Vukovara: Kompleks Eltz

- II. Sjeverni dio kompleksa Eltz: **2.3. Zgrada kolnice**
- 2.4. Sjemenarska stanica**
- 2.5. Vodotoranj**
- 2.6. Kuća Vrtlara**

Nakon provedenog postupka javne nabave u studenome 2011. godine, ugovoreni su radovi nastavka i dovršetka građevinske sanacije zgrada: Kolnice, Sjemenarske stanice, Vodotoranja, Kuće vrtlara i gospodarskog dvorišta (druga faza radova obnove kompleksa) s rokom završetka radova potkraj 2012. godine. S obzirom na to da se kompleks sanirao fazno, za drugu fazu radova izrađene su izmjene i dopune projektne dokumentacije. Potvrda na taj dio glavnog projekta (Glavni projekt za cijeli kompleks, druga faza za zgradu Velikog dvora i Paviljon za goste, treća faza za četiri zgrade sjevernog dijela) dobivena je početkom mjeseca studenoga 2013. godine. Početkom prosinca 2013. ishođen je Energetski certifikat za Kolnicu i Sjemenarsku stanicu (kategorija C) i Vrtlarevu kućicu (kategorija D). Energetski certifikat izradio je Interkonzalting d.o.o. iz Zagreba.

Slika 92. Vukovar, Zgrada kolnice - dvorišno pročelje

Slika 93. Vukovar, Zgrada kolnice – ulično pročelje (svibanj 2013.)

Zbog teškoća s plaćanjem radova u drugoj polovici 2012. te izrazito loših vremenskih prilika, radovi su prolongirani u 2013. godinu. Radovi su obuhvatili ugradnju prozorske i vratne stolarije te žbukanje i bojenje pročelja, ugradnju limarije za odvodnju oborinske vode, montažu gromobrana, izradu i montažu kovano-željezne ograde oko dvorišta, izradu i montažu kliznih, kovano-željeznih ulaznih vrata u gospodarsko dvorište, planiranje, drenažu, popločenje i ozelenjivanje, postavu rasvjetnih tijela u dvorištu.

Slika 94. Vukovar: Sjeminarska stanica / Zbirka Bauer, dvorišno i zapadno ulično pročelje (svibanj 2013.)

Unutarnji radovi u Kolnici i Sjemenskoj stanici počeli su tek u drugoj polovici 2013. godine jer su prostori zbog velike količine padalina bili vlažni, s nedopuštenim postocima vlage, za ugradnju drvenih elemenata, žbukanje i bojenje zidova. Radovi su obuhvatili: postavljanje drvenih podova, instaliranje grijanja i hlađenja, postavu lijevanog, antistatičkog poda u velikoj dvorani Kolnice, bojenje unutrašnjosti, instaliranje dizala, završne radove postave drvene obloge i staklene ograde stubišta, postavu drvenih podova u svim prostorijama, sustav grijanja konvektorima ugrađenim u podove te druge radove u Sjemenskoj stanici.

Slika 95. Vukovar, Sjeminarska stanica, sjeverno i istočno pročelje s Vodotornjem (svibanj 2013.)

Na Vodotornju su konzervirani postojeći zidovi, prezidana veća oštećenja, izvedena metalna vrata u prizemlju te su vanjski, pročelni zidovi premazani zaštitnim premazom u tonu opeke. Taj premaz ujedno i konzervira opeku.

Slike 96. Vukovar, Kuća vrtlara, pogled na južno pročelje (gore) i sjeverno pročelje (dolje) (svibanj 2013.)

U Kući vrtlara / Muzejskom *caffeu* obojena su i ožbukana pročelja, ugrađena prozorska i vratna stolarija, ugrađene ovalne, ukrasne kovano-željezne rešetke, ukrasna limarija. U unutrašnjosti su izvedeni priključci za elektriku, vodovod, kanalizaciju i grijanje, prostor je ožbukana i obijeljen. Ostali radovi u unutrašnjosti dio su projekta uređenja interijera.

Građevinsko-obrtnički i restauratorski radovi na građevinama završili su potkraj ljeta, ali se potvrda izmjena i dopuna projekta kao dio ugovorenih radova čekala do početka studenoga 2013. Tehnički pregled izvedenih radova obavljen je 20. prosinca 2013. u organizaciji ovlaštene službe Gradskog poglavarstva.

II. Vlastelinske kurije kompleksa Eltz u Vukovaru:

2.7. Kurija 1 – *Perceptoratum*

2.8. Kurija 2 – *Directoratum*

2.9. Kurija 3 – *Domum*

Radovi započeti u listopadu 2010. na sanaciji i rekonstrukciji Kurija 1-3 (*Perceptoratum*, *Directoratum*, *Domum*), bili su dovršeni tijekom rujna 2013. godine. Do najvećeg zastoja radova došlo je zbog financijskih problema izvođača radova i nemogućnosti podizvođača stolarskih radova da poštuje ugovorom definirane rokove. Ugovoreni radovi završili su u rujnu 2013. godine.

Početak listopada 2013. izvedene radove pregledali su predstavnici ovlaštenih stručnih tijela. To je rezultiralo zapisnikom s mišljenjem različitih stručnih službi o usklađenosti izvedenih radova s projektnom dokumentacijom te primjedbama u pogledu dopune nekih radova: izvedbe limenih okapnica na „kapijama“, dimnjacima, projekt gromobrana i izvedba gromobrana, dodatnih kovano-limenih kapaka i rešetki podrumskih prozora. Primopredaja i okončani obračun obavljani su u listopadu 2013. godine, a potkraj toga mjeseca sve tri kurije predane su vlasniku, Vupiku d.d. iz Vukovara.

Slike 97. Vukovar, Kurija 1 - Perceptoratum, sjeverno ulično pročelje (gore) i dvorišna strana (dolje) (svibanj 2013.)

(nastavak na sljedećoj stranici)

Slika 98. Kurija 2 - Directoratum, ulična strana (prethodna stranica) i dvorišna strana (svibanj 2013.)

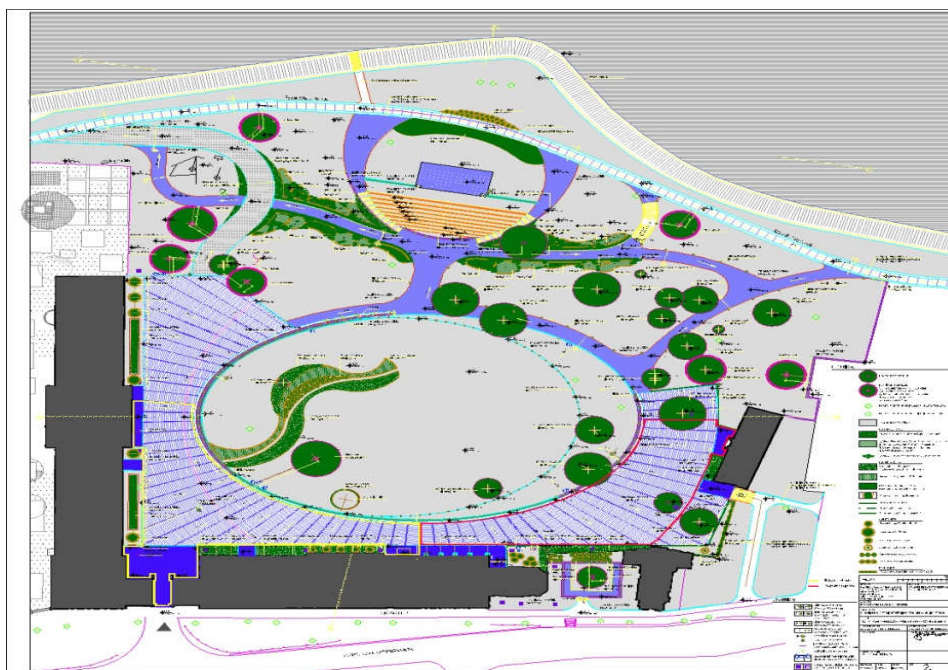

Slika 99. Vukovar, Kurija 3 - Domum (gore) i dvorišna strana (dolje) (svibanj 2013.)

II. 2.11. Perivoj kompleksa Eltz u Vukovaru

Zbog nedostatnih financijskih sredstva za radove prema potvrđenoj Projektnoj dokumentaciji u sklopu navedenog projekta, opseg i vrsta radova prilagođeni su raspoloživim sredstvima. Radovi su obuhvatili dio Perivoja koji graniči sa sjevernim pročeljem Velikog dvora, polovicom istočnog pročelja Paviljona za goste, zapadnim pročeljem Oranžerije te ovalom elipse zelene površine. Radovi su obuhvatili popločenje površine sa svim potrebnim radnjama iskopa, nasipavanja, drenaže, niveliranja, perivojno uređenje, elektroinstalacije, vodovod za zalijevanje zelene površine, odvodnju oborinskih voda, izradu faksimila povijesnog kandelabra te potporni zid i stube s metalnom ogradom na istočnom dijelu perivoja između Kapele i Oranžerije.

Postupak javne nabave za Grupu 1. Građevinsko-obrtnički, elektroinstalaterski i radovi vodovoda i kanalizacije te Grupu 2. Bravarsko-restauratorske radove na izradi faksimila metalnih kandelabra proveden je u travnju 2013.; okončan je do kraja travnja 2013. Radovi su počeli u svibnju. Za Grupu 1 i Grupu 2 radovi su završeni u rujnu. Radove su stručno pregledale ovlaštene službe polovicom listopada 2013., a dane su određene primjedbe: izrada geodetske podloge novoizvedene površine Perivoja, smještaj ormarića za rasvjetu na primjereno mjesto, bolja zaštita zida kapele od površinskih voda s popločenog platoa. Primopredaja radova i okončani obračun prema Grupi 1 između naručitelja i izvođitelja obavljena je 22. studenoga 2013. godine, a radova po Grupi 2, 28. listopada 2013. godine. Time su radovi ugovoreni prema raspoloživim sredstvima završeni i predani korisniku - Gradskom muzeju Vukovar.

Slika 100. Vukovar, tlocrt Perivoja, crveno obrubljena zona, radovi izvedeni 2013. (Projekt, Arhitektonski fakultet iz Zagreba, projektant dr. sc. S. Jurković, d.i.a., 2010.)

Slika 101. Vukovar, Perivoj, ploha trga, pogled na zapad s povijesnim kandelabrom i na istok s novim kandelabrom, dolje potporni zid, stubište i ograda (2013.)

III. Graditeljska baština Iloka: tvrđavski plato i zidine

U sklopu obnove graditeljske baštine Iloka na području tvrđavskog platoa i zidina, od svibnja 2012. izvode se radovi konstruktivne sanacije na sljedećim cjelinama: *hamamu* i *kuli 8*, *kuli 7*, *kuli 5* i *kućama A i B*, *istočnom potezu zidina* i *barbakanu*.

Dinamika radova ne prati ugovoreni terminski plan iz više razloga; možemo izdvojiti najvažnije: otkrivanje vrijednih nalaza srednjovjekovne arhitekture koji rezultiraju prekidima radova, korekciju projektne dokumentacije, usuglašavanje s nadležnom konzervatorskom službom. Bilo je teškoća u dobavi projektiranih i troškovnikom ugovorenih materijala. Izvođač radova Monte-mont zatražio je prolongiranje ugovornog roka završetka radova do kraja 2013. godine.

Do prosinca 2013. izvođeni su građevinski radovi na predmetnim cjelinama: **istočne zidine**, **kompleks uz kulu 5**, **kula 7**, **hamam s kulom 8**, **dio obrambenog zida** i **starija polukula kod velikog bastiona te barbakan**.

S tvrtkom Komunalije d.o.o. iz Iloka ugovoreni su radovi konzervacije i prezentacije temeljnih ostataka strukture polukružne kule. Kula je otkrivena tijekom provedbe geotehničkih istraživanja platoa cjeline *Bastiona*.

III. 3.2. Tvrđavski plato i zidine

U sklopu Istočnih zidina provedena je sanacija srednjovjekovnog pješačkog ulaza u grad, od kojeg su sačuvane srednjovjekovne špalete ulaznih vrata i peterokutna kula koja je dodatno štitila ulaz.

Gabariti peterokutne kule rekonstruiraju se u cijelosti, a pozicija pješačke staze u njezinu zapadnom dijelu treba biti premještena na poziciju pješačkog ulaza u grad. Zbog pješačke ophodnje po zidinama, zid kule povišen je za 1,1 m.

Na istočnom potezu zidina izvedeni su građevinski radovi sanacije temelja izvođenjem armiranobetonske membrane, dodatno sidrene *inox* čeličnim sidrima u tlo sa stražnje strane. Membranski zidovi izvođeni su u kampadama. Tlo je bušeno i u njega su postavljena sidra, injektirana injekcijskom smjesom. Svi su radovi sanacije temelja izvedeni prema projektu. Tijekom izvođenja radova primijećene su razlike u visinskim kotama dna temelja na potezu od trećeg kontrafora (gledano s juga prema sjeveru), odnosno pretpostavljena dubina temelja bila je niža od stvarne dubine. Izvedeni su radovi sanacije lica zida i kontrafora s vanjske istočne strane, u tri četvrtine ukupno predviđene površine lica zida.

Radovi iskopa terena zbog sanacije temelja praćeni su arheološkim nadzorom. Ustanovljeno je da je na tom potezu groblje. Zaštitnim arheološkim istraživanjima utvrđeno je da se radi o *višeslojnom groblju iz XVIII. st.*, čije granice nisu utvrđene, budući da su se istraživanja vezala na zonu građevinskih zahvata.

Slika 102. Groblje iz XVIII. st. u podnožju (kolovoz 2013.)

Slika 103. Ilok, istočni obrambeni potez (listopad 2013.)

Kompleks uz kulu 5 (kula 5, kuća A i kuća B)

Kula 5: nakon čišćenja slojeva recentne žbuke i naliča, pronađene su *velike površine sačuvane srednjovjekovne žbuke (XV. st.) s urezanim grafitima iz osmanskog doba*. Čišćenjem čitave površine pronađeni su grafiti s vrlo detaljnim prikazima jedrenjaka i riba. Sve površine žbuke su opšivene, učvršćene, konzervirane te djelomično očišćene. Montirani su novi (nedostajući) dijelovi *kamenih okvira srednjovjekovnih križnih prozora* na JI i JZ zidu prizemlja kule.

Na SZ pročelju kule 5 zazidani su recentni otvori u suterenu i prizemlju te je izvedeno građevinsko povezivanje tog zida s južnim obrambenim zidom. Popravljen je postojeća zidana konstrukcija. Rekonstruirana su ulazna vrata kule u podrumu. Ugrađeni su stropovi od drvenih grednjaka s djelomično izvedenom daščanom oplatom s gornje strane. Rekonstruiran je prolaz iz kule prema budućem potkrovlju kuće A, kao i prozorske niše prvog kata kule. Krovšte je dovršeno i pokriveno crijepom.

Čišćenjem gornje zone južnog zida **kuće A**, odnosno dijela srednjovjekovnog obrambenog zida na potezu istočno od kule 5 do loma zida na koji se nastavlja kuća B, pronađen je izvorni, **srednjovjekovni opekotkan odvodni kanal** koji teče cijelom dužinom poteza zida. Na četiri pozicije, u nepravilnom rasporedu, nalaze se poprečni kanali kojima se, uz rigalice koje danas nedostaju, oborinska voda iz kanala odvodila izvan zidina.

Budući da je taj nalaz izuzetno vrijedan (jer uz prije uočenu sačuvanu špaletu zupca kruništa, dokazuje korištenje toga dijela južnog obrambenog zida istovremeno s funkcioniranjem kuća, uz suglasnost nadležnog KO Vukovar), izmijenjen je postojeći projekt tako da se omogući prezentacija kanala i stražarske staze, kao i pristup posjetiteljima iz interijera prvog kata kule 5. Posjetitelji će moći prolaskom kroz mali otvor vrata u istočnom uglu kule izići i na taj dio obrambenog zida, na isti način na koji su i u srednjem vijeku u suživotu funkcionirale obrana grada i život u interijeru kuće A.

Slika 104. Ilok, odvodni kanal na stražarskoj stazi obrambenog zida istočno od kule 5, pronađen tijekom građevinskih radova 2013. godine. Pogled od kule 5 na lom obrambenog zida (2013.)

Rekonstruirana su sjeverna pročelja kuća. Izvedena je konsolidacija kontrafora na sjeveroistočnom uglu, upotrebom čeličnih zatega i sanacijom temelja. Na gornjem licu svoda unutar kuće B postavljena je karbonska mreža u polimernom mortu. Unutar kuća faksimilno su sazidani pregradni zidovi, oslonjeni na rasteretne lukove koji prenose opterećenje na zidove sjevernog i južnog pročelja. Unutar kuće A faksimilno je dozidana kuhinjska napa s dimnjakom na novopostavljenoj drvenoj gredi.

Izvedeno je jednostrešno krovšte kuće B, s pokrovom od biber-crijepa i limenim rubnim opšavima prema projektu.

Na sjevernom pročelju kuće B ugrađena je drvena vanjska stolarija.

Kula 7

Građevinski radovi obuhvatili su sanaciju temeljne konstrukcije izvedbom armiranobetonskih ojačanja sa zategama i sidrima.

Lica kamenih temelja dodatno su ojačana upotrebom karbonskih mreža. Kula je u cijeloj visini konstruktivno povezana dozidavanjem opekam u pravilnom zidarskom vezu s rekonstrukcijom oštećenih otvora na postojećim zidovima kule. Unutar kule izvedene su čelične horizontalne međukatne konstrukcije te je postavljen čelični stup za ugradnju spiralnog stubišta. Stup je temeljen na novom armiranobetonskom temelju unutar kule.

Kad su demontirana i obnovljena, na istu poziciju ugrađena su kovano-željezna ulazna vrata.

Hamam i kula 8

Tijekom provedbe građevinskih radova u lipnju 2013., na sjevernom zidu mejdana pronađen je pravokutni otvor koji je bio naknadno (vjerojatno za potrebe funkcioniranja hamama) zazidan kamenim spolijama, a izvorno je pripadao srednjovjekovnom ulaznom sustavu. Iznad SI ugla otvora sačuvan je i zidanjem formiran pravokutni *otvor za lanac podiznog mosta*. Izvedena je preventivna sanacija sloja žbuke iz XVII. st. u hamamu, na kojoj su sačuvani ostaci dekorativnog friza izvedenog arabeskama. Tijekom obavljanja radova na jednom dijelu otkriveni su i prethodni slojevi zidnog oslika koji su dokumentirani. Sve povijesne žbuke su opšivene i konzervirane.

Na južnom licu obrambenog zida kule 8 izvedeni su radovi čišćenja i otprašivanja kamenog lica s konsolidacijom.

Građevinski radovi na cjelini **hamam i kula 8** izvedeni su u dijelu sanacije temeljnih konstrukcija izvedbom armiranobetonskih podzida postojeće zidane strukture. U svrhu stabilizacije iskopa unutar i izvan cjeline izvedeni su armiranobetonski potporni zidovi. Dozidano je sjeverno i istočno pročelje prema projektu konstruktivne sanacije te kupola i osmerokutni prsten na dnu kupole hamama.

Slika 105. Ilok, pogled na zapadno i južno pročelje hamama, tijekom radova (listopad 2013.)

Barbakan

Na **barbakanu** je izvedena sanacija temeljne konstrukcije na dijelu vidljivog plašta, podzidavanjem i dersanjem opeke; uslijedilo je nasipavanje nosivog tla oko temeljne stope uz

vibronabijanje. Nasipavanje tla izvedeno je kao potreban pripremni rad za dovršenje javne pješačke površine uz gradsku ulicu.

Zidano lice vidljivog dijela plašta barbakana obnovljeno je potpuno; preostalo je dovršiti i nasuti zemljom rubne dijelove plašta.

Slika 106. Ilok, pogled na obnovljeni podzid barbakana (studeni 2013.)

Polukula na velikom bastionu

Istraživanjima je pronađen *kasnosrednjovjekovni obrambeni zid*, građen opekom, i *starija polukula* građena lomljenim kamenom, u njegovu zapadnom dijelu. Veliki bastion nastao je poslije te je prizidan uz južno lice pronađenog zida. Taj obrambeni zid povezan je sa zidom koji se okomito veže na južno lice obrambenog zida između kule 7 i ulazne kule 8, zatvarajući tako jugozapadni dio grada i dodatno osiguravajući glavni ulaz u grad i sam palas.

Predložena je i prihvaćena prezentacija tih nalaza. U provedbi zahvata na konzervatorsko-građevinskim radovima na polukuli postupkom javne nabave sklopljen je 28. svibnja 2013. ugovor s tvrtkom Komunalije d.o.o. iz Iloka za izvođenje radova konzervacije i prezentacije pronađenog obrambenog zida i starije polukule na velikom bastionu te je određen angažman djelatnika HRZ-a u provedbi konzervatorskih radova. Nabava opeke za polukulu na bastionu ugovorena je izravnom pogodbom s proizvođačem opeke, tvrtkom Opeka d.d. iz Osijeka, za izradu ručno izrađene i na tradicionalan način pečene opeke.

Do prosinca 2013. izvedeni su zemljani radovi i radovi na konsolidaciji dna (temelja) ostataka polukule. Ostali radovi predviđeni projektnim prijedlogom i troškovnikom nastavit će se u povoljnijem klimatološkom razdoblju, odnosno nakon usuglašavanja s Upravom za zaštitu okoliša.

Zajedničke stručne službe

Temeljna zadaća zajedničkih stručnih službi je osiguravanje dokumentacijsko-informatičke i analitičko-istraživačke podrške za kompetentno i visokokvalitetno obavljanje konzervatorsko-restauratorskih zahvata. S jedne strane je velik broj povijesnih, vizualnih i drugih podataka o kulturnim dobrima, kojima se utvrđuje njihovo stanje i koji pridonose njihovoj zaštiti. Nastoji se da brojni podaci budu stalno dostupni ne samo restauratorima u ustanovi nego i drugim stručnjacima čija je djelatnost vezana uz kulturna dobra. Uz to je velik broj podataka o materijalnoj strukturi nužan jer poznavanje podataka i uključivanje spoznaja na osnovi tih podataka čini temelj kvalitete održavanja i zaštite kulturnih dobara. Velik raspon vrsta materijala od kojih su izrađena kulturna dobra, tehnološke karakteristike njihova nastanka, interakcije ugrađenih materijala, mikroklimatske i druge degradacije te karakteristike novih materijala koji se danas ugrađuju u kulturna dobra, predmet su istraživanja i arhiviranja spoznaja, putem kojih se određuju najbolje tehnike i metode održavanja, kao i postupci restauriranja. Ti se poslovi obavljaju u bliskoj suradnji i zajednički s konzervatorsko-restauratorskim odjelima Zavoda, Ministarstva kulture i nadležnih konzervatorskih odjela.

Unutar Opće stručne službe su slijedeći odjeli:

1. Dokumentacijsko-informacijski odjel:
 - a. Odjel za istraživanje i dokumentiranje nepokretnih kulturnih dobara, Odjel za istraživanje i dokumentiranje pokretnih kulturnih dobara, Dokumentacija unutar službe za arheologiju
 - b. Odsjek za fotodokumentaciju
 - c. Arhiv
 - d. Knjižnica
 - e. Dokumentaristi u dislociranim odjelima (Osijek, Ludbreg, Split, Dubrovnik)
2. Prirodoslovni laboratorij.

Informacijsko-dokumentacijski odjel

Temeljni poslovi Odjela su istraživanje, organiziranje, evidentiranje i dokumentiranje svih konzervatorsko-restauratorskih zahvata i faza poslova koji se odnose na:

- istraživanje povijesti objekata ili predmeta (arhivska i povijesna istraživanja)
- sudjelovanje u konzervatorskim i restauratorskim istraživanjima s funkcijom dokumentiranja nalaza, obradom (elaborati, stručna mišljenja, ekspertize, podloge i dr.), arhiviranjem nastale dokumentacije, snimanjem i obradom te arhiviranjem fotografske dokumentacije, izradom planova, troškovnika, izvješća, zahtjeva za dozvolu radova od nadležnih Konzervatorskih odjela, najave početka radova, traženje raznorodnih suglasnosti nadležnih tijela i stvaranjem druge srodne administrativne dokumentacije koja se prosljeđuje Ministarstvu kulture i drugim mjerodavnim institucijama. Dio poslova odjela odnosi se i na obradu i prezentaciju te arhiviranje (prema međunarodnim standardima i potpisanim međunarodnim konvencijama) obavezne restauratorske dokumentacije.

Treba napomenuti da u pojedinim fazama rada kroz Zajedničke stručne službe, odnosno putem poslova dokumentiranja i istraživanja, prolazi dokumentacija svih lokacija HRZ-a. Podaci se većinom obrađuju i evidentiraju u digitalnoj formi, ali je dio dokumentacije (oko 20%) još uvijek analogan, zbog

nemogućnosti čuvanja i adekvatnog arhiviranja digitalnih dokumenata u punom digitalnom formatu na svakoj lokaciji Zavoda.

U Informacijsko-dokumentacijskom odjelu za nepokretnu baštinu 2013. godine radilo se na 74 programa koje je financiralo Ministarstvo kulture i na 22 programa koja su financirali drugi investitori. Angažman konzervatora povjesničara umjetnosti na nekim je programima uključio i voditeljstvo, dok je u ostalim programima podrazumijevao povijesno-umjetnička i arhivska istraživanja, konzervatorsko-restauratorska istraživanja ili pak praćenje radova. Uz to, zajedno s kolegama konzervatorima dokumentaristima, obrađena je sva nastala dokumentacija i pohranjena u zavodske zbirke.

Informacijsko-dokumentacijski odjel za pokretnu baštinu 2013. radio je na 170 programa koje je financiralo Ministarstvo kulture. Uz spomenute konzervatorsko-restauratorske radove, obavljani su i radovi na evidenciji, obradi i istraživanju kulturnih dobara te izradi prateće dokumentacije. Do kraja 2013. digitalizirano je 1600 starih dosjea o umjetninama i dodano pripadajućim unosima predmeta u BREUH-u. Započeto je i presnimavanje i digitaliziranje starih fotografija na staklenim pločama te njihovo arhiviranje u arhivske omote i kutije.

U sklopu radova u svim fazama, od evidencija na terenu do dokumentiranja spomenika, nakon radova u 2013. godini snimljeno je i obrađeno (legendirano) oko 20.000 snimki; od toga je oko 75% digitalna dokumentacija.

Fototeka HRZ-a, koja postoji od 1948. godine, sadrži više od 350.000 snimki, a orijentacijska vrijednost fototeke (cijena ponovnog snimanja) procjenjuje se na više od 16.000.000 kn.

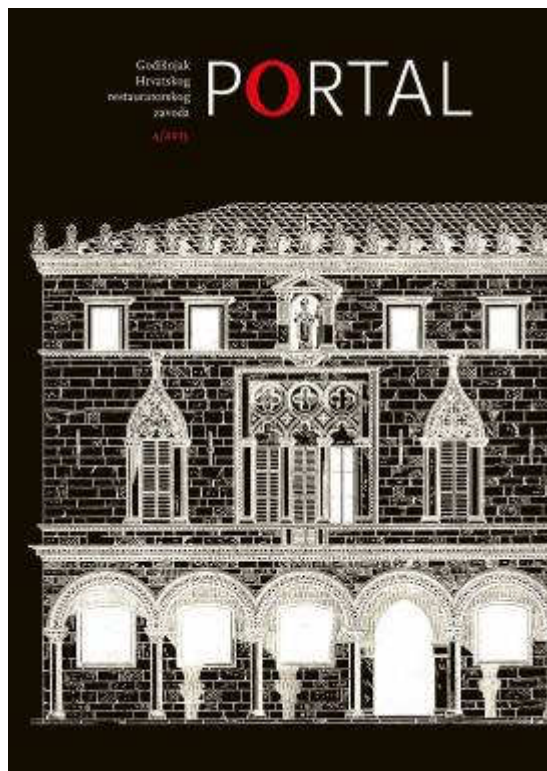
U sklopu dokumentacijskog odjela obavljaju se i nedestruktivna istraživanja u IC, UV i RTG dijelu spektra elektromagnetnih zračenja. U 2013. snimljeno je na RTG film više rendgenograma različitih umjetnina, ukupne površine 4,6 m², a dio umjetnina snimljen je na terenu digitalnim sustavom (*outsourcing*).

Za potrebe restauratorskih zahvata i istraživanja, IC i UV snimanjima obuhvaćeno je 28 umjetnina i snimljeno više od 180 IC i UV snimki cjelina i detalja.

Zavod ima vlastitu bazu podataka BREUH, u koju pohranjuje podatke o radovima na spomenicima. Još je prethodnih godina planirano višelokacijsko povezivanje na BREUH. Hardverski dio tog zahvata je riješen, no softversko usklađivanje zbog višestrukih upisa s različitih lokacija treba ujednačiti. Intenzivniji razvoj programa BREUH bio je usporen zbog slabijeg financiranja od predviđenog i koncentriran na funkcionalno održavanje sustava. Raspoloživa skromna sredstva bila su angažirana za adaptaciju programa za internetski upis prijavnica, koji je uvelo Ministarstvo kulture. Osjeća se potreba za modernizacijom i rekonstrukcijom postojećeg specifičnog softvera za obradu podataka i arhiviranje rezultata BREUH-a (Baza restauratorski evidentiranih umjetnina Hrvatske) te njegova proširenja u segmente arheologije i znanstvenih istraživanja.

Zavod je tijekom 2013. pripremio za publiciranje četvrti broj svojeg stručnog časopisa **PORTAL**. U časopisu su publicirani znanstveni i stručni članci s područja restauriranja pokretnih i nepokretnih spomenika te iz arheologije.

Informacijsko-dokumentacijski odjel predstavlja u sklopu časopisa CD s izvještajem o svim radovima Zavoda na potpuno dovršenim ili u znatnoj mjeri zaokruženim radovima ili fazama radova tijekom 2013. godine.

Slika 107. Naslovnica četvrtog broja stručnog časopisa Zavoda „Portal“

Knjižnica

Zavodska je knjižnica osnovana u siječnju 2003. godine i djeluje kao jedina specijalizirana knjižnica s literaturom za primijenjenu restauratorsku struku, uključujući i naslove za tehnologiju materijala spomenika kulture u Hrvatskoj. Posjeduje desetak tisuća stručnih knjiga, a razmjenom ili pretplatom prima dvadesetak najvažnijih restauratorskih časopisa. Za nabavu knjiga i časopisa utrošen je planirani godišnji iznos od 50.000 kn.

Uz središnju knjižnicu na Zmajevcu 8 u Zagrebu, knjižnica ima područne odjele u Zagrebu i vanjskim radionicama. Do 2006. knjižnica je bila u informacijskom sustavu znanstvenih informacija (SZI - Humanistika na FF) ISIS, a nakon prestanka funkcioniranja toga sustava, Zavod je bio prisiljen nabaviti novi softver za obradu knjižne građe iz vlastitih prihoda. Nabavljen je informacijski sustav ZAKI kao stručno i financijski zadovoljavajuće rješenje. Implementiran je u rujnu 2009. godine, provedena je edukacija voditeljice knjižnice te je do kraja 2013. omogućeno internetsko pretraživanje više od 5600 naslova na adresi: <http://opac.zaki.com.hr/kgz/default.asp?libid=182>.

Knjižnica je otvorena za sve stručne djelatnike HRZ-a i srodnih institucija. Osim profesora i nastavnika, korisnici su i studenti restauratorskih usmjerenja fakulteta u Zagrebu, Splitu i Dubrovniku.

Arhiv

Kako je HRZ smješten na velikom broju lokacija (jedanaest u Zagrebu i na dvanaest lokacija po cijeloj Hrvatskoj), tako je i odlaganje dokumentacije koja se trajno čuva velik problem. Ni jedna lokacija nema dovoljno prostora za središnji arhiv ustanove, pa su se arhivi smještali na svakoj od važnijih lokacija – za pojedine službe, pa se formiralo više arhiva:

1. Arhiv urudžbenog zapisnika i središnji arhiv – Grškovićeve 23

2. Arhiv financijsko-računovodstvene dokumentacije - Grškovićeva 1
3. Arhiv dokumentacije nepokretnih spomenika - Ilica 44
4. Arhiv dokumentacije pokretnih spomenika – Zmajevac 8
5. Arhiv odjela za arheologiju - Kožarska 15
6. Priručni arhivi većih regionalnih radionica koje nemaju posebne odjele ili prostorije (Osijek, Ludbreg, Split, Dubrovnik).

Uz odvojene arhivske prostorije na dvije lokacije, postoje i prostorije Fototeke: jedna je na Zmajevcu 8, zadovoljavajuće uređena no nažalost premala, i u Ilici 44, u kojoj treba osigurati odgovarajuću mikroklimu.

Specijalni softver koji upotrebljava HRZ, zvan BREUH, predviđa pohranu sve dokumentacije u elektroničkom obliku i mogućnost njezina *on-line* korištenja, no stara dokumentacija i dokumentacija koju treba trajno arhivirati u papirnatom obliku ostaje na jednoj od spomenutih lokacija.

U arhivu HRZ-a u Ilici 44 digitalizirana je cijela arhivska fototeka (oko 75.000 fototečnih kartona) te je provedena revizija (usporedba s duplikatima kartica i izrada fotografija koje su nedostajale u fototeci). Digitalizacija građe nastavljena je i u 2013. godini. Podaci su dostupni stručnjacima Zavoda na zajedničkom serveru, zajedno s otprije digitaliziranim dijapozitivima *leica* formata (12.358 kom). U arhivu se čuva 1299 obrađenih dosjea spomenika, čiji se broj postupno povećava jer se formiraju novi.

Arhiv je otvoren i vanjskim korisnicima. Na zahtjev zavodskih stručnjaka i stručnjaka iz srodnih institucija dokumentacija je davana na uvid ili je kopirana.

Zavod primjenjuje propise i zakone o čuvanju arhivskog gradiva, u onoj mjeri u kolikoj može prema postojećim uvjetima rada; primjenjuje se ARHINET - sustav za dostavu podataka Državnom arhivu.

Prirodoslovni laboratorij

Prirodoslovni laboratorij Zavoda utemeljen je 1966. godine u sklopu tadašnjeg Restauratorskog zavoda Hrvatske. U proteklih je četrdeset osam godina nastojao osigurati analitičku opremu i uvesti uobičajena prirodoslovska istraživanja za određivanje sastava materijalne strukture umjetnina, kao i za određivanje uzroka njihova propadanja. Kad laboratorij nije opremljen za određene vrste istraživanja, koristi se uslugama i uspostavljenom suradnjom s većim brojem znanstvenih i istraživačkih institucija u Hrvatskoj i u inozemstvu.

Na nepokretnim spomenicima određuje se sastav i vrsta kamena, žbuka, veziva ili pigmenata u slikanim slojevima, kao i pojava štetnih soli u građevinskim strukturama. Dio istraživanja čine dijagnostička ispitivanja vlage i mikroklimne građevina. Na temelju provedenih analiza materijala te dijagnostičkih ispitivanja laboratorij definira, a u suradnji s restauratorskim odjelima i izvodi probe čišćenja, odsoljavanja, učvršćivanja te zaštite građevinskog materijala. Uz to se izdaju preporuke o načinima sanacije, nakon kojih se provode kontrolna ispitivanja o uspješnosti provedenih postupaka.

Na pokretnim spomenicima određuje se sastav veziva i pigmenata slikanih slojeva, vrste i bojila tekstila, vrste drva i metala te sastav različitih organskih materijala. Kod arheoloških nalaza određuje se sastav žbuke, kamena, keramike, tekstila te metala.

Prostor Prirodoslovnog laboratorija

Početkom 2011. godine prirodoslovni laboratorij uselio se u novodograđeni prostor na Zmajevcu; tako su se osigurali kvalitetni uvjeti za rad uz restauratorske atelijere.

Time su se ujedno stvorili uvjeti za formiranje središnjeg laboratorija za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost. Osnivanje takvog laboratorija podrazumijeva proširenje postojeće opreme. Potkraj 2013. raspisan je javni natječaj za nabavu FTIR spektroskopa s mikroskopom koji će biti isporučen 2014. godine. U kasnijoj bi fazi opremu laboratorija trebalo poboljšati pretražnim elektronskim mikroskopom s energijsko-disperzivnim spektrometrom (SEM-EDX), a ako se stvore uvjeti (još jedno radno mjesto), opremu bi trebalo zaokružiti analizatorom Raman.

Time bi se stekli pravi uvjeti za kontinuirana rutinska istraživanja umjetnina, kakva se uobičajeno obavljaju u susjednim zemljama (Slovenija, Italija, Austrija).

Zavod zapošljava pet školovanih stručnjaka koje bi nakon nabave navedene opreme trebalo tek kraće dodatno educirati za rad na specifičnoj opremi.

Tako formiran laboratorij, osim zadovoljavanja svojih potreba, mogao bi provoditi istraživanja i analize i za druge muzejske, fakultetske i istraživačke ustanove koje se bave kulturnom baštinom. Uvjereni smo da bi se tako formirala najracionalnija struktura. Time bi se također intenzivirala postojeća međunarodna suradnja na projektima (trenutačno je najaktivnija suradnja s: IAEA (Međunarodna agencija za atomsku energiju), Restauratorskim centrom Ljubljana, Opificio delle Pietre Dure iz Firence, Bundesdenkmalamtom i Kunhistorisches Museumom iz Beča, Technische Universität München, Universität Potsdam, Nucleart - Grenoble i dr.

Oprema prirodoslovnog laboratorija

Laboratorij posjeduje opremu za mikroskopske, kemijske i spektroskopske analize te dijagnostičku opremu za određivanje vlage spomenika. Od mikroskopske opreme laboratorij posjeduje suvremeni polarizacijsko-fluorescentni mikroskop te nekoliko stereo mikroskopa. U spektroskopsku opremu laboratorija ubrajaju se UV/VIS spektrofotometar (za analizu soli i bojila), novi FT-IR spektrofotometar s mikroskopom (za analizu mikrouzoraka organskih materijala) te XRF prijenosni spektrofotometar (za kvalitativnu analizu anorganskih materijala). Taj uređaj je donacija Međunarodne agencije za atomsku energiju iz 2006. godine.

Najčešće analize izvan HRZ-a čine analize soli te kamena koje se obavljaju:

- XRD spektroskopija na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu,
- dodatne analize pigmenata slikanih slojeva obavljaju se PIXE spektroskopijom na Institutu Ruđer Bošković.

Opseg istraživanja

Tijekom 2013. godine u laboratoriju Zavoda provedeno je oko 15% manje analiza nego u 2012. godini. S obzirom na nedostatak opreme i zaposlenih stručnjaka te stoga i prijenosa poslova iz 2012. godine, do ožujka 2013. svi zaprimljeni poslovi odrađeni su do sredine veljače 2014.

U protekloj godini provedeno je 1937 analiza (od čega više od 50% mikroskopijom, 300 starim FT-IR-om bez mikroskopa, 410 XRF-om i UV-VIS spektroskopijom). U vanjskim je ustanovama (uglavnom IRB-u, PMF-u) obavljeno još oko 250 analiza.

Prema vrstama uzoraka analizirano je: analize žbuke = 260 uzoraka, analize veziva 318 uzoraka, analiza pigmenata 465 uzoraka, analiza soli na 220 uzoraka, analiza sastava materijala na 57 uzoraka, analize tekstila ili papira na 220 uzoraka, analize metala na 82 uzorka, analize bojila na 30 uzoraka. Uz to su provedene i analize kamena u 20 slučajeva i roda drveta na 15 uzoraka.

Informatička infrastruktura

Stanje informatičke infrastrukture u Hrvatskom restauratorskom zavodu od izvještaja za 2012. godinu ostalo je slično. Nije došlo do znatnijeg pomaka ni u kojem segmentu; smanjio se broj zaposlenih (na 295), broj lokacija ostao je isti (22), a poboljšanje se nije realiziralo ni u jednom segmentu. Informatička oprema se ne obnavlja pa godišnje zastarijevanje opreme u IT segmentu iznosi 20%. Zamjenama je sanirano 10%, tako da je urušavanje i zastarijevanje sustava na otprilike 10% godišnje. Skromnim sredstvima kojima se raspolagalo nastojalo se pažljivim balansiranjem i optimizacijom cjelokupnog sustava postići najviše moguće.

Kako je u 2013. godini od Ministarstva kulture za informatizaciju HRZ-a odobreno 150.000 kn i dodatno 50.000, a vlastiti prihod se smanjivao, stanje se pogoršalo. Takav trend je destruktivan za sustav i ukazuje i na problem u planiranju i realizaciji.

Informatička mreža

Informatička mreža s dvadeset lokacija HRZ-a uspostavljena je 2011. godine (zbog uštede izdvajaju se dvije lokacije) te se napušta Win server platforma. Neke se komponente zamjenjuju odgovarajućim softverom, čime se želi postići bolja kvaliteta i stabilnost sustava.

- Proširenje virtualizacijske platforme osigurano je novim poslužiteljima tipa SUPERMICRO te implementacijom *opensource* LINUX-KVM Hypervisora u kombinaciji 2 x host + 1 x *storage* (*freebsd*) te mogućnošću HA (High Availability)
- nadogradnja svih komunikacijskih IP uređaja na *opensource* platformu *freebsd-pfsense* (15 x), odnosno *mikrotik-routers* (4 x)
- implementacija *opensource backup* rješenja na svim lokacijama (20 x) NAS-debian, koja omogućuje automatsku svakodnevnu pohranu i čuvanje povijesti podataka oko trideset dana, uz minimalno vrijeme povrata podataka
- implementacija automatske nadogradnje svih *opensource* aplikacija/alata koji su u širokoj upotrebi (*web* pretraživači, java...) za koje je od presudne važnosti da budu aktualni jer se time u najvećoj mjeri izbjegavaju sigurnosni propusti
- s vremenom je zbog spomenute procedure znatno smanjen broj proboja na korisnička računala
- optimizacija intranet infrastrukture za korištenje poslovne aplikacije BREUH (*remote-location-breuh-accelerator*).

Formirani intranet ujedno se počeo koristiti kao infrastruktura za VOIP komunikaciju pa se očekuje smanjenje troškova poslovanja HRZ-a unutar telefonske komunikacije, u skladu s internetskim povezivanjem telefonskih centrala, što je velika stavka stalnih troškova. U 2014. godini planira se kompletno povezivanje dvadeset dviju lokacija i povezivanje fiksne i mobilne telefonije (planira se ušteda oko 50% na troškovima telefonije).

Taj program ugrožava ponašanje T-Coma kao monopolističkog pružatelja usluga i stalno odugovlačenje s uvjetima za prepuštanje internetske komunikacije.

Informatička oprema (hardver)

Tijekom 2013. godine od ukupno 231 računala, trebalo je zbog zastarjelosti zamijeniti 46 računala, no postojeća su sredstva bila dostatna za samo 22 računala (15 stolnih i 7 prijenosnika). Taj broj se nije mogao povećati zbog potrebe osiguranja virtualizacijskog i *backup* mrežnog servera. U Zavodskoj digitalnoj fototeci kroz bazu BREUH arhivira se oko 460.500 fotografija u *preview* formatu (70-

140 kb). Na Nasovima se čuvaju fotografije u JPEG formatu u rezoluciji 2-4 mpix, pripremljeni za ispisivanje izvješća, dok se *raw* format pohranjuje za trajno arhiviranje i sve druge potrebe.

Problemi postoje na razini periferija (posebice printera i monitora) koji nisu dostatni za postojeći opseg radova i kvalitetu isprinta. Zbog stalnog nedostatka sredstava, sustavno se nabavljala jeftinija oprema da bi se udovoljilo potrebama pa je sada osjetan manjak kvalitetne opreme na nekim kritičnim radnim mjestima. Nužno godišnje ulaganje u hardver Zavoda moralo bi biti između 250.000 i 300.000 kn da bi se održao postojeći sustav, na tehnološki prihvatljivoj razini.

Korisnički programi (softver)

Zbog pomanjkanja sredstava u posljednjih sedam-osam godina, najviše se štedjelo na softveru, koji se nažalost nije razvijao (gradio) prema potrebama Zavoda. Uključivanje u HRZ brojnih vanjskih radionica i odjela (npr. arheologije), proširenje djelatnosti brojnim novim vrstama radova i dislociranje tih poslova u proteklih petnaest godina formiranja HRZ-a nije bilo adekvatno popraćeno razvojem softvera kojim se prate i programiraju radovi te arhivira tako nastala dokumentacija. BREUH je postavljen kao baza za evidenciju objekata i predmeta koji se restauriraju u Zavodu, ali razvoj u praćenju konzervatorsko-restauratorskih zahvata na različitim vrstama spomenika, koji zahtijeva specifičnu razradu, nije bio dovršen.

Uz to, sva su se ta nedostatna sredstva proteklih godina usmjeravala na adaptiranje postojećih podataka i njihov transfer u sustav *on-line* prijavnica Ministarstva kulture. Budući da HRZ ima godišnje (taj broj varira po godinama) između četiristo i petsto projekata, praćenje, dokumentiranje i drugi prateći poslovi trebaju biti adekvatno softverski podržani. Nažalost, sustav BREUH (izrađen prije deset godina), u posljednjih pet godina nije se razvijao pa bi se sustav, ako se ne osiguraju sredstva za ubranu nadogradnju i modernizaciju, mogao raspasti. U protekle četiri godine na to se najozbiljnije upozorava. Napominjemo da podaci koji se nalaze u tom sustavu vrijede nekoliko milijuna kuna (cijena za to su plaće djelatnika i unošenje podataka tijekom deset godina) pa bi gubljenje tih podataka bilo potpuno neodgovorno i štetno.

Središnji dokumentacijski sustav HRZ-a nužan je za funkcioniranje Zavoda na dvadeset tri lokacije, no tako uspostavljen sustav treba orijentirati i prema drugim korisnicima (konzervatorskim odjelima i privatnim restauratorima). Puna funkcionalnost i smisao osigurali bi se u partnerskom i stručno otvorenom informatičkom sustavu, pripremljenom ili strukturiranom tako da može uključiti i europsko povezivanje. Da takav koncept nije nerealan, pokazuje inicijativa niza europskih restauratorskih i muzejskih ustanova za stvaranje baze podataka pod nazivom RESTORA, što bi bio dio Europeane. HRZ je uključen u inicijalnu skupinu od četrnaest europskih ustanova koje su ponudile taj program taj program Europskoj uniji u 2012. godini.

Uz to, negativna posljedica dislociranosti Zavoda u organizacijsko-administrativnom segmentu može se kompenzirati jedino kolanjem informatički obrađene dokumentacije. Nažalost, za oba ta segmenta nije bilo dovoljno sredstava pa je u toj domeni preveliko zaostajanje vidljivo, a posljedice su svakodnevni problemi u radu.

Uz sve navedeno veže se i dovoljna količina nužnih raznorodnih programa (softvera) za svakodnevni rad. Napominjemo da je sam restauratorski posao, kao i posao dokumentiranja, danas tehnološki vrlo zahtjevan pa se podrazumijeva primjena skupoga specijalističkog softvera.

Licence

Od kolovoza 2011. godine Zavod postupno prestaje koristiti *MS Office* paket i prelazi na *Open source* programe za sve što može osigurati normalne potrebe rada u Zavodu. Na taj se način nastoji legalizirati, odnosno postupno uspostaviti jedino korištenje legalnog softvera u Zavodu. Budući da je *Office* paket na gotovo svim računalima u Zavodu (više od dvjesto računala) *MS pro office* je jedina varijanta koja se nudi, jer Zavod nije obrazovna ustanova (edu licenca), a non-profit licenca u Hrvatskoj ne postoji. Jednako tako, Zavod nije tretiran kao vladina ustanova (gov ustanova).

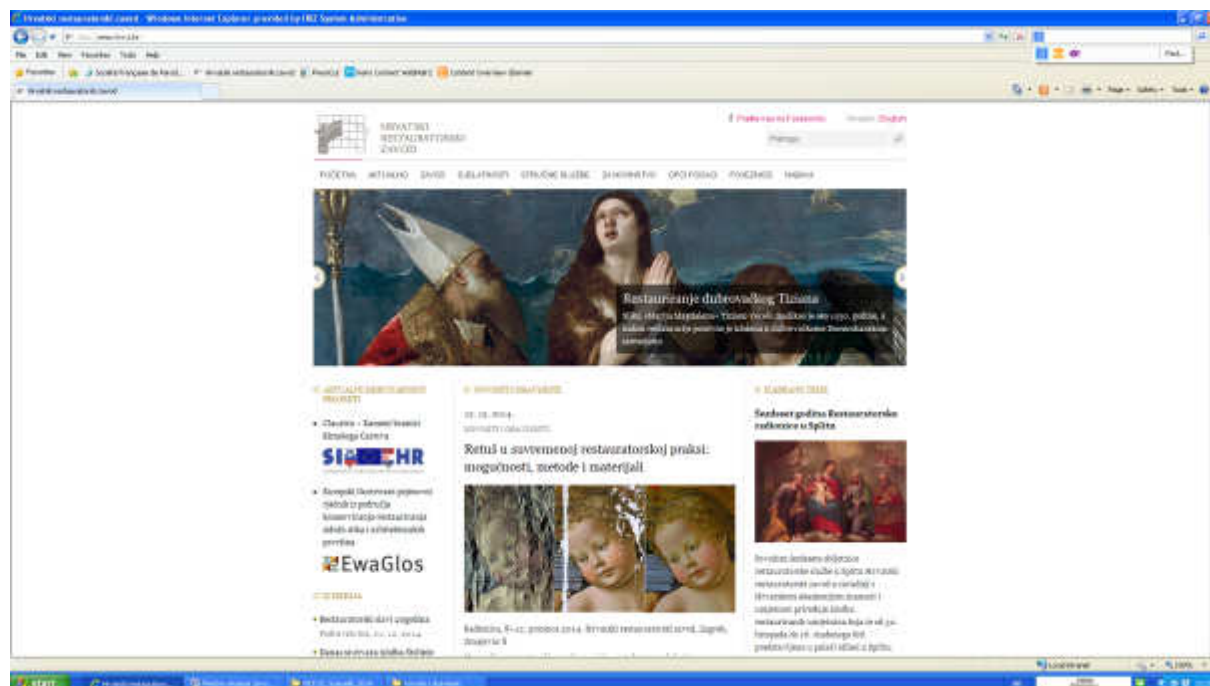
S obzirom na mrežnu povezanost i broj lokacija, ušteda u tom segmentu veća je od 60.000 američkih dolara (pojedinačna licenca - 299 dolara). Drugi OS programi koji se stavljaju u zajednički zavodski paket definiraju gabarite uštede od oko 100.000 dolara (oko 400.000 kn).

Naravno da se dio softvera ne može zamijeniti O.S. softverom pa je nužna nabava licenci. U sklopu licenciranja u 2013. godini obavezno bi trebalo osigurati oko 100.000 kn za licence ACAD-a u Zagrebu, Osijeku i Splitu. Taj će se problem morati rješavati sustavno, približno u sličnom iznosu dulji niz godina, a predviđeni opseg nije realiziran.

Mrežne stranice Zavoda www.h-r-z.hr

Sredinom 2011. godine objavljene su nove, redizajnirane i sadržajno obogaćene mrežne stranice Hrvatskoga restauratorskog zavoda (www.h-r-z.hr). Novom strukturom stranica obuhvaćene su sljedeće rubrike i potkategorije:

- Aktualno (Novosti i obavijesti; Iz medija; Financiranje programa; Najave stručnih skupova; Natječaji za radna mjesta)
- Zavod (O Zavodu; Ustroj; Stručna zvanja; Praksa u HRZ-u; Pravni dokumenti, Planovi i izvješća)
- Djelatnosti (Konzerviranje-restauriranje; Aktualni međunarodni projekti; Publikacije; Stručni skupovi; Izložbe)
- Stručne službe (Prirodoslovni laboratorij; Fotolaboratorij, Arhiv, Knjižnica)
- Za novinstvo (Priopćenja za medije; Slikovna građa)
- Opći podaci (Kontakt; Pristup informacijama; Pretraga imenika; Impresum)
- Poveznice (Hrvatski restauratorski zavod; Domaće mrežne stranice; Inozemne i međunarodne mrežne stranice)
- Nabava (Javna nabava; Bagatelna nabava).

Slika 108. Jedan snimak mrežnih stranica Zavoda www.hr-z.hr

Engleska inačica stranica uključuje gotovo sve izbornike, no dinamika objavljivanja u njima je manja zbog ograničenih sredstava osiguranih za prijevod. Tijekom 2013. godine objavljena su 253 članka u hrvatskoj i 32 članka u engleskoj verziji.

Tijekom godine ispostavilo se da je potrebno zamijeniti postojeću mrežnu platformu Joomla 1.5 sigurnijom i novijom te je taj nužni zahvat zbog pomanjkanja sredstava prebačen u 2014. godinu. Posjećenost mrežnih stranica Zavoda raste (u 2013. godini evidentirano je 7800 posjeta).

Nabava opreme

Prema izrađenom planu nabave opreme, od osiguranih 1.000.000 kn od Ministarstva kulture, 50% iznosa ulaže se u nabavu opreme, a 50% u investicije.

Razdioba sredstava za 500.000 kn koju je odobrilo i Upravno vijeće u sljedećoj realizaciji:

- 50.000 kn dodatno osigurava za nabavu PC računala
- za nabavu analitičkog uređaja μ FTIR odobreno je 320.000 kn
- za nabavu restauratorske radne opreme odobren je program nabave u iznosu od 130.000 kn.

Program je realiziran prema odobrenom planu, s napomenom da je isporuka i isplata μ FTIR analizatora obavljena nakon isporuke u 2014. godini.

Nabavljena oprema odnosi se na radnu i dokumentarističku opremu. Uz sredstva Ministarstva kulture, iz vlastitog prihoda za navedene programe osigurano je više od 1.000.000 kn; iz tih sredstava nabavljena su vozila, informatička i dokumentacijska oprema, fotoaparati u podvodnom kućištu s objektivima, rasvjetna radna tijela, namještaj, stolarski strojevi, arhivski ormari i police za depoe, ručni alati, mjerna i analitička oprema, ručne dizalice, viličari, printeri, telefonske centrale i druga sitnija oprema.

Školovanje, stručno usavršavanje i međunarodna suradnja

U sklopu Zavoda djeluje Odsjek za školovanje, stručno usavršavanje i međunarodnu suradnju koji je zadužen za održavanje i unapređivanje odnosa i suradnje s inozemnim stručnjacima i ustanovama, održavanje suradnje s ustanovama mjerodavnim za kulturnu baštinu i edukaciju u Hrvatskoj, te za sustavno stručno usavršavanje i školovanje djelatnika Zavoda.

Odsjek također vodi prijavu projekta na natječaje EU fondova, Ministarstva kulture te lokalne samouprave, te provodi prijavljene projekte, održava publicističku djelatnost, organizira izložbe i druge promotivne aktivnosti Zavoda.

Međunarodna suradnja

S ustanovama iz inozemstva te istaknutim pojedincima surađuje se na zajedničkim projektima u obnovi hrvatskih kulturnih dobara te u već ostvarenoj organizaciji brojnih simpozija, savjetovanja i zajedničkih radionica posvećenih pomno odabranim konzervatorsko-restauratorskim te povijesno-umjetničkim temama interdisciplinarnog karaktera:

- edukacija za menadžere na polju kulture (Ministarstvo kulture RH i Institut DeVos)
- C2RMF - Muzej Louvre: ugovor o suradnji u istraživanju kipa Apoksiomena
- Getty Conservation Institute: pregovori o mogućem izlaganju kipa Apoksiomena u SAD-u
- međunarodni istraživački projekt na temu brodova 16. st. (HRZ - Odjel za podvodnu arheologiju, GRAN, SEAS, Sveučilište u Genovi, samostalni istraživači)
- suradnja sa Sveučilištem Ca'Foscari: arheološka istraživanja brodoloma iz 16. st. kod pličine Sv. Pavao (Mljet)
- suradnja s Turskim institutom za podvodnu arheologiju, Veleposlanstvom Republike Turske: izložba o arheološkim nalazima brodoloma iz 16. st. kod pličine Sv. Pavao
- suradnja s Ministarstvom kulture Makedonije: tumačenje arheoloških nalaza ostataka arhitekture hamama u Iloku
- Regionalna konferencija o korištenju atomske energije u zaštiti kulturne baštine u organizaciji Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA), Ukrajina; Hrvatsku su predstavili dr. Stjepko Fazinić (IRB) i Mario Braun
- posjet princa Richarda, vojvode od Glouceстера, vodećeg donatora zaklade International Trust for Croatian Monuments pod vodstvom *lady* Jadranke Beresford Peirse.

Članstva Zavoda i djelatnika u međunarodnim organizacijama

U 2013. godini Hrvatski restauratorski zavod bio je učlanjen u rad sljedećih organizacija (ili je podupirao rad tih organizacija):

- IIC – International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works
- ICOMOS – International Council on Monuments and Sites
- ICOM – International Council of Museums
- ICON – Institute of Conservation
- IADA – Internationale Arbeitsgemeinschaft der Archiv-, Bibliotheks- und Graphik- Restauratoren
- CIETA – Centre international d'etude des textiles anciens

- pojedinačne su članarine u Hrvatskoj komori arhitekata uplaćene za ukupno 11 arhitekata.

Voditeljicu Odsjeka za školovanje, stručno usavršavanje i međunarodnu suradnju Iskru Karniš Vidović imenovalo je Ministarstvo kulture za zamjenicu članice Tematske radne skupine III Anastazije Magaš-Mesić. Sudjelovala je u pripremi programskih dokumenata za financijsko razdoblje 2014.-2020. za tematski cilj 6 - Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa, posebno zaštita kulturne baštine.

Međunarodni projekti koji se financiraju iz fondova EU-a

Tijekom 2013. odobrena su dva projekta u kojima sudjeluje HRZ kao partner, a koji se financiraju iz EU fondova:

I. EwaGlos – Europski ilustrirani pojmovni rječnik s područja konzerviranja-restauriranja zidnih slika i arhitektonskih površina (Program kultura 2007.-2013.)

Trajanje projekta: 1. 10. 2013. – 30. 9. 2015.

Vrijednost projekta: 398.040 eura (sufinanciranje EU 50%: 199.020 €)

Udio HRZ-a: 46.590 eura (sufinanciranje EU 50%: 23.295 €)

II. CLAUSTRA – Kameni branici Rimskog Carstva (Program IPA Prekogranična suradnja Slovenija - Hrvatska)

Trajanje projekta: 1. 1. 2014. – 17. 3. 2015.

Vrijednost projekta: 604.200,48 € (sufinanciranje EU 15%: 510.535,59 €)

Udio HRZ-a: 121.867,92 € (sufinanciranje EU 15%: 18.280,19 €)

Prijave projekata na natječajе EU fondova

U prosincu 2013. prijavljena su dva projekta na natječajе IPA prekogranična suradnja Hrvatska – Crna Gora:

I. SATour – South Adriatic Archaeological Tour – Razvoj novih turističkih sadržaja u zajedničkom kulturnom prostoru

Trajanje projekta: 21 mjesec

Vrijednost projekta: 519.411 €

Udio HRZ-a: 238.516 €

II. Joint CULT.HER - Joint Sustainable Valorisation of CULTtural HERitage

Trajanje projekta: 24 mjeseca

Vrijednost projekta: 719.609,89 €

Udio HRZ-a: 69.305,76 €.

U listopadu 2013. potpisan je ugovor između Hrvatskog restauratorskog zavoda i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti o suradnji u pripremi dokumentacije za prijavu prijedloga projekta obnove i revitalizacije Ljetnikovca Gozze-Gučetić i arboretuma u Trstenom na natječajе za strukturne fondove.

Stručno usavršavanje djelatnika Zavoda

U svrhu sustavnog usavršavanja djelatnika te unapređenja djelatnosti, Odsjek za školovanje, stručno usavršavanje i međunarodnu suradnju izrađuje godišnji Plan stručnog usavršavanja djelatnika, upućuje, koordinira odlaske i prati edukaciju i stručno usavršavanje djelatnika.

Tijekom 2013. godine više je djelatnika Zavoda sudjelovalo u nekom obliku stručnog usavršavanja u inozemstvu ili je bilo upućeno na stručno usavršavanje u Hrvatskoj.

Godine 2013. Zavod je organizirao sljedeće skupove i radionice:

1. *Regionalni tečaj o nuklearnim analitičkim tehnikama za datiranje objekata kulturne baštine, Zagreb, 20. - 24. 5. 2013.* Tečaj je organizirao Institut Ruđer Bošković u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom pod pokroviteljstvom Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA).
2. *Radionica „Anorganski materijali u konzerviranju-restauriranju zidnih slika“, Restauratorski centar Ludbreg, 27. - 29. 5. 2013.* organizirana je u suradnji s Akademijom likovnih umjetnosti i s Restauratorskim centrom Zavoda za zaštitu kulturne baštine Slovenije. Radionica je održana uz financijsku potporu britanske zaklade The Headly Trust.
3. *Znanstveno-stručni skup „Etički pristup umjetninama od tekstila“, Zagreb, Muzej Mimara, 23. - 25. 10. 2013.* Skup je organiziran uz financijsku potporu Ministarstva kulture, sponzorstvo i sredstva HRZ-a.
4. *Radionica o konzerviranju-restauriranju zidnih slika, Svetvinčenat, 27. - 28. 11. 2013.*

U suradnji s Restauratorskim centrom pri Zavodu za zaštitu kulturne baštine Slovenije organizirana je stručna radionica o konzerviranju-restauriranju zidnih slika namijenjena studentima završnih godina Odsjeka za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Tijekom 2013. godine više je djelatnika Zavoda sudjelovalo u nekom obliku stručnog usavršavanja u inozemstvu ili je bilo upućeno na stručno usavršavanje u Hrvatskoj:

- izlaganja na skupovima i predstavljanje posterom: 13 skupova
- sudjelovanje na skupovima i stručnim radionicama: 22 skupa i radionica.

Više djelatnika sudjelovalo je i na seminarima o pripremi projekata iz EU fondova; na seminarima s područja propisa pravne regulative; seminarima o *Excelu* i fiskalnoj odgovornosti; seminarima s područja zaštite na radu i tečajevima za sigurnost ronilaca te na tečaju za vozački ispit za prikolice.

Stjecanje temeljnih i viših stručnih zvanja u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti

Važan dio stručnog usavršavanja je polaganje stručnih ispita i stjecanje stručnih zvanja prema Pravilniku o stručnim zvanjima u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te uvjetima i načinu njihova stjecanja (NN 59/09). U 2013. godini stručni je ispit položilo sedam djelatnika Zavoda.

Viša stručna zvanja dodjelom je dobilo trinaest djelatnika, a dvije su djelatnice dodjelom stekle temeljno stručno zvanje.

Osim iz matične djelatnosti, djelatnici polažu stručne ispite iz ovlasti drugih djelatnosti, primjerice iz zaštite na radu i zaštite od požara, javne nabave i revizije.

Djelatnici Zavoda angažirani su i kao mentori, ispitivači i članovi stručnog Povjerenstva na stručnom ispitu u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te kao izvjestitelji u postupku dodjele viših stručnih zvanja što ga provodi Ministarstvo kulture.

Školovanje djelatnika Zavoda i izbor u znanstvena zvanja

Odsjek prati djelatnike koji se usavršavaju u programima poslijediplomskih studija, kao i dodjelu znanstvenih zvanja djelatnicima Zavoda.

Tijekom 2013. godine petero djelatnica i djelatnika izabrano je u znanstvena zvanja:

- dr. sc. Višnja Bralić izabrana je u znanstveno zvanje znanstvene savjetnice za područje humanističkih znanosti – polje povijest umjetnosti
- dr. sc. Krasanka Majer Jurišić i dr. sc. Petar Puhmajer izabrani su u znanstveno zvanje znanstvenih suradnika na znanstvenom području humanističkih znanosti – polje povijest umjetnosti te
- dr. sc. Ana Azinović Bebek i dr. sc. Tajana Pleše izabrane su u znanstveno zvanje znanstvenih suradnica za područje humanističkih znanosti – polje arheologija.

Suradnja sa srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj – učenička i studentska praksa, sudjelovanje djelatnika Zavoda u nastavnom procesu

U sklopu redovite djelatnosti Zavod surađuje s brojnim kulturnim, znanstvenim i obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj. Osobito bismo istaknuli suradnju s fakultetima i akademijama u realizaciji studentske prakse studenata restauracije i konzervacije umjetnina te studenata povijesti umjetnosti i zaštite spomenika.

Restauratorski studiji

Zagreb: Odjel za umjetnost i restauraciju Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu - održan je sastanak s predstavnicima Akademije s ciljem definiranja zajedničkih interesa u nastavku suradnje; jedan student odradio je četrdeset pet dana praktične nastave za potrebe izrade diplomskog rada u sklopu programa Odjela za zidno slikarstvo i mozaik u Zagrebu.

Dubrovnik: U sklopu sporazuma o ostvarenju nastavnog programa studija s Odjelom za umjetnost i restauraciju Sveučilišta u Dubrovniku za akademsku godinu 2012./2013., praktičnu nastavu u Zavodu pohađalo je petero studenata.

Split: Sklopljen je Sporazum o provođenju praktične nastave Studija konzervacije-restauracije pri Umjetničkoj akademiji u Splitu. U Restauratorskom odjelu u Splitu dvadeset pet studenata odradilo je praktičnu nastavu.

Studiji arheologije i povijesti umjetnosti

Zagreb: U 2013. godini Hrvatski restauratorski zavod omogućio je pohađanje praktične nastave za trinaestero studenata Odsjeka za arheologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Praksu su odradili na Odjelu za kopnenu arheologiju.

Zadar: Tijekom 2013. nastavljena je i suradnja sa Sveučilištem u Zadru. Sporazumom je obuhvaćena praktična nastava za tri studentice studija povijesti umjetnosti, konzervatorskog i muzejsko-galerijskog smjera.

Jedna studentica Odjela za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu odradila je 120 sati prakse na Odjelu za podvodnu arheologiju.

Drugi studiji

Zagreb: I u ovoj godini jedan je student Arhitektonskog fakulteta odradio praktičnu nastavu na Odjelu za interventni pristup graditeljskom naslijeđu.

Ostvarene su i nove suradnje s Grafičkim fakultetom i Fakultetom kemijskog inženjerstva i tehnologije te je za dva studenta organizirana praktična nastava za potrebe izrade diplomskog rada.

Zaprešić: U 2013. prvi put je sklopljen Ugovor o provođenju praktične nastave s Visokom školom za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti „Baltazar Adam Krčelić“ za jednu studenticu studija Menadžmenta u kulturi.

Karlovac: Nova suradnja ostvorena je s Veleučilištem u Karlovcu te je sklopljen Ugovor o provođenju praktične nastave za jednog studenta stručnog studija sigurnosti i zaštite.

Srednje škole i naukovanje

Hrvatski restauratorski zavod surađuje i s Drvodjeljskom školom u Zagrebu na obuci budućih restauratorskih tehničara. U sklopu te suradnje dvoje polaznika programa obrazovanja odraslih odradilo je 480 sati praktične nastave na Odsjeku za drvenu polikromiranu skulpturu i namještaj HRZ-a u Zagrebu.

Djelatnici Zavoda kao predavači

Osim kao mentori praktične nastave, djelatnici Zavoda sudjeluju u nastavnom procesu studija restauracije na Umjetničkoj akademiji u Splitu, Sveučilištu u Dubrovniku i na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, na Umjetničkoj akademiji u Osijeku i na odsjecima za povijest umjetnosti i arheologiju Filozofskih fakulteta u Zagrebu i Rijeci, uz mogućnost obavljanja studentske prakse za studente navedenih studija u Zavodu.

Nadalje, djelatnici Zavoda daju važan doprinos razvoju struke objavljivanjem stručnih i znanstvenih članaka u raznim publikacijama.

Suradnja s visokoškolskim ustanovama iz inozemstva – studentska praksa

Hrvatski restauratorski zavod surađuje i s inozemnim ustanovama i studentima u ostvarenju praktične nastave.

Tijekom cijeloga mjeseca rujna studentica studija konzervacije i restauracije kulturnih dobara Sveučilišta Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne (Francuska) odradila je praktičnu nastavu u Restauratorskom odjelu u Splitu.

U listopadu je organiziran posjet dvadeset sedam studenata restauracije slika, drvene polikromirane skulpture, zidnih slika i umjetničkih predmeta od drva i glazbenih instrumenata i njihovih profesora s Akademije likovnih umjetnosti u Beču pod vodstvom predstojnika Instituta za konzervaciju-restauraciju univ. prof. mag. DI Wolfganga Baatza.

Publikacije

Objavljen je novi broj godišnjaka Hrvatskog restauratorskog zavoda **Portal 3** koji je predstavljen na znanstvenom skupu **Dijalozi s baštinom** u organizaciji Filozofskog fakulteta u Rijeci, 17. 4. 2013. Urednice su dr. sc. Višnja Bralić i dr. sc. Ana Azinović Bebek (za arheologiju).

U 2013. objavljena je publikacija **Nove arheološke spoznaje o Donjoj Podravini – Zaštitna arheološka istraživanja na trasi magistralnog plinovoda Slobodnica - Donji Miholjac** u kojoj su objavljeni rezultati arheoloških istraživanja provedenih na toj trasi tijekom 2009. te kasnijih analiza pronađenog materijala. Urednik publikacije je Josip Višnjić.

U povodu završetka dugogodišnje obnove crkve sv. Marka, Hrvatski restauratorski zavod, koji je vodio najveći dio radova, objavio je zbornik **Crkva sv. Marka u Zagrebu: arhitektura, povijest, obnova.** u cilju objedinjavanja svih dosadašnjih saznanja o građevnoj povijesti crkve. Monografiju koja donosi šest tekstova uredio je dr. sc. Petar Puhmajer.

Izložbe i izložbeni katalogi

Nakon završetka desetogodišnjeg projekta zaštite, obnove i prezentacije Peristila u Splitu, Hrvatski restauratorski zavod i Grad Split priredili su izložbu o provedenim istraživanjima i konzervatorsko-restauratorskim radovima koja se održala u Staroj gradskoj vijećnici u Splitu od 3. do 19. svibnja 2013. godine. Tiskana je i prigodna publikacija o konzervatorsko-restauratorskim radovima na Peristilu.

Dvoje djelatnika Zavoda sudjelovalo je na **13. Strukovnom susretu konzervatora-restauratora** koji je održan 28. svibnja 2013. u Ljubljani, Slovenija, u organizaciji Udruženja muzeja Slovenije i slovenskog Društva restauratora.

U sklopu već uspostavljene suradnje Hrvatskog restauratorskog zavoda i nacionalne ustanove Zavoda za zaštitu spomenika kulture i Muzeja Bitola, djelatnici Restauratorskog centra Ludbreg od 5. do 8. lipnja 2013. godine boravili su u Bitoli, Makedonija. Cilj gostovanja bio je izložbom plakata predstaviti Zavod te razgovarati o nastavku i proširenju suradnje dviju ustanova.

Hrvatski restauratorski zavod i Musée d'anthropologie préhistorique de Monaco organizirali su izložbu *Ljubićeva pećina* koja je bila otvorena za javnost od studenoga 2013. do veljače 2014. u Muzeju prapovijesne antropologije u Monaku. Planira se i njezino predstavljanje u Arheološkom muzeju Istre u Puli te u općini Marčana.

Obljetnica i dani otvorenih vrata

U povodu dvadesetogodišnjice djelovanja restauratorske radionice u Dubrovniku, Hrvatski restauratorski zavod 4. i 5. prosinca 2013. godine otvorio je javnosti vrata svojih restauratorskih radionica u Dubrovniku, u ljetnikovcima Stay i Bunić-Kaboga, i predstavio svoju djelatnost na području Grada Dubrovnika i Dubrovačko-neretvanske županije. Dvodnevna svečanost obuhvatila je predavanja s pregledom djelatnosti radionice i provedenih konzervatorsko-restauratorskih radova na dubrovačkom Odjelu te razgledavanje restauratorskih radionica u novoobnovljenom Ljetnikovcu Bunić-Kaboga i *in situ* predstavljanje dugogodišnjih konzervatorsko-restauratorskih radova na zidnim slikama u franjevačkom samostanu Male braće.

Predstavljanje na restauratorskom sajmu

Hrvatski restauratorski zavod predstavio se na 20. Međunarodnom stručnom sajmu za konzerviranje-restauriranje umjetnina i kulturnih dobara *Restauro 2013 (SALONE dell'ARTE del RESTAURO e della CONSERVAZIONE dei BENI CULTURALI e AMBIENTALI)* koji se održao u Ferrari u Italiji od 20. do 23. ožujka. Djelatnost Zavoda prezentirana je trima izdvojenim projektima:

- [Peristil Dioklecijanove palače](#) u Splitu, konzervatorsko-restauratorski radovi i istraživanja,
- Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine [Vukovar-Vučedol-Ilok](#), Radovi Hrvatskog restauratorskog zavoda,
- Konzervatorsko-restauratorski radovi na sjeverozapadnoj kuli [amfiteatra u Puli](#).

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru (skraćeno MCPA) osnovan je Uredbom Vlade Republike Hrvatske (NN33/08) 19. ožujka 2008.

Člankom 7. Uredbe o osnivanju MCPA, Hrvatski restauratorski zavod zadužen je pružati Centru „stručnu, tehničku i drugu pomoć potrebnu za obavljanje djelatnosti Centra, što će se pobliže urediti sporazumom ustanova“, a to pak proizlazi iz činjenice da se MCPA razvio iz Centra za podvodnu arheologiju koji je bio organizacijska jedinica u sklopu Hrvatskog restauratorskog zavoda od rujna 2007.

Nadalje, MCPA je pravni status postigao u siječnju 2009. nakon odgovarajućeg reguliranja temeljnih dokumenata te donošenja Uredbe Vlade RH o objavi Ugovora između UNESCO-a i Vlade Republike Hrvatske o uspostavljanju Regionalnog centra za podvodnu arheologiju u Zadru, u Hrvatskoj, kao centra II. kategorije pod pokroviteljstvom UNESCO-a (NN 1/09), koji je potpisan u Parizu, 1. kolovoza 2008. godine.

Navedenim dokumentima MCPA je u određenom smislu izdvojen iz ovlasti Hrvatskog restauratorskog zavoda te je postigao status regionalnog centra za podvodnu arheologiju II. kategorije pod pokroviteljstvom UNESCO-a. Više o Međunarodnom centru za podvodnu arheologiju u Zadru može se pročitati na URL: <http://www.icua.hr>.

Odlukom Ministarstva kulture Odjel za restauriranje podvodnih arheoloških nalaza sa sjedištem u Zadru premješten je u Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru, od 1. travnja 2013. te više nije dio Službe za arheološku baštinu.

Zaštita kulturne baštine u kriznim uvjetima

Hrvatski restauratorski zavod, zbog povećanih rizika od prirodnih i antropogenih katastrofa, od 2010. poduzima radnje da unaprijedi sposobnost djelovanja u kriznim situacijama. U suradnji sa zagrebačkom JVP-om Centar, 2011. godine na lokaciji Zmajevac 8, Zavod je proveo prvu potpunu vatrogasnu vježbu evakuacije i spašavanja ljudi, s tim da je vatrogasna taktika bila posebno prilagođena zaštiti kulturnih dobara.

U svibnju 2012. godine predstavnik Zavoda sudjelovao je na vježbi “EU Civil Protection Field Exercise: Large scale flooding in Croatia - IPA CRO FLOODS 2012”. Vježba je održana na području Zagrebačke županije u organizaciji DUZS-a, okupila je oko dvjesto šezdeset sudionika iz deset zemalja EU-a i susjednih zemalja; trajala je četiri dana.

Potkraj 2013. Zavod je u partnerstvu s Društvom za zaštitu i razvoj baštine (DZRB), DUZS-om, ICOMOS Hrvatska te Muzejom za umjetnost i obrt, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture u Zagrebu organizirao „Konferenciju o zaštiti kulturnih dobara u kriznim uvjetima“. Konferencija je okupila šezdesetak stručnjaka s područja zaštite kulturne baštine i hitnih službi, potičući razvoj toga interdisciplinarnog područja.

Zavod je bio zastupljen na još dva događanja važna za spremnost i djelovanje u kriznim situacijama: V. Konferenciji Hrvatske platforme za smanjenje rizika od katastrofa (DUZS) te International Conference on Cultural Heritage and Disaster Risk Reduction (SEAMEO SPAFA, ICOMOS-ICORP) u Bangkoku uz financijsku potporu DZRB-a.

Slika 109. (lijevo) Sudionici Konferencije o zaštiti kulturnih dobara u kriznim uvjetima (2013.) u posjetu Odjelu za tekstil, papir i kožu HRZ-a u Ilici pod vodstvom Sandre Lucić Vujičić; (desno) Međunarodna terenska vježba IPA CRO FLOODS 2012 na kojoj je sudjelovao i predstavnik Zavoda

Zbog ekstremnih vremenskih prilika u zapadnoj Hrvatskoj u studenome 2013., Zavod je surađivao s DZRB-om na potpori akciji petnaestak volontera-studenata konzervacije-restauracije sa Sveučilišta u Dubrovniku, Splitu i Zagrebu, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i uz nadzor Konzervatorskog odjela u Rijeci. Akcija je pokrenuta na inicijativu studenata Nevena Peka i Karmen Lečić. Podrazumijevala je dokumentiranje i arhiviranje oštećenja na zaštićenom riječkom groblju Kozala. Akciju su donacijama sufinancirale tvrtke i udruge s područja Primorsko-goranske županije.

FINANCIJSKI, OPĆI PRAVNI I ADMINISTRATIVNI POSLOVI

Zadaća zaposlenih u toj Službi je obavljanje specijaliziranih poslova s područja financija, računovodstva, ljudskih resursa, općih pravnih pitanja i administrativnog poslovanja za sve organizacijske jedinice Zavoda. Na taj način podupire se ostvarenje strateških i operativnih ciljeva organizacijskih jedinica i pridonosi stvaranju jedinstvene vrijednosti Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Zavod je registriran kao ustanova u kulturi, no djelatnost i poslovni procesi prilikom provođenja aktivnosti materijalne zaštite kulturnih dobara specifični su zbog resursa koje zahtijeva obavljanje djelatnosti (brojni i raznovrsni materijali koji se ugrađuju u kulturna dobra, brojna i često sofisticirana oprema za obavljanje djelatnosti, stručno educirani i specijalizirani zaposlenici) i u bitnome poslovanje Zavoda razlikuju od poslovanja drugih ustanova u kulturi.

Razvoj takve djelatnosti zahtijeva trajno prilagođavanje poslovanja, razvoj i unapređivanje poslovnih procesa i podizanje standarda kvalitete Službe za financijske, pravne i administrativne poslove kako bi se odgovorilo izazovima poslovnog okruženja i optimalnog korištenja svih, a posebice ljudskih resursa.

Temeljna pretpostavka povećanja efikasnosti i smanjenja troškova je stvaranje informacijskog sustava koji se neće promatrati isključivo formalnim izvještajnim instrumentom, nego mehanizmom upravljanja poslovnim procesom. Cilj je stvaranje i uspostava sustava praćenja poslovanja, izvješćivanja i prognoziranja koji će za sve razine upravljanja osigurati istinite, pravovremene i korisne informacije a da se pritom podatak u informacijski sustav unosi samo jedanput. Kako bi se postavljeni ciljevi mogli realizirati na zakonit i učinkovit način, nužna je stalna provjera djelotvornosti uspostavljenih procesa i unutarnjih kontrola koje ih verificiraju.

Dio ovog izvješća su:

1. Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine
2. Izvještaj o promjenama u vrijednosti i opsegu imovine i obveza (Obrazac P-VRIO) za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine
3. Bilanca na datum 31. prosinca 2013. godine
4. Bilješke uz financijske izvještaje za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine.

Financijski pregled poslovanja za 2013. godinu

Prema vrsti aktivnosti i izvorima financiranja, ukupno poslovanje Hrvatskog restauratorskog Zavoda podijeljeno je u pet segmenata:

1. **redovita djelatnost - administracija i upravljanje** (obuhvaća materijalne rashode ustanove i plaće stalno zaposlenih radnika)
2. **programska djelatnost** (obuhvaća cjelinu zaštitnih radova prema svim vrstama kulturnih dobara za koje su ugovori zaključeni s Ministarstvom kulture te ulaganja u razvoj restauratorske djelatnosti koju sagledavamo preko ulaganja u radne prostore i opremu za obavljanje djelatnosti sredstvima koje za tu namjenu osigurava Ministarstvo kulture)
3. **projekt „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedo!“ (Podunavlje)**, čija je realizacija zbog opsega i načina financiranja izdvojena u posebnu cjelinu
4. **aktivnosti u realizaciji vlastitih prihoda** (izvođenjem konzervatorsko-restauratorskih radova na kulturnim dobrima financiranih izvan Ministarstva kulture)

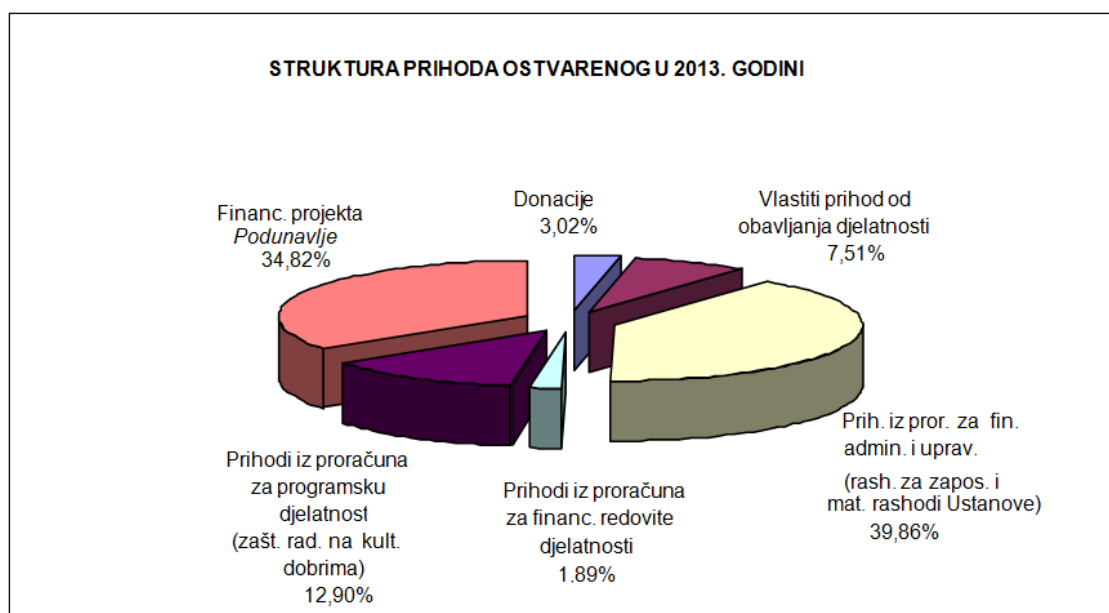
5. korištenje sredstava Donacija (također je izdvojeno u posebnu cjelinu jer je riječ o namjenskom korištenju sredstava).

Osim sredstava iz Državnog proračuna koja čine 89,47% ostvarenih prihoda, ostvarena financijska sredstva realizacijom zaštitnih radova na kulturnim dobrima koje su financirali ostali investitori, vlastiti prihod, čine 7,51% ukupnog prihoda. Ostvareni prihod na osnovi Donacija čini 3,02% ukupnog prihoda, od čega su najveća sredstva osigurana za obnovu Ljetnikovca Kaboga u Dubrovniku.

Ostvareni ukupni prihod poslovanja iznosio je 107.770.827 kuna. Važno je napomenuti da se od tog iznosa 70.243.973 kune odnose na „redovite“ aktivnosti Zavoda koje financira Ministarstvo kulture ili na ostvarene vlastite prihode, dok se na realizaciju dijela projekta „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedol“ odnose 37.526.854 kune (od tog je iznosa 16.553.405 kuna doznačeno na ime refundiranih troškova prema ispostavljenim obračunima za 2013. godinu, a iznos od 20.973.449 kuna doznačen je u 2013. godini na ime nerefundiranih troškova nastalih u 2012. godini).

Projekt „Podunavlje“ financira se zajmom Razvojne banke Vijeća Europe (CEB). Uprava Projekta, odnosno Ministarstvo kulture, posebnim je ugovorima prenijelo na Hrvatski restauratorski zavod provedbu dijela aktivnosti koje se odnose prije svega na konzervatorsko-restauratorske radove i radove građevinske obnove. Detaljan izvještaj o radovima dan je u točki 4. ovog Izvješća.

Struktura ostvarenog ukupnog prihoda u 2013. godini prema namjeni i izvorima prikazana je na grafikonu u nastavku.

Slika 110. Struktura ukupnog prihoda Zavoda ostvarenog u 2013. godini

Višak prihoda nad rashodima poslovanja na dan 31. 12. 2013. utvrđen je u iznosu od 1.036.627 kuna. Pregled rezultata poslovanja dan je u nastavku.

Tablica 5. Rezultati poslovanja 2013. godine

AOP	NAZIV POZICIJE	OSTVARENJE 2012.	REBALANS PLANA 2013.	OSTVARENJE 2013.
598	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	119.900.860	107.462.737	107.770.827
599	UKUPNI RASHODI I IZDACI	139.888.354	86.746.151	85.327.118
600	VIŠAK ILI MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA			
601	TEKUĆE GODINE	-19.987.493	20.716.586	22.443.709
602	PRENESENI VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA			
603		-1.419.588	-21.407.082	-21.407.082
604	VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA RASPOLOŽIV U			
605	SLJEDEĆEM RAZD./ MANJAK PRIHODA	-21.407.082	-690.495	1.036.627

Za dio poslovanja koji se odnosi na realizaciju projekta *Podunavlje*, troškove refundira Ministarstvo kulture na temelju mjesečnih dostava dokumentacije o njihovom nastanku. Do 31. 12. 2013. godine likvidirani su i knjiženi troškovi u iznosu od 18.668.262 kune. Od toga su refundirani troškovi i ostvaren je prihod za realizirane radove i ispostavljene situacije do 31. 12. 2013. godine, u ukupnom iznosu od 16.553.405 kuna. Tako u ovom segmentu poslovanja na dan 31. 12. 2013. manje refundirani iznos troškova iznosi 2.114.857 kuna.

Zbog vremenske nepodudarnosti nastanka prihoda i rashoda također je u 2013. naplaćen i iskazan prihod s osnove nerefundiranih troškova za 2012. godinu na projektu *Podunavlje* u iznosu od 20.973.449 kuna, što je utjecalo na ukupan rezultat poslovanja Zavoda iskazan 31. 12. 2013. godine. To pokazuje i pregled rezultata prema segmentima poslovanja:

Tablica 6. Pregled prihoda i rashoda prema aktivnostima i izvorima financiranja u 2013. godini

NAMJENA	RASHODI		PRIHODI		RAZ. PRIHODA I RASHODA	
	REBALANS PLANA 2013.	OSTVARENJE 2013.	REBALANS PLANA 2013.	OSTVARENJE 2013.	REBALANS PLANA 2013.	OSTVARENJE 2013.
ADMINIST. I UPRAVLJANJE A 834002 ("HLADNI POGON" - rash. za zapos. i mat. ras. ust.)	44.095.450	43.871.893	43.002.873	42.952.262	-1.092.577	-919.631
PROGRAMSKA DJELATNOST HRZ-a koja se fin. iz Držav. pror. (A 834001)	14.516.711	14.275.517	16.030.100	15.943.607	1.513.389	1.668.090
AKTIVNOSTI REALIZACIJE PROJEKTA <i>PODUNAVLJE</i> U 2013.	19.333.422	18.668.262	16.087.379	16.553.405	-3.246.043	-2.114.857
Refundacija rashoda za projekt <i>Podunavlje</i> nastalih u 2012. godini, a isplaćenih u 2013. godini kad su i evidentirani na strani prihoda	0,00	0,00	20.973.449	20.973.449	20.973.449	20.973.449
REALIZACIJA PROGRAMA KOJE FINANCIRAJU OSTALI INVEST.-VLAS. PRIHODI	5.380.463	5.388.957	7.931.998	8.095.900	2.551.535	2.706.943
KORIŠTENJE SREDSTAVA DONACIJE	3.420.105	3.122.490	3.436.938	3.252.204	16.833	129.714
UKUPNO BEZ PRENESENOG MANJKA PRIHODA	86.746.151	85.327.119			20.716.586	22.443.709
PRENESENI MANJAK PRIHODA	21.407.082	21.407.082			-21.407.082	-21.407.082
UKUPNO	108.153.233	106.734.201	107.462.737	107.770.827	-690.495	1.036.627

Iz analize rezultata prema segmentima poslovanja, razvidno je da je uplatom sredstava za rashode projekta *Podunavlje* u 2013. godini u iznosu od 20.973.449 kuna i uplatom Ministarstva kulture u

2013. iznosa od 1.531.384 kune, za troškove nastale u programskoj djelatnosti u 2012. godini, anuliran manjak prihoda iskazan po završnom računu za 2012. godinu u iznosu od 21.407.082 kune.

Vremenska nepodudarnost nastanka prihoda i rashoda uzrok je pozitivne razlike i u segmentu poslovanja koji se odnosi na vlastite prihode.

I u 2013. godini, kao i više posljednjih godina, osigurana su nedostajuća sredstva za materijalne rashode ustanove (režijske troškove, tzv. hladni pogon) u iznosu od 919.631 kunu, iz ostvarenih vlastitih prihoda u 2013. godini.

Tablica 7. Pregled ostvarenih prihoda poslovanja od 1. 1. 2013. do 31. 12. 2013.

VRSTA PRIHODA	OSTVARENJE PRIHODA 2012.	PLANIRANI PRIHOD ZA 2013.	OSTVARENJE PRIHODA 2013.
PRIHODI POSLOVANJA	119.896.360	107.462.737	107.770.827
TEKUĆE POMOĆI OD MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA		15.500	43.563
KAPITALNE POMOĆI OD MEĐUNAROD. ORGANIZACIJA	8.213.148	3.241.438	2.964.717
TEKUĆE POMOĆI OD PR. KORISNIKA DRŽ. PRORAČ. TEMELJEM PRIJEN. SRED. EU	0	0	11.737
KAMATE NA OROČ. SREDSTVA I DEPOZITE PO VIĐENJU	28.144	0	22.180
PRIHODI OD POZITIVNIH TEČAJNIH RAZLIKA	290	0	545
OSTALI NESPOMENUTI PRIHODI	11.157	0	10.771
PRIHOD OD OBAV. OSNOVNIH POSLOVA VLASTITE DJELAT.	9.296.539	7.931.998	8.061.791
TEKUĆE DONACIJE	642.880	150.000	149.546
KAPITALNE DONACIJE	96.951	30.000	81.216
PRIHOD IZ PRORAČUNA ZA FINANCIRANJA REDOVITE DJELATNOSTI	101.607.250	96.093.801	96.422.684
PRIHODI ZA FINANC. RASHODA POSLOVANJA	44.976.878	43.002.873	42.952.262
Prihodi za financ. rashoda za zaposlene	36.054.178	34.056.701	34.097.264
Prihodi za financ. rashoda za zap. - PRIJEVOZ	1.376.700	1.441.172	1.349.998
Prihodi za financ. materijalnih rashoda	7.546.000	7.505.000	7.505.000
PRIHODI ZA FINANCIRANJE RASHODA ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	3.934.224	1.253.204	2.034.529
PRIHODI NA TEMELJU UGOVOR. OBVEZA	52.696.147	51.837.724	51.435.893
Prihodi na temelju ugovorenih obveza - UGOVORI S MK ZA PROGRAME	17.410.093	14.776.896	13.909.039
Prihodi na temelju ugovorenih obveza - <i>PODUNAVLJE</i>	35.286.055	37.060.828	37.526.854
OSTALI PRIHODI	0	0	2.077
Prihod od prodaje dugotrajne imovine (rashodovano prijevoz. sred.)	4.500	0	0
UKUPNO - PRIHODI	119.900.860	107.462.737	107.770.827
SVEUKUPNO	119.900.860	107.462.737	107.770.827

Organizacija rada u Zavodu temelji se na „programskoj osnovi“, tako da je i s aspekta računovodstvenog praćenja poslovnih promjena u računovodstvenom sustavu Zavoda svaki program definiran kao radni nalog na kojemu se evidentiraju pojedinačno nastali troškovi, uključujući i troškove rada razmjerno radnom vremenu utrošenom u realizaciju pojedinog programa.

U 2013. godini bila su aktivna 603 radna naloga, od kojih je 428 financijski pratilo Ministarstvo kulture, 167 je financirano temeljem ugovora zaključenih s vanjskim investitorima pa je to razvrstano u kategoriju vlastitih prihoda, a osam programa je financirano iz sredstava Donacije.

U sagledavanju rezultata poslovanja Zavoda ostvarenog u 2013. godini, važno je posebno se osvrnuti na:

(A) *Financiranje rada Zavoda iz sredstava Državnog proračuna*

Tijekom 2013. godine za financiranje rada Zavoda zaključeno je s Ministarstvom kulture 129 ugovora, ukupne vrijednosti 57.374.976 kuna, kojima su osigurana sredstva za sljedeće namjene:

1. Financiranje redovite djelatnosti - administracija i upravljanje A8340002, koja obuhvaća materijalne rashode ustanove i plaće stalno zaposlenih radnika.

U taj segment poslovanja razvrstavaju se troškovi održavanja prostora i opreme na funkcionalnoj razini (troškovi struje, vode, plina, razne komunalne usluge, troškovi komunikacija, troškovi tekućeg održavanja prostora i opreme s funkcionalnog i sigurnosnog aspekta, koji su zbog velike koncentracije vrijednih umjetničkih djela na kojima se izvode konzervatorsko-restauratorski radovi vrlo visoki). S obzirom na to da Zavod za svoje poslovanje trenutačno koristi 23.326 m² prostora na trinaest lokacija u Zagrebu i četrnaest lokacija izvan Zagreba, to u velikoj mjeri predodređuje režijske troškove i troškove tekućeg i investicijskog održavanja. Prostornu dislociranost dodatno otežava činjenica da se radi o prostorima u kojima se obavlja restauratorska djelatnost koja zahtijeva posebne uvjete s aspekta opremanja, zaštite na radu, zaštite od požara i s aspekta sigurnosti prostora. Troškovi komunikacije i s njima povezani troškovi održavanja informatičkog sustava također su uvjetovani smještajem Zavoda.

U 2013. godini za tu su namjenu iz Državnog proračuna osigurana sredstva u iznosu od 7.505.000 kuna. Na ime naknada za prijevoz osigurano je 1.349.998 kuna, dok su za financiranje plaća i drugih prava koja se temelje na radnom odnosu zaposlenih djelatnika osigurane 34.097.264 kune, što ukupno iznosi 42.952.262 kune.

S druge strane, u tom segmentu poslovanja tijekom 2013. godine nastali su rashodi u iznosu od 43.871.893 kune. Unatoč poduzetim mjerama racionalizacije poslovnih procesa i postignutim znatnim uštedama koje su time nastale, za financiranje postignutog standarda funkcioniranja ustanove nedostajala su sredstva u iznosu od 630.644 kune, što je osigurano, kao i prethodnih godina, iz ostvarenih vlastitih prihoda. Iz tih su prihoda u 2013. godini osigurana i nedostajuća sredstva za isplatu plaće u prosincu 2013. u iznosu od 288.987 kuna.

2. Sredstva za razvoj restauratorske djelatnosti

Ta sredstva, sagledana u ulaganjima u prostor i opremu u 2013. godini, osiguralo je Ministarstvo kulture u iznosu od 1.000.000 kuna; namijenjena su nabavi opreme i ulaganjima u prostore kojima se Zavod koristi. Prema navedenoj osnovi, ostvaren je prihod od 2.034.529 kuna. Na toj poziciji iskazan je i prihod temeljem refundacije PDV-a za korištena sredstva inozemne donacije, kako je to i predviđeno ugovorom, u iznosu od 1.027.551 kune (detaljno obrazloženo u odjeljku C).

Osim sredstava Državnog proračuna, u nabavu opreme za obavljanje djelatnosti Zavoda utrošen je i dio sredstava ostvaren iz vlastitih prihoda, u iznosu od 293.386 kuna.

3. Financiranje programa zaštitnih radova na kulturnim dobrima

Program rada Zavoda koji obuhvaća izvođenje konzervatorsko-restauratorskih i drugih zaštitnih radova na kulturnim dobrima u 2013. godini financiran je na temelju 127 pojedinačno zaključenih ugovora, kojima je ostvaren prihod, i to:

- program zaštitnih radova na pokretnim kulturnim dobrima	1.853.884 kn
- program zaštitnih radova na nepokretnim kulturnim dobrima	9.741.693 kn
- programi službe za arheološku baštinu	2.293.717 kn
- ostali programi i međunarodna suradnja	19.784 kn
- refundirani iznos troškova PDV-a pri korištenju sredstava donacije za obnovu Ljetnikovca Bunić-Kaboga u Dubrovniku	1.027.551 kn

UKUPNA VRIJEDNOST PROGRAMSKE DJELATNOSTI **14.936.629 kn**

**SVEUKUPNO REDOVITA AKTIVNOST
FINANCIRANA IZ DRŽAVNOG PRORAČUNA** **58.895.869 kn**

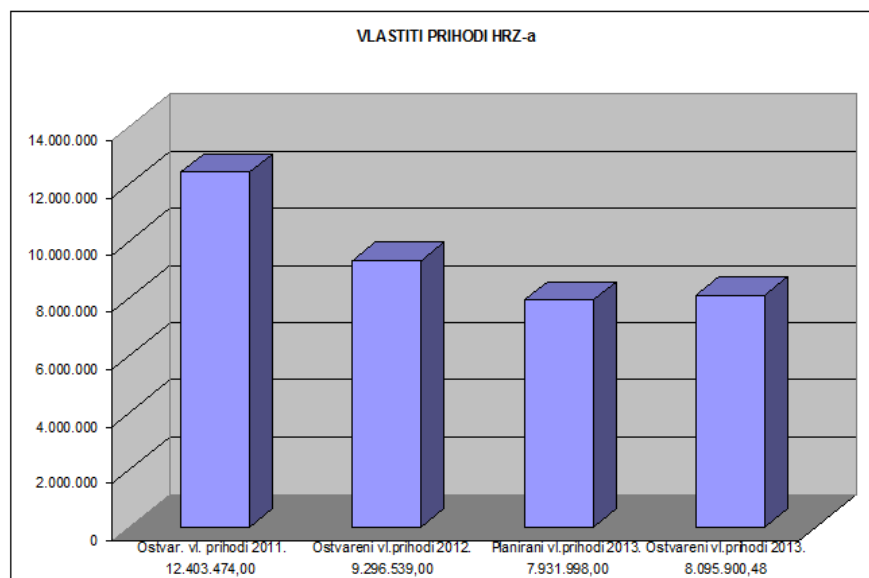
4. Financiranje aktivnosti na projektu „Podunavlje“

U 2013. godini troškovi nastali izvođenjem radova na projektu „Ilok – Vukovar – Vučedol“ iznosili su 18.668.262 kuna. Od tog je iznosa iz Državnog proračuna do 31. 12. 2013. godine refundirano 16.553.405 kuna.

Preostali iznos nastalog troška u 2013. godini od 2.114.857 kuna Ministarstvo je refundiralo u prvom tromjesečju 2014. godine.

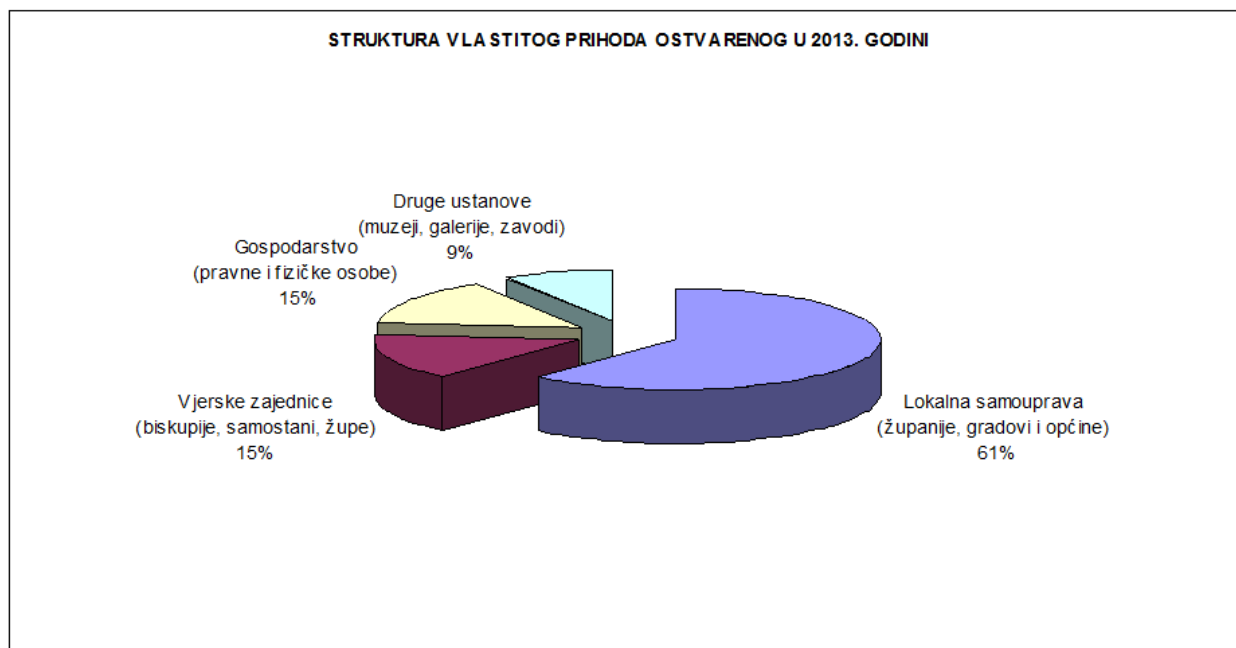
(B) Ostvareni vlastiti prihodi

U 2013. godini ostvareni vlastiti prihodi iznose 8.095.900 kuna. Ti prihodi u strukturi ukupnog prihoda čine znatnih 8%. Ostvareni vlastiti prihodi u 2013. godini manji su od ostvarenja 2012. godine za oko 12%, dok su od ostvarenja vlastitih prihoda 2011. godine manji za oko 35%.

Slika 111. Vlastiti prihodi Zavoda u 2013. godini

U nastavku je izložena struktura vlastitog prihoda Zavoda ostvarenog u 2013. godini.

Slika 112. Struktura vlastitog prihoda Zavoda ostvarenog u 2013. godini

Najvažniji partneri izvan Državnog proračuna bile su jedinice lokalne samouprave, gradovi i općine; znatniji prihodi također su ostvareni s društvima s područja gospodarstva, zatim s vjerskim zajednicama i drugim ustanovama.

Iako kod nas još ne postoji veliko zanimanje privatnog sektora za veća ulaganja u kulturna dobra, u tom segmentu sasvim sigurno postoje mogućnosti financiranja.

C) Financiranje zaštitnih radova na kulturnim dobrima sredstvima primljenih donacija

U 2013. godini ostvaren evidentirani prihod na osnovi donacija je za:

a) sredstva primljena od Batahovina Foundation za radove obnove Ljetnikovca Bunić-Kaboga u Dubrovniku u iznosu od 2.964.717 kuna. Također je u 2013. po toj osnovi registriran prihod od sredstava koja je uplatio Grad Dubrovnik za financiranje radova priključenja infrastrukture na Ljetnikovac Bunić-Kaboga u iznosu od 81.216 kuna.

Zavod je postao korisnik sredstava donacije za obnovu Ljetnikovca Bunić-Kaboga u Dubrovniku temeljem ugovora koji su 11. ožujka 2009. potpisale institucije: Batahovina Foundation, Republika Hrvatska - Ministarstvo kulture, Grad Dubrovnik i Hrvatski restauratorski zavod.

Potpisivanjem ugovora okončani su višegodišnji pregovori o uvjetima i načinu preuzimanja sredstava, poštivanja uvjeta donatora i osiguranja interesa svih strana u obnovi i korištenju Ljetnikovca Bunić-Kaboga kao budućeg radnog prostora Zavoda.

Ukupna predviđena vrijednost donacije za uređenje Ljetnikovca Bunić-Kaboga iznosila je do tri milijuna eura, uključujući izradu projektne dokumentacije.

Radovi su do kraja 2013. godine okončani i objekt je stavljen u uporabu. Kako je ugovorom (čl. 12.) također utvrđeno da "...Fundacija neće snositi teret poreza (PDV-a i dr.), pristojba ili bilo kakvih drugih davanja koji bi mogli proizići iz predmetnog financiranja", ulaganje iz Državnog proračuna Republike Hrvatske obuhvaćalo je plaćanje PDV-a za radove i usluge, kao i za neposredan angažman djelatnika Zavoda na izvođenju konzervatorsko-restauratorskih radova i administrativnom vođenju Projekta.

Ukupna struktura ulaganja je sljedeća:

**UKUPNA ULAGANJA NA OBNOVI LJETNIKOVCA BUNIĆ-KABOGA U DUBROVNIKU
OD 2008. DO 2013. GODINE**

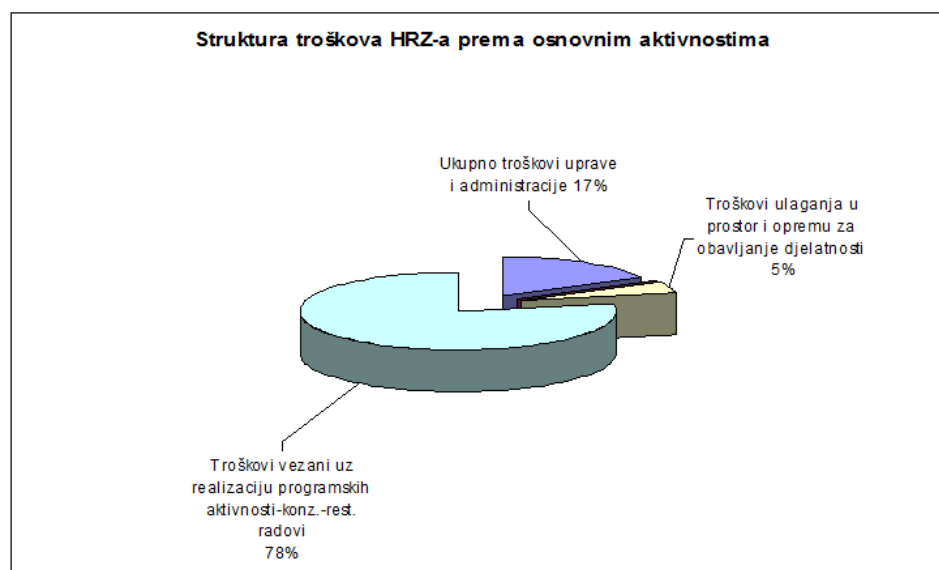
FAZA PROJEKTA	UKUPNO	izvor financiranja		
		Ministarstvo kulture	sredstva Donacije	Grad Dubrovnik
I Radovi pripreme faze	1.140.152	1.140.152		
II Izrada projektne dokumentacije	1.474.524		1.474.524	
III Izvođenje radova i prateći nadzori	19.306.729	3.747.106	15.331.807	227.817
UKUPNO	21.921.405	4.887.258	16.806.331	227.817
STRUKTURA ULAGANJA U %	100	22	77	1

b) Preostali iznos prihoda s osnove donacija od 206.271 kuna odnosi se uglavnom na naplatu preostalog potraživanog iznosa od gospodina Jurja Levačića za radove na crkvi sv. Jurja u Lopatincu i za izložbu *Ljubičeva pećina* koju je financirala Kneževina Monako).

Rashodi poslovanja

U 2013. godini ukupni rashodi poslovanja iznosili su 85.327.119 kuna.

Prema funkcionalnoj analizi troškova, kad se u troškove uprave i administracije uključe troškovi rada zaposlenih u upravnim i potpornim procesima (Ured ravnatelja, Služba za financijske, pravne i administrativne poslove, Služba za nabavu i opće tehničke poslove) kao i materijalni rashodi ustanove – hladnog pogona, koji su nužni za održavanje prostora i opreme na funkcionalnoj razini, odnosno svi troškovi koji nastaju provedbom potpornih aktivnosti za cjelokupnu konzervatorsku-restauratorsku djelatnost na području cijele zemlje, struktura troškova Zavoda prema osnovnim funkcijama, odnosno aktivnostima, bila je sljedeća:

Slika 113. Struktura troškova Zavoda prema osnovnim aktivnostima u 2013. godini

Tablica 8. Analiza troškova Zavoda prema osnovnim aktivnostima u 2013. godini

Troškovi uprave i administracije	
Troškovi rada s uključenim naknadama po KU	6.529.204,88
Materijalni troškovi "hladnog pogona"	8.046.452,12
Ukupno troškovi uprave i administracije	14.575.657,00
Troškovi ulaganja u prostor i opremu za obavljanje djelatnosti	4.166.394,25
Troškovi realizacije programskih aktivnosti - izvođ. konz.-rest. radova	66.585.067,44
Ukupni troškovi programske djelatnosti	85.327.118,69

U odnosu na plan Zavoda za 2013. godinu, ukupni rashodi provedeni su s 91%, a u odnosu na 2012. godinu, indeks ostvarenja iznosi 61%.

Ostvareno smanjenje rashoda u odnosu na 2012. godinu ponajprije se odnosi na realizaciju radova projekta „Podunavlje“ (smanjenje u odnosu na 2012. godinu za 33,49 mil. kuna), u segmentima realizacije zaštitnih radova programske djelatnosti rashodi su manji za oko 8,8 milijuna kuna, dok su rashodi realizacije programa vlastitih prihoda i donacija u 2013. manji za približno tri milijuna kuna u odnosu na 2012. godinu.

Rashodi vezani uz „hladni pogon“ smanjeni su za 3,8 mil. kuna u odnosu na ostvarenje iz 2012. godine.

U strukturi rashoda najvažniji su rashodi za usluge drugih pravnih osoba koji iznose 35.245.887 kuna i čine 41,31% ukupnih rashoda. Na tu su poziciju temeljem računskog plana za proračunske korisnike razvrstane usluge drugih pravnih osoba izvan Zavoda kao zaštitni radovi na kulturnim dobrima. Tu su klasificirani izvedeni radovi građevinske obnove na nepokretnim kulturnim dobrima, projektantske, građevinske i druge vrste stručnih nadzora. Od 25.538.960 kuna iskazane na kontu 3239, na građevinske radove vezane uz realizaciju projekta „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok - Vukovar - Vučedol“ odnose se 17.928.584 kune, što u bitnome mijenja sliku redovitih poslovnih aktivnosti Zavoda. Preostali iznos odnosi se na izvođenje radova na programima redovite programske djelatnosti koji su financirani sredstvima iz Državnog proračuna (popis programa je u prilogu), kao i ostvarenih vlastitih prihoda. Od ukupnog iznosa iskazanog na kontu 3239, na redovite programske aktivnosti odnosi se 6.409.877 kuna, što je tek 58% ostvarenja iz 2012. godine.

Tablica 9. Pregled rashoda Zavoda u 2013. godini

RAČUN	NAZIV RAČUNA	IZVRŠENJE UKUP. RASH. 2012	REBALANS PLANA UK. RASH. 2013	IZVRŠENJE UKUP. RASH. 2013	INDEKS OSTVARENJA PLANA
3	RASHODI POSLOVANJA	129.447.343,82	82.367.078	81.160.724	92
31	RASHODI ZA ZAPOSLENE	42.524.214,05	37.114.889	36.685.380	92
311	PLAĆE	35.780.765,34	31.769.452	31.342.381	92
3111	Plaće za redoviti rad	35.400.699,07	31.400.857	31.005.781	92
3112	Plaće u naravi	0,00	54.940	33.341	50
3113	Plaće za prekovremeni rad	11.075,08	0	0	0
3114	Plaće za posebne uvjete rada	368.991,19	313.655	303.259	92
312	OSTALI RASHODI ZA ZAPOSLENE	915.478,84	418.105	457.893	100
3121	Ostali rashodi za zaposlene	915.478,84	418.105	457.893	100

313	DOPRINOSI NA PLAĆE	5.827.969,87	4.927.332	4.885.106	92
3131	Doprinos za mirovinsko osiguranje - beneficirani staž	105.440,23	95.527	94.580	90
3132	Doprinos za zdravstveno osiguranje	5.083.151,07	4.267.216	4.236.703	92
3133	Doprinos za zapošljavanje	639.378,57	564.589	553.824	91
32	MATERIJALNI RASHODI	86.777.791,84	45.186.842	44.402.755	92
321	NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIMA	4.217.842,05	3.850.963	3.624.578	86
3211	Službena putovanja	2.431.558,06	2.086.120	1.891.893	80
3212	Naknade za prijevoz s posla i na posao, za rad na terenu i odvojeni život	1.647.200,21	1.579.172	1.564.304	97
3213	Stručno usavršavanje zaposlenika	135.143,78	183.872	166.433	73
3214	Ostale naknade troškova zaposlenima	3.940,00	1.800	1.948	51
322	RASHODI ZA MATERIJAL I ENERGIJU	6.444.364,47	4.965.576	5.054.570	91
3221	Uredski materijal i ostali mater. rashodi	961.447,54	855.498	886.676	101
3222	Materijal i sirovine - restoran.	2.780.773,14	1.831.686	1.797.215	91
3223	Energija	2.132.981,91	1.882.756	1.985.649	88
3224	Materijal i dijel. za tek. i inv. održ.	93.723,91	107.650	98.940	161
3225	Sitni inventar i autogume	225.044,24	121.159	114.507	56
3227	Službena, radna i zaštitna odjeća i obuća	250.393,73	166.829	171.583	82
3228	Revalor. utr. sirovina, mater. i inv.	0,00	0	0	0
323	RASHODI ZA USLUGE	75.510.887,37	35.887.733	35.245.887	93
3231	Usluge telefona, pošte i prijevoza	997.942,21	804.231	766.433	86
3232	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	2.285.356,54	1.672.532	1.532.051	71
3233	Usluge promidžbe i informiranja	101.201,18	99.268	71.658	82
3234	Komunalne usluge	440.120,26	371.584	331.930	73
3235	Zakupnine i najamnine	1.422.403,60	924.877	865.458	78
3236	Zdravstvene i veterinarske usluge	3.486,39	4.500	3.937	2
3237	Intelektualne i osobne usluge	4.504.115,58	5.209.345	5.646.685	154
3238	Računalne usluge	517.830,99	474.122	488.774	105
3239	Ostale usluge	65.238.430,62	26.327.274	25.538.960	88
324	NAKNADE TROŠKOVA OSOBAMA IZVAN RADNOG ODNOSA	178.913,16	153.740	159.624	863
3241	Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	178.913,16	153.740	159.624	863
329	OSTALI NESPOMENUTI RASHODI POSLOVANJA	425.784,79	328.829	318.097	96
3291	Naknade za rad predstavničkih i izvršnih tijela, povjeren. i sl.	0,00	0	0	0
3292	Premije osiguranja	165.955,22	180.724	150.252	83
3293	Reprezentacija	61.333,13	2.650	35.034	876
3294	Članarine	83.415,73	76.240	74.190	105
3295	Pristojbe i naknade	58.058,51	11.000	7.000	31
3299	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	57.022,20	58.215	51.621	97
34	FINANCIJSKI RASHODI	62.209,92	56.847	64.651	116

343	OSTALI FINACIJSKI RASHODI	62.209,92	56.847	64.651	116
3431	Bank. usl. i usl. platnog prometa	49.763,57	47.537	43.781	101
3432	Negativne teč. razl. i valut. klauzula	768,07	1.307	12.826	4.991
3433	Zatezne kamate	11.678,28	8.003	8.044	67
3434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	0,00	0	0	0
37	NAKNADE GRAĐANIMA I KUĆANSTVIMA NA TEMELJU OSIGURANJA I DRUGE NAKNADE	0,00	0	0	0
372	OSTALE NAKNADE GRAĐANIMA I KUĆANSTVIMA IZ PRORAČUNA	0,00	0	0	0
3721	Naknade građanima i kućanstvima u novcu	0,00	0	0	0
38	OSTALI RASHODI	83.128,01	8.500	7.938	0
383 384 385	RASHODI IZ PROTEKLIH GODINA	83.128,01	8.500	7.938	0
3831	Naknada šteta pravnim i fizičkim osobama	83.128,01	8.500	7.938	0
3842	Ostali rashodi iz proteklih godina	0,00	0	0	0
3859	Ost. izvanredni rashodi	0,00	0	0	0
4	RASHODI ZA NABAVU PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	10.441.009,68	4.379.074	4.166.394	80
	UKUPNO	139.888.353,50	86.746.152	85.327.119	91

Ostali financijsko-računovodstveni, općepravni i administrativni poslovi

Poslove financijsko-računovodstvenog odjela tijekom 2013. godine obavljalo je jedanaest djelatnica zaposlenih u tri odsjeka (Odsjeku financijske operative, Odsjeku za knjigovodstvo i Odsjeku za obračun plaća i drugih osobnih primitaka).

Tijekom 2013. godine obrađeno je 30.717 dokumenata koji se odnose na poslovne transakcije s financijskim učinkom, i to: 5333 ulazna računa, 295 ulaznih i 318 izlaznih ugovora, ispostavljena su 294 izlazna računa, knjiženo je 3369 primki i 493 temeljnice, obrađeno je 3346 putnih naloga, ispostavljene su 6773 blagajničke uplatnice/isplata za kunske transakcije te 135 uplatnica/isplata za poslove devizne blagajne, evidentirane su 63 promjene u nadzornoj knjizi za uvoz, obrađeno je 878 ugovora i aneksa ugovora o radu, 615 ugovora s vanjskim suradnicima, 3921 radni list, 666 doznaka za bolovanje na teret Zavoda i HZZO-a, predano je 38 zahtjeva za troškove koji se refundiraju, obavljen je obračun i isplata za 720 naloga za isplatu vanjskim suradnicima i dr. Za potrebe poslovanja u 2013. godini nabavljeno je 213 komada razne opreme, 262 komada sitnog inventara te je provedeno evidentiranje i zaduživanje na korisnike.

Tijekom 2013. godine na Odjelu općih pravnih i administrativnih poslova koji je organiziran u tri Odsjeka (Odsjek općih pravnih poslova, Odsjek za kadrovske poslove i Pisarnica), obavljali su se redoviti općepravni, radnopravni i administrativni poslovi, specifični za ustanovu u kulturi koja se bavi konzervatorsko-restauratorskom djelatnošću. Poslovi Odsjeka općih pravnih i administrativnih poslova između ostalog obuhvaćaju: sastavljanje ugovora o radu i drugih pismena radnopravne materije, poslove nabave radova i usluga u dijelu nabave od fizičkih osoba, sastavljanje ugovora s naručiteljima i natječajne dokumentacije za javna nadmetanja na kojima se Zavod pojavljuje kao ponuđač, sastavljanje ostalih vrsta ugovora (posudba, korištenje poslovnih prostora, stručna i znanstvena suradnja), stručne pripreme sjednica tijela Zavoda, izrada općih i posebnih akata te briga za naplatu potraživanja. Posebno

ističemo da su poslovi Odsjeka u 2013. godini znatno povećani zastupanjem pred sudom u radnim sporovima pokrenutim po tužbama radnika (dvadeset tužbi zbog primjene odredaba Granskog kolektivnog ugovora), kao i poslovima pribavljanja propisane dokumentacije za prijavljivanje programa zaštite kulturnih dobara na *Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2014. godinu* (istraživanje zemljišno-knjižnog stanja, ishođenje suglasnosti/punomoći vlasnika i sklapanje ugovora s vlasnicima kulturnih dobara).

U Pisarnici je tijekom 2013. godine zaprimljeno i klasificirano 15.766 ulaznih i izlaznih dokumenata uz istodobno vođenje poslovne evidencije putem urudžbene knjige u elektroničkom obliku. U opseg poslova Pisarnice ulazi i distribucija signirane pošte unutar Zavoda te vođenje sustavne brige o pohrani dokumenata urudžbenog zapisnika.

Na Odsjeku za kadrovske poslove tijekom godine, uz poslove izdavanja potvrda, plana i evidencije godišnjih odmora, evidencije boravka na terenu i sastavljanja drugih pismena u svrhu ostvarivanja prava radnika i ispunjenja obveza poslodavca, prikupljani su podaci o radnom iskustvu vanjskih suradnika i djelatnika Zavoda za potrebe pristupanja stručnim ispitima u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te su u skladu s tim izdavane odgovarajuće potvrde. Nastavljena je i suradnja s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje u pokretanju postupka za primjenu mjere „Stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa“ (dio Vladina Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja). Također se, usporedno s vođenjem kadrovskih baza podataka poslodavca, vodi i kadrovska baza u „Registru zaposlenih u javnom sektoru“, čije se promjene koje se odnose na ustroj, sistematizaciju i ostala prava i obveze radnika predviđene u Registru uredno prate, unose i ažuriraju.

Aktivnosti uspostave sustava unutarnjih financijskih kontrola (FMC) i sastavljanje i predaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti

Zavod kao korisnik Državnog proračuna treće razine dužan je provoditi aktivnosti uspostave sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru. Temeljem Zakona o fiskalnoj odgovornosti (NN 141/06) i članka 11. Pravilnika o provedbi financijskog upravljanja i kontrole (NN 130/11), Zavod je obavezan izvijestiti o sustavu funkcioniranja financijskog upravljanja i kontrola podnošenjem Izjave o fiskalnoj odgovornosti u skladu s Uredbom o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, broj 78/11, 106/12 i 130/13).

Tijekom 2013. godine nastavljene su aktivnosti provjere funkcionalnosti izrađenih dijagrama tijekom poslovnih procesa sa stvarnim izvršenjem poslova. U tom je segmentu uspostavljena maksimalna suradnja s unutarnjom revizijom.

Radi provođenja testiranja pojedinih područja poslovanja, davanja odgovora na postavljena pitanja i popunjavanje Upitnika o fiskalnoj odgovornosti za 2013. godinu, osnovane su radne skupine koje su formirale uzorak i provele testiranja. Od ukupno 67 pitanja-područja koja je trebalo obuhvatiti testiranjem na poslovanje Zavoda, primjenjivo je 39 pitanja i za sva su testovi pokazali pozitivan rezultat, odnosno da su uspostavljane unutarnje kontrole bile učinkovite i da su se procesi provodili prema zakonima i uspostavljenim procedurama.

Temeljem dobivenih rezultata iz Upitnika, sastavljena je Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2013. godinu, na obrascu 1a, kojom je čelnik potvrdio zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u sklopu proračuna, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava.

Izjava o fiskalnoj odgovornosti zajedno s Upitnikom, Mišljenjem unutarnjeg revizora o sustavu financijskog upravljanja i kontrola za područja koja su bila revidirana u 2013. godini te popratnim tablicama s rezultatima testiranja, dostavljena je Ministarstvu kulture u veljači 2013. godine.

Aktivnosti unutarnje revizije u 2013. godini

U Zavodu je, prema članku 11. Pravilnika o unutarnjoj reviziji proračunskih korisnika, organiziran Odsjek za unutarnju reviziju kao neovisna jedinica za unutarnju reviziju izravno odgovorna čelniku. Na Odsjeku je trenutačno popunjeno jedno radno mjesto, i to na poziciji unutarnjeg revizora. Unutarnji revizor ima stručno ovlaštenje ministra financija za obavljanje unutarnje revizije u javnom sektoru u Republici Hrvatskoj.

Prema strateškom i godišnjem planu rada Odsjeka za unutarnju reviziju, u 2013. godini provedene su tri revizije: revizija procesa obračuna i isplate drugog dohotka, revizija procesa izvršenja ugovora o nabavi robe, radova i usluga te revizija putnih naloga zaposlenika za radni nalog Pisarovinska Jamnica. Za spomenute tri revizije doneseno je ukupno pet preporuka. U 2013. godini provedeno je pet preporuka: četiri preporuke iz revizorskih izvješća prethodnih izvještajnih razdoblja te jedna preporuka iz revizorskog izvješća izvještajnog razdoblja.

Godišnje izvješće o obavljenim revizijama i aktivnostima unutarnje revizije za 2013. godinu kao i strateški i godišnji plan rada unutarnje revizije za razdoblje 2014. - 2016. godine, dostavljeni su Središnjoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija.

OSNOVNI POSLOVNI PODACI I KONTAKTI

Puni naziv ustanove: **Hrvatski restauratorski zavod**

adresa sjedišta: 10 000 Zagreb, Nike Grškovića 23

telefon: +385 (0)1 4684 599; telefaks: +385 (0)1 4683 289

e-adresa: uprava@h-r-z.hr

OIB: 08647229584

Matični broj: 01250795

UPRAVNO VIJEĆE (članovi do 31. srpnja 2014.)

- prof. dr. sc. Sanja CVETNIĆ (predsjednica)
- dr. sc. Joško BELAMARIĆ
- Miroslav GAŠPAROVIĆ, prof.
- Biserka MATAKOVIĆ, dipl. oec. (zamjenica predsjednice)
- mr. Anđelko PEDIŠIĆ, predstavnik radnika Hrvatskog restauratorskog zavoda.

UPRAVNO VIJEĆE (članovi od 31. srpnja 2014. do dana ovog Izvješća)

- mr. sc. Branka ŠULC, predsjednica Upravnog vijeća
- Blaž ŽILIĆ, dipl. oec., Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
- Katarina BENCE, dipl. ing. građ., Muzej za umjetnost i obrt
- izv. prof. mr. art. Tamara UKRAINČIK, Akademija likovnih umjetnosti
- mr. Anđelko PEDIŠIĆ, predstavnik radnika Hrvatskog restauratorskog zavoda.

RAVNATELJ

- Mario BRAUN, prof.

Poslovna banka Zavoda

Hrvatska poštanska banka d.d.

Broj kunskog poslovnog računa: 2390001-1100020126

HR IBAN: HR 9723900011100020126

BIC: HPBZHR2X

DODACI

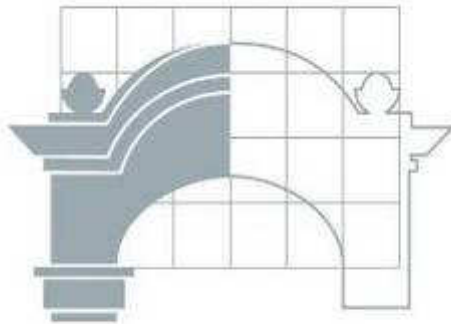
Dodatak 1: Program rada Zavoda u 2013. godini

Dodatak 2: Strateški plan Hrvatskog restauratorskog zavoda

Dodatak 3: Organizacijska struktura Zavoda (grafički prikaz)

Dodatak 1:

Program rada Zavoda u 2013. godini

HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD

Program rada za 2013. godinu

Zagreb, prosinac 2012.

SADRŽAJ

1. Nepokretna kulturna dobra	3
1.1. Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu	3
1.2. Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu	4
1.3. Odjel za zidno slikarstvo i mozaik	6
1.4. Odjel za štuko	7
1.5. Odjel za kamenu plastiku	8
1.6. Služba za odjele izvan Zagreba (u dijelu vezanom uz nepokretnu baštinu).....	8
Restauratorski odjel u Osijeku.....	8
Restauratorski odjel u Splitu.....	9
2. Pokretna kulturna dobra	11
3. Arheološka kulturna dobra	14

1. Nepokretna kulturna dobra

Za radove na nepokretnim kulturnim dobrima u Zavodu je osnovana posebna Služba za nepokretnu kulturnu baštinu koja se dijeli na pet odjela: Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu, Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu, Odjel za zidno slikarstvo i mozaik, Odjel za štuko i Odjel za kamenu plastiku.

Navedeni odjeli surađuju tijekom radova na pojedinim kulturnim dobrima, ovisno o problemu koji se rješava. Takva suradnja je učestala s obzirom na to da je na određenom spomeniku nužno obaviti radove iz domene više spomenutih odjela.

Također je u svakodnevnom radu neizostavna i suradnja s Prirodoslovnim laboratorijem kao i Dokumentacijskim odsjekom za nepokretnu baštinu, čime se omogućuje stručno i cjelovito sagledavanje spomenika, istraživanje te uspješna provedba konzervatorsko-restauratorskog zahvata.

Programi obnove nepokretnih kulturnih dobara većinom su višegodišnji zbog složenosti i opsežnosti, brojnosti faza radova i specifičnosti konzervatorsko-restauratorskih postupaka pa se tijekom 2013. godine očekuje nastavak radova na projektima započetima prethodnih godina. Može se izdvojiti jedan novi, već sada poznat program, kojim je naručen elaborat o konzervatorsko-istraživačkim radovima za Kaštel Konjskih u Konjščini. Elaborat će biti izrađen u Dokumentacijskom odsjeku za nepokretnu baštinu na temelju ugovora sklopljenog s uredom ovlaštene arhitektice koja izrađuje projektnu dokumentaciju za preuređenje objekta.

1.1. Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu

Odjel za integralni pristup graditeljskom naslijeđu imat će šest djelatnika (četvero su ovlašteni arhitekti).

Tijekom 2013. godine planira se rad na sedamnaest programa koje financira Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Također se planira (u fazi ponude ili ugovaranja) rad i na nekoliko programa koji bi bili financirani i iz drugih izvora. U tim programima posebno se ističe nastavak radova izrade dokumentacije i izvođenja konzervatorsko-restauratorskih radova na uređenju Upravne zgrade bivše Tvornice šećera *Rikard Benčić* u Rijeci s dijelom sredstava koje osigurava Grad Rijeka.

Većina programa je nastavak započetog rada na spomenicima, a među one koje financira Ministarstvo kulture, nakon duljeg vremena vraća se program istraživanja, izrade dokumentacije i radova na katedrali Uznesenja Marijina u Dubrovniku.

Tablica 1. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odjela za integralni pristup graditeljskom naslijeđu

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Barban, arhitektonski sklop crkve sv. Nikole, palače Lordan, velikih vrata i kule	Istarska	1981	I. Huić
2.	Beram, crkva sv. Marije na Škrilinah	Istarska	151	I. Huić
3.	Čukovec, crkva sv. Nikole	Varaždinska	1937	B. Milković
4.	Dubrovnik, katedrala Uznesenja Marijina	Dubrovačko-neretvanska	483	B. Milković

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
5.	Đurđenovac, tvornički kompleks za obradu drva	Osječko-baranjska	2076	B. Mostarčić
6.	Gornji Kraljevec, kapela sv. Benedikta	Krapinsko-zagorska	1544	T. Kučinac
7.	Krapina, franjevački samostan s crkvom sv. Katarine	Krapinsko-zagorska	1748	B. Milković
8.	Novo Mjesto, kapela sv. Petra	Zagrebačka	1341/1	T. Kučinac
9.	Pazin, crkva sv. Nikole	Istarska	1016	I. Huić
10.	Podgarić, Garić-Grad	Bjelovarska	26/2	T. Kučinac
11.	Pula, katedrala sv. Marije	Istarska	730/2	I. Huić
12.	Rijeka, upravna zgrada bivše Tvornice šećera <i>Rikard Benčić</i>	Primorsko-goranska	1570	I. Huić
13.	Štrigova, crkva sv. Jeronima	Varaždinska	1405/1	T. Kučinac
14.	Trški Vrh, crkva sv. Marije Jeruzalemske	Krapinsko-zagorska	1284	B. Milković
15.	Varaždin, kapela sv. Florijana	Varaždinska	1277	T. Kučinac
16.	Veliki Poganac, crkva sv. Velikomučenika Georgija	Koprivničko-križevačka	1368	T. Kučinac
17.	Vrbnik, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Primorsko-goranska	1137	I. Huić

1.2. Odjel za interventni pristup graditeljskom naslijeđu

Tijekom 2013. godine na Odjelu za interventni pristup graditeljskom naslijeđu radi će pet djelatnika (svi ovlašteni arhitekti).

Planira se rad na dvadeset četiri programa koje financira Ministarstvo kulture RH. Također se planira (u fazi ponude ili ugovaranja) rad i na nekoliko programa koji bi bili financirani i iz drugih izvora. Jedan planirani program odnosi se na dovršetak istraživanja i izradu elaborata za Ljetnikovac Gučetić-Gozze u Trstenom, na zahtjev Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Financiranje bi osiguralo Ministarstvo kulture.

Kako je spomenuto, većina programa odnosi se na kontinuitet već započetog rada na spomenicima; valja izdvojiti planirani dovršetak dugogodišnjeg programa obnove kompleksa franjevačkog samostana na otoku Košljunu. Nakon duljeg vremena očekuje se ponovno pokretanje programa istraživanja, izrade dokumentacije i izvedba radova na ljekarni franjevačkog samostana u Varaždinu i na kapeli sv. Jurja u Purgu Lepoglavskoj. Ujedno se planira početak programa istraživanja i izrade tehničkog rješenja baroknih prozora u ovalnoj dvorani dvorca Oršić u Gornjoj Bistri, što financira Specijalna bolnica za dječje bolesti Gornja Bistra.

Tablica 2. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odjela za interventni pristup graditeljskom naslijeđu; trogodišnji programi označeni su zvjezdicom (*)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Barilović, Stari grad Barilović	Karlovačka	1351	V. Milošević
2.	Belec, crkva sv. Jurja	Krapinsko-zagorska	95	A. Škevin Mikulandra
3.	Brinje, ulazna frankopanska kula	Ličko-senjska	1024/2	K. Majer Jurišić
4.	Gvozdansko, kaštel	Sisačko-moslavačka	2042	A. Ćurić
5.	Hrastovljan, kapela sv. Benedikta	Varaždinska	1799	D. Čikara
6.	* Hum Košnički, Veliki Tabor	Krapinsko-zagorska	241	J. Bartoniček
7.	Kloštar Ivanić, crkva sv. Ivana Krstitelja	Zagrebačka	494	A. Orčić Vukašin
8.	Košljun, kapela sv. Bernardina	Primorsko-goranska	64	A. Škevin Mikulandra
9.	Križovljan, crkva sv. Križa	Varaždinska	1580	A. Orčić Vukašin
10.	Lepoglava, Purga Lepoglavska, kapela sv. Jurja	Varaždinska	258	D. Čikara
11.	Lipik, Kursalon	Požeško-slavonska	1308	A. Škevin Mikulandra
12.	Lipnik, župna crkva sv. Ilije proroka	Karlovačka	1359	E. Šurina
13.	* Lopatinec, crkva sv. Jurja	Varaždinska	240/1	A. Škevin Mikulandra
14.	Vinica, dvorac Opeka Vinica, dvorac Opeka – vrtlareva kuća	Varaždinska	119	P. Puhmajer
15.	Martinščina, kapela sv. Martina	Krapinsko-zagorska	415	A. Ćurić
16.	Osijek, kuća Plemić	Osječko-baranjska	2136	P. Puhmajer
17.	Osor, katedrala sv. Marije	Primorsko-goranska	422	A. Ćurić
18.	Plešivica, kapela sv. Franje Ksaverskog	Zagrebačka	1598	V. Milošević
19.	Slavonski Brod, franjevački samostan i crkva	Brodsko-posavska	1087	V. Milošević
20.	Topusko, cistercitski samostan	Sisačko-moslavačka	1093	A. Škevin Mikulandra
21.	Varaždin, ljekarna franjevačkog samostana	Varaždin	36	V. Milošević
22.	Zrin, crkva sv. Marije Magdalene	Sisačko-moslavačka	1190	A. Ćurić
23.	Žumberak, crkva sv. Nikole	Zagrebačka	1596	V. Milošević

1.3. Odjel za zidno slikarstvo i mozaik

Temeljna djelatnost Odjela za zidno slikarstvo i mozaik je konzerviranje i restauriranje nepokretne kulturne baštine. Ta se djelatnost najvećim dijelom provodi *in situ* i u pravilu je riječ o višegodišnjim radovima, a manjim se dijelom obavlja u radionicama na trima lokacijama: u dubrovačkoj radionici Na Skali 4/1 u Komolcu, u riječkoj radionici u Užarskoj ulici 26 i u zagrebačkoj radionici u Radićevoj 26 (Kožarskoj ulici).

Očekuje se da će Odjel za zidno slikarstvo i mozaik u 2013. godini s radionicama u Dubrovniku, Rijeci i Zagrebu raditi na realizaciji dvadeset četiri programa koje financira Ministarstvo kulture te na desetak programa financiranih iz drugih izvora (gradovi Pazin, Rijeka i Dubrovnik, Arheološki muzej Istre, Zavod za obnovu Dubrovnika, Porečka i Pulska biskupija, franjevački samostani i dr.), koji su uglavnom nastavak višegodišnjih aktivnosti.

Tablica 3. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odjela za zidno slikarstvo i mozaik; trogodišnji programi označeni su zvjezdicom (*)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	* Buzet, crkva sv. Jurja	Istarska	1534	T. Šaina
2.	Dubrovnik, Biskupska palača	Dubrovačko-neretvanska	1565/4	V. Šulić
3.	Fažana, crkva Gospe Karmelske	Istarska	2278/1	T. Šaina
4.	Ivanić Miljanski, kapela sv. Ivana	Krapinsko-zagorska	1358/1	I. Srša
5.	Kalnik, crkva sv. Brcka	Bjelovarska	355	J. Brekalo
6.	Komolac, ljetnikovac Sorkočević	Dubrovačko-neretvanska	50/1	V. Šulić
7.	Koprivnički Ivanec, crkva sv. Ivana Krstitelja	Koprivničko-križevačka	423/1	J. Brekalo
8.	Križevci, grkokatolička katedrala Sv. Trojice	Koprivničko-križevačka	1370/1	B. Braun
9.	Kuzminec, crkva sv. Kuzme i Damjana	Koprivničko-križevačka	1588/3	J. Brekalo
10.	Lepoglava, bivši pavlinski samostan	Varaždinska	121/1	M. Jelenčić
11.	Lopud, crkva Gospe od Šunja	Dubrovačko-neretvanska	1055/11	F. Župan
12.	Požega, crkva sv. Lovre	Požeško-slavonska	3/2	I. Srša
13.	Rtić (Lukovdol), crkva sv. Franje Ksaverskog	Primorsko-goranska	1457/3	K. Krulić
14.	Skitača (Prodol), crkva sv. Mateja	Istarska	2018/1	T. Šaina
15.	Ston, crkva sv. Mihovila	Dubrovačko-neretvanska	1071/1	V. Šulić
16.	Svetvinčenat, crkva sv. Vincenta	Istarska	2132/3	T. Šaina
17.	Sv. Završje Začretno, kapela sv. Ane	Krapinsko-zagorska	1455/1	M. Jelenčić

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
18.	Taborsko, župna crkva sv. Djevice Marije	Krapinsko-zagorska	2019/2	B. Braun
19.	Trsteno, crkva sv. Vida, Modesta i Kresencija	Dubrovačko-neretvanska	2016/1	V. Šulić
20.	Vodnjan, crkva sv. Katarine	Istarska	2102/1	K. Krulić
21.	Zadar, crkva sv. Krševana	Zadarska	35871	I. Srša

1.4. Odjel za štuko

Odjel za štukaturu obavlja specijalizirane konzervatorsko-restauratorske radove na *stucco* ukrasima u sakralnim i profanim spomenicima na teritoriju cijele Hrvatske. U odjelu je zaposleno sedam djelatnika na neodređeno i jedna djelatnica na određeno vrijeme, a po potrebi u opsežnijim radovima sudjeluju i vanjski suradnici s višegodišnjim iskustvom u restauratorskoj struci.

Tijekom 2013. godine Odjel planira radove na devet programa koje financira Ministarstvo kulture RH, na jednom programu investitora Grada Rijeke i jednom programu (obnova Palače Restić u Dubrovniku) koji će financirati Zavod za obnovu Dubrovnika putem građevinske tvrtke koja je izvođač radova na cjelokupnoj obnovi, te na programu obnove *stucco* ukrasa na ložama partera u Kazalištu Marina Držića u Dubrovniku, koje financira korisnik objekta, Kazalište Marina Držića.

Tablica 4. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odjela za štuko; trogodišnji programi označeni su zvjezdicom (*)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Dubrovnik, riznica katedrale Uznesenja Marijina	Dubrovačko-neretvanska	483/3	D. Misiuda
2.	Krk, crkva Uznesenja Marijina	Primorsko-goranska	1721/8	D. Misiuda
3.	Komin, kapela u cinktoru crkve Sv. tri kralja	Zagrebačka	434/2	D. Misiuda
4.	Lepoglava, crkva sv. Marije - štukatura predvorja	Varaždinska	121/16	T. Rovičanac
5.	Lepoglava, crkva sv. Marije – zidna slika	Varaždinska	121/9	K. Šestek Ručević
6.	Zadar, Kneževa palača	Zadarska	1939/2	Z. Orčić

1.5. Odjel za kamenu plastiku

Na Odjelu za kamenu plastiku (lokacija Voćarska 106) zaposleno je devet djelatnika na neodređeno vrijeme.

Tijekom 2013. godine izvodit će se, u sklopu radionice spomenutog Odjela i na terenu, konzervatorsko-restauratorski radovi financirani iz Programa kulturnog razvitka Ministarstva kulture RH, i to za pet objekata na kojima će raditi samo ovaj Odjel. Na nizu drugih objekata izvodit će se radovi u suradnji s drugim odjelima.

Također su očekuje da Odjel za kamenu plastiku provede konzervatorsko-restauratorska istraživanja i radove na dva objekta koje financiraju vanjski investitori.

Tablica 5. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odjela za kamenu plastiku

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Legrad, zavjetni pil sv. Florijana	Koprivničko-križevačka	1300/1	D. Kačan
2.	Marija Bistrica, zavjetni pil Anđela čuvara	Krapinsko-zagorska	2121	A. Vlahov
3.	Marija Gorica, nadgrobna ploča s prikazom Martina Mogorića	Zagrebačka	1424/4	M. Jerković
4.	Oroslavje, kamene skulpture Flore i Satira iz gradskog parka	Krapinsko-zagorska	1285	E. Šurina
5.	Pokupsko, župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Zagrebačka	1400/5	I. Jengiđ

1.6. Služba za odjele izvan Zagreba (u dijelu vezanom uz nepokretnu baštinu)

Restauratorski odjel u Osijeku

U sklopu restauratorskog odjela u Osijeku planira se provedba konzervatorsko-restauratorskih istražnih radova na šest objekata koji će se financirati sredstvima Ministarstva kulture RH. Iz tih će se sredstava financirati i radovi na zidnim oslicima u tri programa.

Tablica 6. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Restauratorskog odjela Osijek (unutar Službe za odjele izvan Zagreba); trogodišnji programi označeni su zvjezdicom (*)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
--	-----------------------	----------	----------------	-------------------

1.	Feričanci, crkva Sv. Duha - zidni oslik	Osječko-baranjska	1395/1	Ž. Hnatjuk
2.	* Slavonski Brod, franjevački samostan i crkva Sv. Trojstva	Osječko-baranjska	1087/2	--
3.	Velika Kapanica, crkva sv. Ilije proroka	Brodsko-posavska	1889/1	Ž. Hnatjuk

Odsjek za kamenu plastiku

Odsjek za kamenu plastiku planira jedan program prema financijskim sredstvima Ministarstva kulture te dva programa koja financiraju drugi naručitelji.

Tablica 7. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odsjeka za kamenu plastiku RO Osijek (unutar Službe za odjele izvan Zagreba)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Osijek, pil Marije Immaculate	Osječko-baranjska	2227	S. Lucić

Restauratorski odjel u Splitu

Odsjek za zidno slikarstvo i mozaik

Tijekom 2013. planira se nastavak programa konzervacije-restauracije mozaika i zidnih slika na arheološkim lokalitetima grčke starokršćanske Lovrečine (Brač) i Dioklecijanove palače u Splitu.

Prema zaprimljenim upitima i danim ponudama, očekuje se 2013. godine rad na četiri do pet programa financiranih iz različitih izvora.

Tablica 8. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odsjeka za zidno slikarstvo RO Split (unutar Službe za odjele izvan Zagreba)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Brač, Postira, bazilika sv. Lovre	Splitsko-dalmatinska	1530/1	--
2.	Split, Dioklecijanova palača – podni mozaik Bulićeva ulica	Splitsko-dalmatinska	1550/12/1	--

Odsjek za kamenu plastiku

Tijekom 2013. godine planiran je rad na šest programa koje bi financiralo Ministarstvo kulture RH. Također se planira nastavak suradnje s Gradom Splitom, sa Šibenskom biskupijom u sklopu radova na interijeru katedrale sv. Jakova u Šibeniku, kao i s još nekoliko drugih investitora.

Tablica 9. Pregled programa konzervatorsko-restauratorskih radova predviđenih u 2013. u sklopu djelovanja Odsjeka za kamenu plastiku RO Split (unutar Službe za odjele izvan Zagreba)

	Naziv kulturnog dobra	Županija	Šifra programa	Voditelj programa
1.	Cista Velika, lokalitet Crljivica - stećci	Splitsko-dalmatinska	2278	V. Martinović
2.	Split, zapadna vrata Dioklecijanove palače	Splitsko - dalmatinska		I. Sikavica
3.	Dubravka, sv. Barbara - stećci	Dubrovačko-neretvanska	2274/1	V. Marinković
3.	Šibenik, katedrala - glavna apsida	Šibensko - kninska	82/7	M. Roščić
4.	Vis, crkva Gospe od Spilica	Splitsko-dalmatinska	1435/3	M. Pavin

2. Pokretna kulturna dobra

Hrvatski restauratorski zavod (HRZ) provodi različite vidove fizičke zaštite i očuvanja pokretnih kulturnih dobara, u širokom rasponu od preventivnog djelovanja do najzahtjevnijih multidisciplinarnih istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih radova na ugroženim i oštećenim spomenicima. Radovi se izvode na umjetninama i predmetima umjetničkog obrta važnim za povijest i likovnu kulturu zemlje, ali i za europsku kulturnu baštinu. Služba za pokretnu baštinu HRZ-a u suradnji s konzervatorskim odjelima Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, kao i drugim vlasnicima i korisnicima kulturnih dobara, provodi sustavno praćenje stanja umjetnina i predmeta umjetničkog obrta te drugih predmeta registriranih kao kulturno dobro. Važna aktivnost odnosi se na ostvarenje primjerenijih uvjeta čuvanja umjetnina postupcima preventivnog konzerviranja, čiji je dio i savjetovanje vlasnika i korisnika. Temeljem utvrđenog stanja i stupnja fizičke ugroženosti, rezultata istraživanja i provedene analize vrijednosti, Služba za pokretnu baštinu u suradnji s ovlaštenim konzervatorskim odjelima određuje prioritete za zaštitne radove, definirajući na taj način godišnje programe rada HRZ-a. Drugi kontinuirani oblik suradnje s konzervatorskim odjelima je suradnja u konzervatorsko-restauratorskim radovima koje izvode privatne restauratorske radionice, u kojima stručnjaci Zavoda sudjeluju kao savjetnici za specijalizirana područja.

Konzervatorsko-restauratorske radove izvedene po pojedinim godinama na predmetima pokretne baštine Zavod u cijelosti predstavlja javnosti u znanstveno-stručnom časopisu „Portal“ te će kataloške jedinice za svaki predmet restauriran u HRZ-u 2013. godine biti objavljene u *Portalu* broj 5, uz opsežnije znanstvene studije i stručne radove iz djelatnosti zaštite pokretne baštine.

Pokretna kulturna dobra restauriraju se u restauratorskim odjelima, odsjecima i radionicama koji Zavod ustanovljuje prema vrstama umjetnina i teritorijalnoj pripadnosti. Polikromirana drvena plastika i štafelajno slikarstvo restauriraju se u Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Osijeku, Zadru, Rijeci, Ludbregu i Juršićima. Umjetnine od tekstila restauriraju se u Zagrebu i Ludbregu, metalni predmeti u Zagrebu i Zadru, kulturna dobra na papiru i koži u Zagrebu i Dubrovniku, a namještaj samo u Zagrebu. Restauratori iz radionica s različitom lokalnom tradicijom konzerviranja i restauriranja intenzivno surađuju u savjetodavnim radnim skupinama koje prate programe i zajedno traže rješenja za najzahtjevnije konzervatorsko-restauratorske probleme na koje nailaze na pokretnim kulturnim dobrima.

U 2013. godini s Ministarstvom kulture planira se ugovor na iznos od 1.800.000 kuna, kojim će se financirati izvođenje konzervatorsko-restauratorskih radova na 170 programa Službe za pokretnu baštinu. Kao i svake godine, planiraju se radovi na nizu umjetnina (skulptura, slika, umjetnina na papirnom nosiocu) i predmeta umjetničkog obrta, od kojih se izdvaja nekoliko važnijih cjelina i istaknutih radova.

U zagrebačkim radionicama Odjela za polikromiranu skulpturu HRZ-a planiran je završetak višegodišnjih konzervatorsko-restauratorskih radova na velikom baroknom oltaru Franza Strauba iz župne crkve u Pakracu, potom oltaru sv. Marije Magdalene, Ivana Komersteinera iz Gotalovca te na drvenoj oslikanoj oplati kapele u Buševcu. Kraju će se privesti i višegodišnji radovi na gotičkom raspelu iz katedralne zbirke u Krku, a nakon dovršetka radova na gotičko-renesansnom okviru poliptiha Antonija Vivarinija, u okvir će se *in situ* montirati poliptih izložen u Biskupijskom muzeju u Poreču. Na dvije renesansne skulpture svetaca iz radionice Paola Campse, zatečene u izrazito lošem stanju očuvanosti na tavanu franjevačkog samostana u Krku, planirano je izvođenje nužnih konzervatorskih i istraživačkih poslova kojima će se utvrditi metodologija budućih radova. Nastavljaju se radovi na baroknim inventarima franjevačke crkve u Samoboru, Čakovcu i crkve sv. Roka u Zagrebu, kao i na glavnom oltaru crkve sv. Mihaela u Velikoj Ludini, oltaru Sv. Križa varaždinske katedrale, oltaru Blažene Djevice Marije u Vukovoju, a početak će se s konzervatorsko-restauratorskim radovima na tabernakulu i dvama svijećnjacima iz 17. st., predmetima iz katedralne zbirke u Rijeci. Preventivno i izravno konzerviranje drvenog inventara izvest će se u kapeli sv. Ivana Nepomuka u Moravču. Tijekom 2013. godine planira se proširiti postojeća dokumentacija iz 2006. godine o drvenom inventaru crkve sv. Marije Jeruzalemske u Trškom Vrhu pregledom arhivske i komparativne građe te restauratorskim probama topivosti slojeva repolikromacije. Pripremljena stručna dokumentacija uvrstila bi se u prijavu programa za natjecanje na međunarodnim fondovima kako bi se osigurala financijska sredstva za cjelovite konzervatorsko-restauratorske radove na kompleksu Trškog Vrha. U sklopu opsežnijeg programa zaštite najugroženijeg inventara pravoslavnih crkava u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, u 2013. godini nastavljaju se konzervatorsko-restauratorski radovi na ikonostasu Jovana Četirevića Grabovana u crkvi sv. Velikomučenika Georgija u Velikom Pogancu s dvije

dvojne ikone. Uz to će se na temelju istraživanja polikromije izraditi prijedlog i dinamika radova na cijelom ikonostasu do završetka.

Nastavljaju se radovi i na slikarskom inventaru katedrale u Poreču, s drugom slikom iz ciklusa *Čuda sv. Dominika*, a tijekom godine planira se dovršenje restauriranja cjelokupnog slikarskog inventara zbirke franjevačkog samostana u Virovitici i župne crkve u Pazinu. Restaurirat će se i zanimljiva skupina baroknih oltarnih slika iz Like, župnih crkava u Sincu i Poljicama. U 2013. nastavljaju su višegodišnji radovi na predmetima iz najvažnijih umjetničkih zbirki, poput Strossmayerove galerije u Zagrebu, Hrvatskog povijesnog muzeja, zbirke slika dvora Trakošćan te Muzeja Knežev dvor u Dubrovniku, Galerije umjetnina u Osijeku, Gradskoga muzeja u Vukovaru i Gradskoga muzeja u Varaždinu. U sklopu višegodišnjeg programa „Konzerviranje i restauriranje slikarskih djela u Hrvatskom primorju i na kvarnerskim otocima“ planiran je dovršetak radova na drugoj slici s poliptiha glavnog oltara sv. Marije Magdalene franjevačke crkve u Portu, djela nastalog u radionici obitelji Santa Croce iz polovice 16. st., kao i nastavak opsežnih radova na cjelini od tri slike, baroknog slikara Nicole Grassija iz katedralne zbirke u Krku. Restauriranjem slika baroknog slikara Izaije Gassera iz franjevačkog samostana u Varaždinu u 2013. godini počeo bi program „Restauriranje slikarskog inventara redovničkih zajednica u Varaždinu“ kojim bi se tijekom više godina restaurirale najugroženije umjetnine iz tamošnjih crkvenih zbirki. Nastavit će se i radovi preventivne zaštite, konzerviranja i restauriranja sakralnog inventara na području Zagrebačke nadbiskupije, s radovima na slikama iz kapela u Humu Košničkom, Pavlovcu Pregradskom te na baroknom antependiju u vlasništvu Dijecezanskog muzeja u Sisku. Posebno izdvajamo planirani dovršetak radova na pet slika kasnorenesansnih i baroknih majstora u vlasništvu Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH koje su restitucijom vraćene Hrvatskoj iz veleposlanstva u Beču te dovršetak radova na iznimnoj umjetnini iz Vodnjana, triptihu blaženoga Loena Bemba, slikara Lazzara Bastianija iz 1471. godine.

Na odjelu za tekstil, papir i kožu izdvajamo završetak dugogodišnjih radova na zbirci povijesnog tekstila sinjskih alkara te početak radova na vrijednim pluvijalima talijanske provenijencije datiranim u 16. i 17. st. iz hvarske i trogirke katedrale te žminjske župne crkve. Konzervatorski radovi izvest će se na četiri slike s prikazima proroka, datirane u 16./17. st. iz župne crkve u Lopudu. Tijekom 2013. godine planirani su cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi na jednoj od četiri barokne dalmatike biskupa Mikulića iz riznice zagrebačke katedrale, na mitrama iz riznice splitske katedrale datiranim u 17./18. st. te na odjevnim predmetima iz etnografskih zbirki muzeja u Sisku, Etnografskog muzeja „Rupe“ u Dubrovniku i na nekoliko građanskih odjevnih predmeta iz 19. st. u vlasništvu Muzeja grada Šibenika. Na Odsjeku za papir i kožu nastavljaju se dugogodišnji radovi restauriranja umjetnina na papiru iz zbirki Gradskog muzeja u Vukovaru, Galerije umjetnina u Osijeku, Gradskog muzeja u Varaždinu, Hrvatskog povijesnog muzeja, Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu i umjetnina na papirnom nosiocu iz planoteke Ministarstva kulture. Nastavlja se i suradnja s Kabinetom grafike pa će se tijekom godine restaurirati devet crteža starih talijanskih majstora (16. - 18. st.).

Među pojedinačnim umjetninama valja istaknuti planirani dovršetak radova na viteškom oklopu sa štitom iz zbirke grofa Nugenta, vlasništvo Pomorsko-povijesnog muzeja Hrvatskog primorja u Rijeci koji će se provoditi u radionici za metal, potom na baroknim vratima iz ovalne dvorane dvorca Oršić u Gornjoj Bistri, monumentalnom drvorezbarenom tronu biskupa Marčelića iz dubrovačke katedrale i završetak višegodišnjih radova na namještaju knjižnice Biskupske palače u Dubrovniku.

Tijekom 2013. godine na Odjelu za štafelajno slikarstvo i polikromiranu skulpturu u Splitu planira se dovršetak nekoliko višegodišnjih programa, među kojima se posebno ističe ciklus slika o životu i mučeništvu sv. Dujma, autora Pietra Ferrarija iz 17. st. u splitskoj katedrali. U planu su i cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi na nekoliko oltarnih slika, među kojima valja spomenuti sliku *Bogorodica s Djetetom, svecima i donatorom* (Sveti razgovor) autora Francesca Bissola iz crkve sv. Marije u Polju na otoku Lastovu, zatim sliku *Bogorodica s Djetetom* koja se pripisuje Lovri Dobričeviću iz nekadašnje zbirke Brajčin u Komiži, danas pohranjene u Arheološkom muzeju u Splitu. Restaurirat će se i dva drvena raspela istaknutog mletačkog drvorezbara i kipara majstora Giacoma Piazzete - jedno iz župne crkve u Kaštel Lukšiću, drugo iz dominikanskog samostana u Starom Gradu na otoku Hvaru. Na Odjelu u Dubrovniku restaurirat će se i prezentirati slike ciklusa evanđelista iz dubrovačkih crkava sv. Vlahi i Gospe od Karmena, koje se pripisuju poznatom talijanskom baroknom slikaru Matiji Pretiju. Valja istaknuti i programe permanentnog restauriranja grafika, arhivalija i crteža iz dubrovačkih muzeja i samostana Male braće. Na Restauratorskom odjelu u Rijeci planira se završetak programa konzerviranja-restauriranja ikone Bogorodice s Djetetom iz crkve sv. Nikole, kao i slika *Mistične večere* iz kapucinskog samostana koja se sada može pripisati poznatom slikaru Serafinu Schönu. Trebali bi biti završeni i cjeloviti konzervatorsko-restauratorski radovi na nekoliko oltarnih pala na Odjelu u Zadru, među kojima valja spomenuti one u Salima i na Pašmanu, a bit će restaurirana i dva srebrna ophodna raspela iz

franjevačkog samostana u Kraju. Na istarskom području, na Odjelu u Juršćima dovršavaju se konzervatorsko-resturatorski zahvati na kipu Bogorodice s Djetetom iz Pomera te na Raspelu iz Boškara.

Nastavlja se popunjavanje fundusa tekstiloteke u Restauratorskom centru Ludbreg. U sklopu tog programa na terenu se prikuplja ugrožena tekstilna građa, uglavnom crkveni tekstil i fragmenti povijesnih tkanina, koja se konzervira, stručno evidentira i primjereno pohranjuje. U Restauratorskom centru Ludbreg osim restauratorskih radionica nalazi se i središnji depo umjetnina te komora za dezinsekciju. Ludbreški je centar i edukacijski centar restauratorske djelatnosti. Nastavljaju se i radovi na oltarima u Slavanskom Brodu, Karlovcu, Jamnici Pisarovinskoj i Varaždinu.

Na Restauratorskom odjelu u Osijeku nastavljaju se programi restauriranja korskih klupa u Sveticama, oltara sv. Ivana Krstitelja u crkvi u Valpovu te slika iz muzeja u Vukovaru, Muzeja Slavonije u Osijeku i oltarne pale iz crkve sv. Mihovila arkanđela u Osijeku.

Svake godine Služba za pokretnu baštinu planira određeni broj radnih sati i materijalnih troškova za hitne intervencije na terenu prema zahtjevima Ministarstva kulture, konzervatorskih odjela i srodnih institucija te ostalih vlasnika i korisnika kulturnih dobara. Program se odnosi na umjetnine koje su iz bilo kojeg razloga ugrožene i ne mogu trpjeti odgađanje najnužnijih konzervatorsko-restauratorskih radova kako bi se zaustavilo njihovo propadanje. Posebno bismo izdvojili programe konzerviranja predmeta pokretne baštine koji se kontinuirano izvode na terenu u pojedinim regijama u kojima HRZ ima odjele i radionice. Tim su radovima koji se većinom izvode na terenu spašene stotine najugroženijih predmeta: od velikih oltarnih cjelina u crkvenim inventarima do pojedinačnih predmeta od papira, tekstila i kože. Ti se radovi obavljaju u dogovoru s nadležnim konzervatorskim odjelima i prema usuglašenim potrebama. Program hitnih intervencija pokazao se vrlo učinkovitim jer omogućava brzo reagiranje u sprečavanju nepovratnog gubljenja najugroženijih kulturnih dobara. Radovi se izvode prema potrebi tijekom cijele godine. Većina radova obavlja se *in situ*, a manji dio u restauratorskim radionicama HRZ-a. Najčešće faze radova su stolarske sanacije, primarno konzerviranje i konsolidacija nositelja, površinsko čišćenje, podljepljivanje, premještanje u primjerenije prostore, ravnjanje, napinjanje, učvršćivanje spojeva i drugo. Hitne intervencije obavljaju se u svim hrvatskim županijama i u radionicama HRZ-a.

Kontinuirani oblik suradnje s nadležnim konzervatorskim odjelima realizira se u zajedničkom nadzoru konzervatorsko-restauratorskih radova koje izvode privatne restauratorske radionice, kao i radionice Hrvatskog restauratorskog zavoda. Stručnjaci Zavoda zajedno s konzervatorima obilaze radove *in situ* ili u atelijerima i sudjeluju u definiranju pristupa, metoda i postupaka kao savjetnici za specijalizirana područja.

U sklopu tog programa provodi se i analiza stanja očuvanosti pokretnih kulturnih dobara i praćenje uvjeta u kojima su smještena u dogovoru s nadležnim konzervatorskim odjelima. Programom je obuhvaćeno i praćenje stanja i uvjeta čuvanja nekih umjetnina koje su prošlih godina restaurirane u HRZ-u. Riječ je o umjetninama raznih tehnika, materijala i datacija, posebno onima veće povijesne i povijesno-umjetničke vrijednosti te na onima u problematičnim mikroklimatskim uvjetima.

3. Arheološka kulturna dobra

Rad u Službi za arheološku baštinu provodi se u sklopu četiriju organizacijskih jedinica: Odjela za kopnenu arheologiju sa sjedištem u Zagrebu, Odjela za kopnenu arheologiju za jedinice izvan Zagreba sa sjedištem u Juršićima, te Odjela za podvodnu arheologiju i Odjela za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza. Svaki odjel provodi programe financirane sredstvima Ministarstva kulture i vanjskih investitora.

U skladu s realnim financijskim mogućnostima, plan nam je razvijati djelatnost na četiri glavna područja:

- rekognosciranje / snimka postojećeg stanja / srodna radnja iz kategorije osnovne zaštite kulturne baštine, u svrhu dopune Registra / baze podataka nužne za temeljnu zaštitu
- usredotočenost na nalazišta/objekte s jasno definiranim potencijalima
- razvoj primijenjenih metoda i tehnika privremene i trajne zaštite te
- razvoj savjetodavnog djelokruga u zaštiti baštine, nastalog dugogodišnjim iskustvom, te sustavno provođenje navedenih novih metoda i tehnika.

Programi financirani sredstvima Ministarstva kulture većim dijelom su nastavak višegodišnjih radova, kojima je predviđeno proširivanje istraživanog područja radi dobivanja novih podataka. Tako se planira nastavak rada na istraživanjima starih gradova i utvrda (Barilović, Kostel, Jelengrad, Krčingrad, Zrin, Possert, Turnina) za koje će se osim istražnih radova pripremiti potpuna dokumentacija zatečenog stanja, kao i radovi konzerviranja ovisno o dobivenim financijskim sredstvima. Također se nastavlja rad na projektu najranijih pavlinskih samostana u kasnosrednjovjekovnoj Slavoniji (Petrovac, Bela Crkva, Streza). Predviđa se i revizijsko istraživanje benediktinskog samostana u Rudini te nastavak istraživanja benediktinskog samostana u Bijeloj. Na arheološkom nalazištu Vrt Somođi u Ludbregu predviđa se nastavak radova konzerviranja i prezentiranja. Planira se nastavak istraživanja groblja oko crkve sv. Nikole biskupa u Žumberku i kasnoantičke crkve u Bukovlju kod Generalskog Stola.

Podvodna istraživanja usmjerena su na višegodišnje radove rekognosciranja dubrovačkog, ličko-senjskog i splitskog akvatorija, posebno nalazišta u podmorju Splitsko-dalmatinske županije. Očekuje se nastavak izvrsne suradnje s Lučkom kapetanijom Split, Obalnom stražom, Pomorskom i Specijalnom policijom. U akvatoriju otoka Mljeta nastavlja se rekognosciranje i istraživanje lokaliteta Sveti Pavao i Stoba. Nastavlja se i rekognosciranje kopnenih voda karlovačkog područja. Podvodna istraživanja provest će se i na lokalitetu Vižula na kojem se niz godina istražuje u suradnji s Institutom Ivo Pilar (MIC – Brijuni), kao i rekognosciranje istarskog akvatorija za potrebe prijavljenog programa "Podmorje Istre" (IPA Slovenija - Hrvatska). Planom rada predviđeno je i apliciranje na natječaj EU (IPA Crna Gora - Hrvatska) s projektom *South Adriatic Archaeological Tour*.

Odjel za restauriranje kopnenih arheoloških nalaza nastavlja na dugogodišnjem radu restauriranja i konzerviranja predmeta s lokaliteta Zvonimirova, a planira se i rad na predmetima s avarskog groblja u Nuštru. Od novih programa u 2013. godini izdvajamo probna arheološka istraživanja lokaliteta u Međimurskoj županiji kojima ćemo pokušati dobiti podatke o kulturnim i vremenskim zaposjedanjima lokaliteta Štrigova, Lopatinec, Šenkovec, Draškovec, Mihovljan i Tručišće.

Predviđa se nastavak dobre suradnje s nekoliko jedinica lokalne samouprave (Grad Popovača - Jelengrad, Grad Ludbreg – Vrt Somođi, Grad Petrinja – utvrda Čuntić, Grad Rijeka – arheološki park, Grad Novi Vinodolski - utvrda Lopar, Općina Križ – antički lokalitet Sipćina i dr.) koje samostalno financiraju ili sufinanciraju radove zaštite arheološke baštine. Očekujemo nastavak suradnje na konzerviranju i restauriranju arheoloških nalaza iz zbirke muzeja u Varaždinu, Koprivnici, Vinkovcima, Zadru i Karlovcu. Nacionalni park Mljet sufinancira podvodna istraživanja lokaliteta u mljetskom akvatoriju, a Društvo prijatelja dubrovačke starine rekognosciranje dubrovačkog podmorja.

Predviđa se i udio rada na zakonom propisanim zaštitnim arheološkim istraživanjima pri građevinskim radovima i velikim infrastrukturnim projektima, na kopnu ili pod morem. Iz dosadašnjeg iskustva ti će radovi vjerojatno sudjelovati s oko 30% u ukupnim radovima koje financiraju vanjski investitori.

Novost u obavljanju poslova na zaštiti arheološke baštine su trogodišnji programi. Ako sredstva osigurana za rad na trogodišnjim programima budu u skladu s traženim, to će zasigurno pridonijeti bržem i boljem radu na konačnoj prezentaciji zaštićenih arheoloških dobara.

2. POPIS UGOVORENIH PROGRAMA**MINISTARSTVO KULTRE - JEDNOGODIŠNJI PROGRAMI**ODJEL ZA KOPNENU ARHEOLOGIJU

Kostel, stari grad Kostel (14. - 18. st.)	80.000,00
Bijela (Sirač), benediktinski samostan sv. Margarete	50.000,00
Rovišće, Streza, samostan Svih svetih, Pavlin Kloštar (14. st.)	50.000,00
NP Plitvička jezera, stari grad Krčingrad	50.000,00
Podgarić, stari grad Garić	400.000,00
Zrin, stari grad Zrin	100.000,00
Čečavac – Rudina, benediktinska opatija sv. Mihovila	100.000,00

ODJEL ZA RESTAURIRANJE KOPNENIH ARHEOLOŠKIH NALAZA

Zvonimirovo, srednjovjekovno i keltsko groblje Veliko Polje	80.000,00
---	-----------

ODJEL ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU

Podmorje Istre (IPA Slovenija - Hrvatska)	123.000,00
---	------------

Ukupno jednogodišnji programi**1.033.000,00****MINISTARSTVO KULTURE - TROGODIŠNJI PROGRAMI**ODJEL ZA KOPNENU ARHEOLOGIJU

Barilović, stari grad Barilović	40.000,00
Generalski Stol, arheološki lokalitet Crkvišće-Vali	72.000,00
Međimurje, probna arheološka istraživanja	70.000,00
Turčišće, arheološki park Turčišće-Goričan	70.000,00
Velika Ludina, stari grad Jelengrad	60.000,00
Žumberak, crkva sv. Nikole biskupa	35.000,00
Petrovac - Zlat, pavlinski samostan sv. Petra	100.000,00
Mikleuška, pavlinski samostan BDM	100.000,00
Ludbreg, Vrt Somođi	200.000,00

ODJEL ZA KOPNENU ARHEOLOGIJU ZA JEDINICE IZVAN ZAGREBA (JURŠIĆI)

Turnina	100.000,00
Possert	300.000,00

ODJEL ZA RESTAURIRANJE KOPNENIH ARHEOLOŠKIH NALAZA

Nuštar, avarsko groblje (metalni nalazi)	150.000,00
--	------------

ODJEL ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU

Rekognosciranje dubrovačkog podmorja	80.000,00
Medulin, arheološki lokalitet Vižula (rimski vila)	40.000,00

Karlovac, Kamensko, rimski brodolom	20.000,00
Podvodni arheološki lokaliteti Ličko-senjske županije (rekognosc.)	40.000,00
Split, podmorje Splitsko-dalmatinske županije	150.000,00

UKUPNO – trogodišnji programi **1.627.000,00**

SVEUKUPNO jednogodišnji i trogodišnji programi (MK)	2.660.000,00
--	---------------------

VANJSKI INVESTITORI

ODJEL ZA KOPNENU ARHEOLOGIJU

Općina Popovača	20.000,00
Grad Ludbreg	60.000,00
Grad Novi Vinodolski	30.000,00
Općina Križ	9.500,00
Grad Petrinja	22.287,00
Općina Barilović	10.000,00
Općina Malinska - Dubašnica	7.500,00
HRVATSKE ŠUME d.o.o.	1.200,00
UKUPNO	160.487,00

ODJEL ZA KOPNENU ARHEOLOGIJU ZA JEDINICE IZVAN ZAGREBA, SJEDIŠTE JURŠIĆI

Josip Galić, arheološko sondiranje	48.500,00
Općina Kršan	8.800,00
UGOSTITELJSKI OBRT MARIN	49.600,00
AZRRI Agencija za ruralni razvoj Istre	3.500,00
Grad Rijeka	24.840,00
Općina Vrbnik	8.300,00
Općina Kanfanar	15.000,00
Grad Pazin	20.000,00
Općina Visoko	20.000,00
Grad Vodnjan	26.285,00
Općina Motovun	30.000,00
Udruga Hum	7.500,00
Grad Buzet	12.000,00
Istarski vodovod d.o.o.	2.600,00
UKUPNO	276.925,00

ODJEL ZA PODVODNU ARHEOLOGIJU

NACIONALNI PARK MLJET	65.000,00
Općina Nerežišća	4.700,00
DRUŠTVO PRIJATELJA DUBROVAČKE STARINE	40.000,00
Sveučilište u Zagrebu	10.320,00
Oikon d.o.o.	3.840,00
UKUPNO	123.860,00

ODJEL ZA RESTAURIRANJE KOPNENIH ARHEOLOŠKIH NALAZA

Foretić i sinovi d.o.o.	15.540,00
Institut za arheologiju	6.800,00
Gradski muzej Varaždin	816,00
Gradski muzej Varaždin	7.584,00
Gradski muzej Virovitica	2.220,00
Gradski muzej Karlovac	1.260,00
Centar za ranosrednjovjekovna istraživanja Zagreb-Lobor	5.000,00
UKUPNO	39.220,00

SVEUKUPNO vanjski investitori	600.492,00
--------------------------------------	-------------------

UKUPNO PROGRAMI MINISTARSTVA KULTURE I VANJSKIH INVESTITORA	3.260.492,00
--	---------------------

HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD

10 000 ZAGREB, Nike Grškovića 23, tel.: +385 (0)1 4684 599

fax.: +385 (0)1 4683 289 : email: uprava@h-r-z.hr

Programi sustavne zaštite, očuvanja, obnove, revitalizacije... Predloženi programi

R.br	Mjesto	Naziv programa	Županija	p.s.z	Iznos
410	Odjel za drvenu polikromiranu skulpturu				
voditeljica odjela		Ksenija Škarić			
Odsjek I					
voditelj odsjeka		Anđelko Pedišić			
1	Buševec	BUŠEVEC, KAPELA SV. IVANA KRSTITELJA, TABULAT, DOVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Zagrebačka	Z	12,800.00
2	Čakovec	ČAKOVEC, FRANJEVAČKA CRKVA SV. NIKOLE, GL. OLTAR- DOVŠETAK RADOVA NA SKULPTURI ARKANĐELA RAFAELA I CJELOVITI RADOVI NA DVA LEBDEČA ANĐELA S ATIKE	Međimurska	R	7,000.00
3	Kloštar Ivanić	KLOŠTAR IVANIĆ, C. UZNESENJA BDM, KONZ.REST. RADOVI NA SVETOHRANIŠTU OLTARA SV. BARBARE I RADOVI NA 2 SKULPTURE IZ RIZNICE	Zagrebačka	R	18,800.00
4	Kotari	KOTARI, ŽUPNA CRKVA SV. LEONARDA, KIP SV. LEONARDA SA PROČELJA CRKVE, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA RESTAURATORSKIH RADOVA	Zagrebačka	P	2,900.00
5	Moravče	MORAVČE, KAPELA SV. IVANA NEPOMUKA, GLAVNI OLTAR I DVA BOČNA – PREVENTIVNO I IZRavno KONZERVIRANJE OLTARA	Grad Zagreb	Z	34,500.00
6	Stari Brod	STARI BROD, KAPELA SV. MARTINA, TABULAT, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Sisačko-moslavačka	Z	21,000.00
7	Velika Ludina	VELIKA LUDINA, C. SV. MIHAELA ARKANĐELA-GLAVNI OLTAR, NASTAVAK KONZ.-REST. RADOVA	Sisačko-moslavačka	R	23,000.00
8	Veliki Poganac	VELIKI POGANAC, C. VELIKOMUČENIKA SV. GEORGIJA-IKONOSTAS SV. GEORGIJA, KONZ.-REST. RADOVI NA TRI SREDIŠNJE IKONE ZAVRŠNOG LUKA	Koprivničko-križevačka	P	8,000.00
9	Zagreb	ZAGREB, KAPELA SV. ROKA - OLTAR SV. ROKA, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Grad Zagreb	Z	9,000.00
Ukupno Odsjek I					137,000.00
Odsjek II					
voditeljica odsjeka		Ksenija Šestek Ručević			
1	Draga Bašćanska	DRAGA BAŠĆANSKA, ŽUPNA CRKVA SV. ELIZABETE, OLTAR POHOĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE SV. ELIZABETI, NASTAVAK RADOVA	Primorsko-goranska	P	7,000.00
2	Dubrovnik	DUBROVNIK, CRKVA SV. VLAHA, RASPELO S OLTARA SV KRIŽA, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA RASPELU	Dubrovačko-neretvanska	R	5,800.00
3	Lepoglava	LEPOGLAVA, ŽUPNA CRKVA BEZGREŠNOG ZAČEČA BDM, KORSKE KLUPE S JUŽNE STRANE SVETIŠTA, NASTAVAK RADOVA	Varaždinska	Z	8,000.00
4	Samobor	SAMOBOR, FRANJEVAČKA CRKVA MARIJINOG UZNESENJA, SKULPTURE S ATIKE OLTARA SV. KRIŽA I DEKORATIVNI ELEMENTI S RETABLA, NASTAVAK RADOVA	Zagrebačka	P	15,000.00
5	ŠIPANSKA LUKA	ŠIPANSKA LUKA, CRKVA SV. STJEPANA, NASTAVAK RADOVA NA OLTARU SV. KRIŽA	Dubrovačko-neretvanska	Z	5,000.00
6	TRSTENO (Dubrovnik)	TRSTENO, CRKVA SV. MIHAJLA, OLTAR SV. MIHAJLA, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA NA OLTARU	Dubrovačko-neretvanska	R	14,000.00
7	Varaždin	VARAŽDIN, KATEDRALA UZNESENJA MARIJINA, OLTAR SV. KRIŽA, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA NA OLTARU	Varaždinska	P	11,500.00
8	Vukovoj	VUKOVOJ, KAPELA SV. VUKA, OLTAR BLAŽENE DJEVICE MARIJE, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA NA OLTARU	Varaždinska	R	5,200.00
Ukupno Odsjek II					71,500.00

Odsjek III

voditelj odsjeka	Miroslav Pavličić			
1 Dubrovnik	DUBROVNIK, BISKUPSKA PALAČA, KNJIŽNICA, ZAVRŠETAK RADOVA	Dubrovačko-neretvanska	P	5,000.00
2 Dubrovnik	DUBROVNIK, KATEDRALA VELIKE GOSPE, RESTAURIRANJE BISKUPSKOG TRONA BISKUPA MARCELIČA	Dubrovačko-neretvanska	Z	8,000.00
3 Dubrovnik	DUBROVNIK, PALAČA SORKOČEVIĆ (BISKUPSKA), VELIKI TABULAT, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Dubrovačko-neretvanska	R	37,000.00
4 Gornja Bistra	GORNJA BISTRA, DVORAC ORŠIĆ, OVALNA DVORANA, BAROKNA VRATA	Zagrebačka	Z	8,300.00
5 GOTALOVEC	GOTALOVEC, KAPELA SV. PETRA, DOVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA NA OLTARU SV. MARIJE MAGDALENE I NASTAVAK RADOVA NA OLTARU SV. ROKA, REVIZIJA	Krapinsko-zagorska	P	15,300.00
6 Košljun	KRK/KOŠLJUN, FRANJEVAČKI SAMOSTAN I CRKVA, RESTAURIRANJE KIPOVA JASLICA	Primorsko-goranska	P	10,500.00
7 Krk	KRK, FRANJEVAČKI SAMOSTAN I CRKVA NAVJEŠTENJA MARIJINA, KONZERVATORSKI RADOVI NA DVIJE SKULPTURE	Primorsko-goranska	Z	4,400.00
8 Krk	KRK, KATEDRALNA ZBIRKA, ZAVRŠETAK RADOVA NA GOTIČKOM RASPELU	Primorsko-goranska	R	3,000.00
9 Pakrac	PAKRAC, CRKVA UZNESENJA BL.DJ.M., DOVRŠETAK RADOVA NA GLAVNOM OLTARU	Požeško-slavonska	P	33,000.00
10 Poreč	POREČ, BISKUPIJSKI MUZEJ, KONZERVATORSKO RESTAURATORSKI RADOVI NA UKRASNOM OKVIRU POLIPTIHA BOGORODICA SA SVECIMA	Istarska	Z	14,000.00
11 Trški Vrh	TRŠKI VRH - CRKVA SV. MARIJE JERUZALEMSKE, DRVENI INVENTAR	Krapinsko-zagorska	Z	3,000.00
12 Trviž	TRVIŽ, CRKVA SV. PETRA APOSTOLA, TABULAT, NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Istarska	R	7,100.00
13 Zadar	ZADAR, KATEDRALA SV. STOŠIJE, KORSKA SJEDALA, NASTAVAK RADOVA	Zadarska	P	20,300.00
14 Zagreb	ZAGREB/GRANEŠINA, ŽUPNA CRKVA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE, SKULPTURA BOGORODICE S DJETETOM, POČETAK RADOVA	Grad Zagreb	P	4,200.00
Ukupno Odsjek III				173,100.00

Odsjek IV

voditeljica odsjeka	Romana Jagić			
1 Pula	PULA, CRKVA SV. FRANJE, KIP STOJEĆE BOGORODICE S DJETETOM, 15. ST., NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Istarska	R	13,000.00
2 Rijeka	RIJEKA, KATEDRALA SV. VIDA, TABERNAKUL IZ KATEDRALNE ZBIRKE S DVA SVIJEČNJAKA, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Primorsko-goranska	Z	4,800.00
3 ŠIPANSKA LUKA	DUBROVNIK (ŠIPAN/PAKLJENA), CRKVA SV. MARIJE, POLIPTIH BOGORODICE, 16. ST., NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Dubrovačko-neretvanska	Z	27,000.00
4 Zagreb	ZAGREB, ZBIRKA GRADA ZAGREBA, SKULPTURA IZ CIKLUSA "KRVAVI FAŠNIK", AUTORA VANJE RADAUŠA, ZAVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Grad Zagreb	R	8,000.00
Ukupno Odsjek IV				52,800.00

Ukupno Odjel za drvenu polikromiranu skulpturu **434,400.00**

420 Odjel za štafelajno slikarstvo
voditelj odjela **Slobodan Radić**
Odsjek I

voditelj odsjeka	Slobodan Radić			
1 Ličko Lešće	SINAC (LIČKO LEŠĆE), CRKVA SV. ILIJE PROROKA, CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA DVIJE OLTARNE PALE	Ličko-senjska	P	30,000.00
2 Otočac	POLJICA (OTOČAC), CRKVA BLAŽENE DJEVICE MARIJE, CJELOVITI KONZERVATORSKO RESTAURATORSKI RADOVI NA DVIJE OLTARNE PALE	Ličko-senjska	P	10,000.00
3 Poreč	POREČ, ŽUPNI URED, RESTAURIRANJE SLIKE „PRIKAZ S MUŠKOM GLAVOM“ IZ CIKLUSA "ČUDO SV. DOMINIKA"	Istarska	P	6,800.00
4 Tar	TAR, ŽUPNA CRKVA SV. MARTINA, KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA SLICI "BOGORODICA KARMELSKA PREDAJE ŠKAPULAR SV. ŠIMUNU STOCKU"	Istarska	P	12,000.00
5 Virovitica	VIROVITICA, FRANJEVAČKI SAMOSTAN, CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA TRI SLIKE	Virovitičko-podravska	P	9,000.00
6 Zagreb	STROSSMAYEROVA GALERIJA, KONZERVIRANJE I ISTRAŽIVAČKI RADOVI NA DVIJE SLIKE CARLA MARATTA, "PARNAS" I "PAPA LEO I. VELIKI I ATILA", KOPIJA PO RAFAELU	Grad Zagreb	Z	11,000.00
7 Zagreb	ZAGREB, MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA, CJELOVITI KONZ.-REST. RADOVI NA PET SLIKA IZ FUNDUSA	Grad Zagreb	P	28,200.00
Ukupno Odsjek I				107,000.00

Odsjek II					
voditelj odsjeka	Orest Šuman				
1 Krk	KONZERVIRANJE I RESTAURIRANJE SLIKARSKIH DJELA U HRVATSKOM PRIMORJU I NA KVARNERSKIM OTOCIMA, KONZ.-REST. RADOVI NA ČETIRI SLIKE IZ KRKA I PORTA (DUBAŠNICA)	Primorsko-goranska	P		8,000.00
2 Omišalj	OMIŠALJ, Ž. C. UZNESENJA BDM, RESTAURATORSKI RADOVI NA RELJEFNIM PLOČAMA GLAVNOG OLTARA	Primorsko-goranska	Z		6,500.00
3 Pazin	KONZERVIRANJE I RESTAURIRANJE SLIKARSKIH DJELA 17. I 18. STOLJEĆA U ISTRI, RADOVI NA SLIKAMA IZ PAZINA, ROVINJA I SV. PETRA U ŠUMI	Istarska	Z		10,200.00
4 Rijeka	RESTAURIRANJE SAKRALNOG INVENTARA NEKADAŠNJE AUGUSTINSKE CRKVE SV. JERONIMA	Primorsko-goranska	Z		7,800.00
5 Varaždin	RESTAURIRANJE SLIKARSKOG INVENTARA REDOVNIČKIH ZAJEDNICA U VARAŽDINU	Varaždinska	Z		13,000.00
6 Vodnjan	VODNJAN, ŽUPNA CRKVA SV. BLAŽA, TRIPTIH L. BASTIANIJA "PRIZORI IZ ŽIVOTA BLAŽENOG LEONA BEMBA"	Istarska	Z		10,000.00
7 Zagreb	PREVENTIVNA ZAŠTITA, KONZERVIRANJE I RESTAURIRANJE SAKRALNOG INVENTARA NA PODRUČJU ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE	Grad Zagreb	P		12,600.00
8 Zagreb	ZAGREB, KATEDRALA, RESTAURIRANJE SLIKE "RASPEĆE SA SVECIMA" G. F. TOLMEZZA	Grad Zagreb	P		25,000.00
9 Zagreb	ZAGREB, STROSSMAYEROVA GALERIJA, RESTAURIRANJE SLIKA A. ROMANA I N. DI PIETRO GERINIJA	Grad Zagreb	Z		8,000.00
Ukupno Odsjek II					101,100.00

Odsjek III					
voditelj odsjeka	Jelena Pasarić				
1 Osijek	OSIJEK, GALERIJA LIKOVNIH UMJETNINA OSIJEK, RESTAURIRANJE ČETIRI SLIKE I TRI UKRASNA OKVIRA IZ ZBIRKE GALERIJE	Osječko-baranjska	Z		15,000.00
2 Trakošćan	TRAKOŠĆAN, DVOR TRAKOŠĆAN, KONZERVIRANJE JEDNE SLIKE, RESTAURIRANJE ČETIRI SLIKE I DVA UKRASNA OKVIRA IZ FUNDUSA DVORCA	Varaždinska	Z		14,000.00
3 Varaždin	VARAŽDIN, GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN, RESTAURIRANJE DVIJE SLIKE I JEDNOG UKRASNOG OKVIRA IZ ZBIRKE MUZEJA	Varaždinska	Z		17,000.00
4 Veli Lošinj	VELI LOŠINJ, ŽUPNA CRKVA SV. ANTUNA OPATA, SLIKA "SV. JOSIP S DJETETOM", CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI	Primorsko-goranska	R		5,500.00
5 Vukovar	VUKOVAR, GRADSKI MUZEJ VUKOVAR, RESTAURIRANJE PET SLIKA I TRI UKRASNA OKVIRA IZ ZBIRKE MUZEJA	Vukovarsko-srijemska	R		16,500.00
6 Zagreb	ZAGREB, HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ, RESTAURIRANJE SLIKA I UKRASNIH OKVIRA IZ FUNDUSA MUZEJA	Grad Zagreb	R		12,000.00
Ukupno Odsjek III					80,000.00
Ukupno Odjel za štafelajno slikarstvo					288,100.00

430 Odjel za tekstil, papir i kožu

voditeljica odjela	Bernarda Rundek Franić				
1 Biograd na moru	BIOGRAD NA MORU, ZAVIČAJNI MUZEJ BIOGRAD NA MORU, TEKSTIL S POTOPLJENOG BRODA IZ 16. STOLJEĆA, ISTRAŽIVAČKI RADOVI	Zadarska	Z		3,000.00
2 Cres	CRES, FRANJEVAČKI SAMOSTAN SV. FRANJE, KAZULA R-26, MANIPUL R-27 I STOLA R-28, DOVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOG ZAHVATA	Primorsko-goranska	Z		7,000.00
3 Dubrovnik	DUBROVNIK, DUBROVAČKI MUZEJI-KNEŽEV DVOR, TEKSTILNI DIJELOVI BALDAHINA KREVETA INV.BR.53/P, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Dubrovačko-neretvanska	Z		9,000.00
4 Dubrovnik	DUBROVNIK, ETNOGRAFSKI MUZEJ "RUPE", PREGAČA DUM EM 4742 I JEČERMA DUM EM 4796, CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Dubrovačko-neretvanska	Z		10,000.00
5 Dubrovnik	DUBROVNIK, KATEDRALA MARIJINA UZNESENJA, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA NA DALMATICI I KAZULI, ZAVRŠETAK RADOVA NA PLUVIJALU	Dubrovačko-neretvanska	Z		12,100.00
6 Hvar	HVAR, KATEDRALA SV. STJEPANA I. PAPE I MUČENIKA, PLUVIJAL, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Splitsko-dalmatinska	R		5,000.00
7 Lopud	LOPUD, ŽUPNA CRKVA GOSPE OD ŠUNJA, ČETIRI SLIKE PROROKA, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Dubrovačko-neretvanska	R		22,400.00
8 Sinj	SINJ, VITEŠKO ALKARSKO DRUŠTVO, OGLAVIĆ I PUSAT VOJVODE I ALAJ ČAUŠA, TRI ABAJE I SEDLO, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT I TRANSPORT UMJETNINA VLASNIKU	Splitsko-dalmatinska	R		23,000.00
9 Sisak	SISAK, GRADSKI MUZEJ SISAK, KOŽUH INV.BR.1194, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Sisačko-moslavačka			5,000.00

10	Split	SPLIT, RIZNICA KATEDRALE SV. DUJMA, ŠARENA MITRA I MITRA NADBISKUPA STJEPANA CUPILLIJA, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	P	3,500.00
11	Šibenik	ŠIBENIK, MUZEJ GRADA ŠIBENIKA, LEPEZE INV. BR. 533, INV. BR. 171 I ŽENSKA GRAĐANSKA NOŠNJA, POČETNI RADOVI NA LEPEZAMA I IZRADA PREZENTACIJSKE LUTKE ZA ŽENSKU GRAĐANSKU NOŠNJU	Šibenska	Z	4,500.00
12	Trogir	TROGIR, KATEDRALA SV. LOVRE, PLUVIJAL, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Splitsko-dalmatinska	P	5,000.00
13	Varaždin	VARAŽDIN, GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN, SAKRALNA ZBIRKA, CJELOVIT ZAHVAT NA KAZULI GMV 65807 I PALI GMV KPO 1345 I NUŽNI ZAHVAT ZA POTREBE IZLAGANJA NA KAZULI GMV KPO 8222	Varaždinska	Z	4,500.00
14	Zadar	ZADAR, ORDINARIJAT ZADARSKE NADBISKUPIJE, KAZULA M-T 18/02-240A, SUNCOBAN U-T 18/1-083, VELUM VT 18/02-240B, ZAVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Zadarska	M	7,000.00
15	Zagreb	ZAGREB, HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ, ZASTAVA INV.BR.HPM/PMH 89316, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Grad Zagreb	S	4,400.00
16	Zagreb	ZAGREB, KATEDRALA MARIJINA UZNESENJA, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT NA DALMATICI INV. BR. T 95B	Grad Zagreb	P	3,000.00
17	Žminj	ŽMINJ, ŽUPNA CRKVA SV. MIHOVILA ARKANDELA, PLUVIJAL, POČETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Istarska	Z	2,000.00
				Ukupno	130,400.00

Odsjek za papir i kožu

voditeljica odsjeka		Andreja Dragojević			
1	Osijek	OSIJEK, GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI, DVANAEST UMJETNINA NA PAPIRNOM NOSITELJU, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Osječko-baranjska	R	3,000.00
2	Samobor	SAMOBOR, SAMOBORSKI MUZEJ, DEVET GRAFIKA, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Zagrebačka	P	4,100.00
3	Varaždin	VARAŽDIN, GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN, OSAM GRAFIKA IZ ZBIRKE SLIKA, SKULPTURA, GRAFIKA I CRTEŽA, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Varaždinska	R	5,200.00
4	Vukovar	VUKOVAR, GRADSKI MUZEJ VUKOVAR, TRI UMJETNINA NA PAPIRNOM NOSITELJU IZ ZBIRKE BAUER TE SVJEDODŽBA I MAPA IZ KULTURNO-POVIJESNE ZBIRKE, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Vukovarsko-srijemska	R	5,800.00
5	Zagreb	ZAGREB, ARHEOLOŠKI MUZEJ, PAPIRUS KNJIGA MRTVIH PESGER-KHONSUA, ISTRAŽIVAČKI RADOVI	Grad Zagreb	R	1,500.00
6	Zagreb	ZAGREB, HAZU, KABINET GRAFIKE, DEVET CRTEŽA STARIH TALIJANSKIH MAJSTORA, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Grad Zagreb	R	5,000.00
7	Zagreb	ZAGREB, HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ, DVANAEST UMJETNINA NA PAPIRU, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Grad Zagreb	R	5,000.00
8	Zagreb	ZAGREB, MINISTARSTVO KULTURE RH, UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE, DVADESET DVIJE UMJETNINE NA PAPIRNOM NOSITELJU IZ PLANOTEKE, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Zagrebačka	P	4,500.00
9	Zagreb	ZAGREB, MUZEJ SUVREMENE UMJETNOSTI, JEDANAEST UMJETNINA NA PAPIRU, CJELOVIT KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Grad Zagreb	P	5,000.00
10	Žumberak	ŽUMBERAK, CRKVA SV. NIKOLE BISKUPA, KOŽNI I TEKSTILNI FRAGMENTI IZ LJESOVA POKOJNIKA, ZAVRŠNI RADOVI I PREZENTACIJA	Zagrebačka	P	5,000.00
				Ukupno Odsjek za papir i kožu	44,100.00
				Ukupno Odjel za tekstil, papir i kožu	174,500.00

460 Radionica za metal

voditelj radionice		Antonio Šerbetić			
1	Rijeka	RIJEKA, PPMHP, VITEŠKI OKLOP SA ŠTITOM IZ ZBIRKE GROFA NUGENTA, CJELOVITI KONZERVATORSKI-RESTAURATORSKI RADOVI	Primorsko-goranska	R	9,000.00
2	Sinj	SINJ, VITEŠKO ALKARSKO DRUŠTVO, VITEŠKA IGRA SINJSKA ALKA, 5 JATAGANA, 4 KUBURE I 3 PUŠKE, 18.-20. ST., CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI	Splitsko-dalmatinska	R	9,500.00
3	Varaždin	VARAŽDIN, GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN, PUŠKA ISTOČNJAČKA JEDNOCIJEVNA 18./19. STOLJEĆE, CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI	Varaždinska	Z	3,500.00
				Ukupno	22,000.00
				Ukupno Radionica za metal	22,000.00

Sveukupno Služba za pokretnu baštinu 919,000.00

400 Služba za pokretnu baštinu

pomoćnica ravnateljica		Višnja Bralić	
1	RAZNA NASELJA	HITNE INTERVENCIJE	70,000.00
2	RAZNA NASELJA	PRAČENJE UVJETA I STANJA UMJETNINA, IZRADA PRIJEDLOGA KONZ.-REST. RADOVA	18,000.00
3	RAZNA NASELJA	STRUČNI NADZOR NAD KONZERVATORSKO RESTAURATORSKIM RADOVIMA	Z 8,000.00
Ukupno			96,000.00
Ukupno Služba za pokretnu baštinu			96,000.00
Sveukupno Služba za pokretnu baštinu			96,000.00

510 Restauratorski odjel Dubrovnik

rukovoditelj odjela		Katarina Kusijanović	
1	BLATO (Blato)	BLATO, CRKVA SVIH SVETIH, OLT.SLIKA SVI SVETI	Dubrovačko-neretvanska Z 7,000.00
2	Cavtat	CAVTAT, FRANJEVAČKI SAMOSTAN BL.DJEV.MARIJE SNJEŽNE , BOGORODICA S DJETETOM	Dubrovačko-neretvanska Z 3,000.00
3	Čelopeci	ČELOPECI, CRKVA SV. VIČENCA, RASPELO S GREDOM S TRIJUMFALNOG LUKA	Dubrovačko-neretvanska R 12,000.00
4	Dubrovnik	DOVRŠETAK I PREZENTACIJA KONZERVATORSKO-RESTURATORSKIH RADOVA NA CIKLUSIMA SLIKA 4 EVANĐELISTA	Dubrovačko-neretvanska R 9,000.00
5	Dubrovnik	DUBROVNIK, BISKUPSKA PALAČA, POKLONSTVO KRALJEVA	Dubrovačko-neretvanska Z 3,000.00
6	Dubrovnik	DUBROVNIK , CRKVA DOMINO, OLTARNA SLIKA SVI SVETI – KONZ.-REST. RADOVI	Dubrovačko-neretvanska R 8,000.00
7	Dubrovnik	DUBROVNIK, DUBROVAČKA KATEDRALA, ALEGORIJA MUČENIŠTVA	Dubrovačko-neretvanska Z 19,600.00
8	Dubrovnik	DUBROVNIK, DUBROVAČKA KATEDRALA, ALEGORIJA VJERE	Dubrovačko-neretvanska Z 16,100.00
9	Dubrovnik	DUBROVNIK, DUBROVAČKI MUZEJI - KNEŽEV DVOR, PORTRET DJEVOJKE SA LEPEZOM	Dubrovačko-neretvanska R 1,500.00
10	Dubrovnik	DUBROVNIK, FRANJEVAČKI SAMOSTAN" MALA BRAČA", KONZERVACIJA I RESTAURACIJA DVA CRTEŽA BADIJSKIG OLTARA, 18.ST	Dubrovačko-neretvanska Z 6,800.00
11	Dubrovnik	DUBROVNIK, KAPELICA SV. PETRA NA PILAMA, GOSPA KARMELSKA	Dubrovačko-neretvanska R 4,000.00
12	Dubrovnik	DUBROVNIK, KATEDRALA GOSPE VELIKE, OKVIR GOSPE OD PORATA	Dubrovačko-neretvanska R 6,000.00
13	Dubrovnik	DUBROVNIK, KNEŽEV DVOR, KONZERVACIJA I RESTAURACIJA SEDAM GRAFIKA, 17.-19.ST.	Dubrovačko-neretvanska R 10,000.00
14	Dubrovnik	DUBROVNIK, PINAKOTEKA BISKUPSKE PALAČE, POKOLJ NEVINE DJEČICE	Dubrovačko-neretvanska Z 3,000.00
15	Dubrovnik	DUBROVNIK, POMORSKI MUZEJ, KONZERVACIJA I RESTAURACIJA AKVARELA, NACRTA I POMORSKE KARTE	Dubrovačko-neretvanska R 5,500.00
16	Korčula	KORČULA, MUZEJ OPATSKE RIZNICE SV.MARKA, KONZERVACIJA I RESTAURACIJA TRI KANONSKE PLOČE, 18.ST.	Dubrovačko-neretvanska Z 3,000.00
17	Lopud	LOPUD, CRKVA GOSPE OD ŠUNJA, RASPELO S TRIJUMFALNOG LUKA	Dubrovačko-neretvanska Z 7,000.00
18	Lopud	LOPUD, GOSPA OD ŠUNJA, ARHITEKTURA OLTARA UZNESENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE	Dubrovačko-neretvanska R 6,000.00
19	Orebić	OREBIĆ, KUĆA FISKOVIĆ, KONZERVACIJA I RESTAURACIJA DVIJE KARTE I DVIJE LITOGRAFIJE, 18. I 19.ST.	Dubrovačko-neretvanska K 8,000.00
20	Pupnat	PUPNAT,CRKVA GOSPE OD SNIJEGA, OLTARNA PALA SV. ANTUN, SV. IVAN I SV. KATARINA ALEKSANDRIJSKA	Dubrovačko-neretvanska R 2,500.00
21	TRSTENO (Dubrovnik)	TRSTENO, CRKVA SV. MIHAJLA, SLIKA "SV. MIHAJLO"	Dubrovačko-neretvanska Z 12,000.00
Ukupno			153,000.00
Ukupno Restauratorski odjel Dubrovnik			153,000.00

520 Restauratorski odjel Split

rukovoditelj odjela		Branko Pavazza			
1	Baćina	BAČINA, CRKVA SV. JURE, SLIKA "BOGORODICA SA SVECIMA", DJELOMIČAN KOMZ.-REST. ZAHVAT	Dubrovačko-neretvanska	R	18,000.00
2	Donje Selo	ŠOLTA, SREDNJE SELO, CRKVA SV. JELENE, TRIPTIH-DJELOMIČAN KONZERVATORSKO - RESTAURATORSKI	Splitsko-dalmatinska	Z	15,000.00
3	Gornje Selo	ŠOLTA, GORNJE SELO, CRKVA GOSPE OD STOMORIJE, SLIKA „BOGORODICA S DJETETOM“ - ISTRAŽNI RADOVI	Splitsko-dalmatinska	Z	4,000.00
4	Kaštel Lukšić	KAŠTEL LUKŠIĆ, RASPELO, ŽUPNA CRKVA UZNESENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE-ISTRAŽIVANJE I DJELOMIČAN KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	R	8,000.00
5	Kaštel Štafilić	KAŠTEL ŠTAFILIĆ, ŽUPNA CRKVA BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM, OLTAR SV. KRIŽA, 17.ST., NASTAVAK KONZ. - REST. ZAHVATA	Splitsko-dalmatinska	Z	20,000.00
6	Komiža	VIS, KOMIŽA, CRKVA GOSPA GUSARICA, TRIPTIH "MISTIČNE ZARUKE SV. KATARINE SA SV. ROKOM I SV. ANTUNOM OPATOM", DJELOMIČAN KONZ.-REST. ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	Z	10,500.00
7	Kostanje	KOSTANJE, ŽUPNI URED SV. MIHOVILA, SLIKA "GOSPA OD KARMELA I KRŠTENJE KRISTOVO", DOVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Splitsko-dalmatinska	Z	7,000.00
8	Lastovo	CRKVA SV. MARIJE U POLJU, SLIKA "BOGORODICA S DJETETOM, SVECIMA I DONATOROM", DJELOMIČAN KON-REST ZAHVAT	Dubrovačko-neretvanska	Z	3,000.00
9	Omiš	OMIŠ, ŽUPNA CRKVA SV.MIHOVILA ARKANĐELA, DRVENA SKULPTURA SV.PETRA, DJELOMIČAN KONZ.-REST. ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	R	7,000.00
10	Stari Grad	HVAR, STARI GRAD, CRKVA SV. NIKOLE, POLIKROMIRANA SKULPTURA SV.PAVAO, AUTORA FRANCESCO CIABATTA-DJELOMIČAN KONZERVATORSKO RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	R	8,000.00
11	Stari Grad	HVAR, STARI GRAD, DRVENO RASPELO, AUTOR GIACOMO PIAZZETTA, CJELOVITI KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	Z	10,000.00
12	Šibenik	ŽUPNA CRKVA SV. NEDJELJICA U CRNICI, OLTARNA PALA « BOGORODICA BEZGREŠNA», DOVRŠENJE KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOG ZAHVATA	Šibenska	P	5,000.00
13	Trogir	TROGIR, CRKVA SV. PETRA, SLIKA "SV. PAVAO", CJELOVIT KONZ.-REST. ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	Z	10,000.00
14	Trogir	TROGIR, ČIOVO, CRKVA SV. KRIŽA, SLIKA „BOGORODICA“ - - ISTRAŽIVANJE I DJELOMIČAN KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska		6,000.00
15	Trogir	TROGIR, MUZEJ GRADA TROGIRA, SEKRETER - ORMAR / TRIMEAUX - DOVRŠETAK KONZERVATORSKO - RESTAURATORSKIH RADOVA	Splitsko-dalmatinska	R	10,400.00
16	Trogir	TROGIR, ZBIRKA CKVENE UMJETNOSTI KATEDRALE, IKONA "BOGORODICA S DJETETOM", DJELOMIČAN KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	Z	7,500.00
17	Trogir	TROGIR, ZBIRKA CRKVENE UMJETNOSTI KATEDRALE SV. LOVRE, POLIPTIH BOGORODICA S DJETETOM I SVECIMA, D. VUŠKOVIĆ, NASTAVAK RADOVA	Splitsko-dalmatinska	Z	11,600.00
18	Vis	VIS, EX ZBIRKA BRAJČIN, IKONA "BOGORODICA S DJETETOM", CJELOVITI KONZ.-REST. ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska	R	7,500.00
19	Zaostrog	ZAOSTROG, FRANJEVAČKA ZBIRKA , INTARZIRANI DIJELOVI SAKRISTIJSKOG ORMARA (LADICE I VRATNICE) -DJELOMIČAN KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI ZAHVAT	Splitsko-dalmatinska		12,450.00
Ukupno					180,950.00
Ukupno Restauratorski odjel Split					180,950.00

530 Rest. odjel Vodnjan Juršići

voditelj radionice		Mario Miočić			
1	Barban	RESTAURIRANJE OLTARNE PALE "KRUNJENJE BOGORODICE", 17. ST.; BARBAN - NASTAVAK RADOVA	Istarska	R	2,000.00
2	Barban	RESTAURIRANJE SLIKE NA PLATNU "BOGORODICA S DJETETOM I SVECIMA", ŽUPNA CRKVA SV. NIKOLE, BARBAN-NASTAVAK RADOVA	Istarska	P	5,800.00
3	Boškari	SVETVINČENAT, KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA RASPELU, 17. ST. (?)	Istarska	P	1,750.00
4	Čepići	KONZERVATORSKI RADOVI NA LIJEVOM BOČNOM OLTARU, ČEPIČI	Istarska	P	14,100.00
5	Pomer	POMER, RESTAURIRANJE KIPA BOGORODICE	Istarska	P	700.00

6	Svetvinčenat	RESTAURIRANJE KIPA "BDM S MALIM ISUSOM NA TRONU" 17. ST., SVETVINČENAT - NASTAVAK RADOVA	Istarska	R	1,340.00
7	Šišan	ŠIŠAN, KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA DRVENOM TABERNAKULU	Istarska	R	8,800.00
8	Šišan	ŠIŠAN, KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA RASPELU, 17 (?)	Istarska	P	1,100.00
9	Šišan	ŠIŠAN, RESTAURIRANJE SLIKE "BOGORODICA SA SV. AUGUSTINOM I SV. MONIKOM", 17. ST.	Istarska	R	4,200.00
10	Šišan	ŠIŠAN, RESTAURIRANJE SLIKE "PRESVETO TROJSTVO" 19. ST.,	Istarska	P	3,150.00
Ukupno					42,940.00
Ukupno Rest. odjel Vodnjan Juršići					42,940.00

540 Restauratorski centar Ludbreg

rukovoditelj odjela		Venija Bobnjarić Vučković			
1	Jamnica Pisarovinska	JAMNICA PISAROVINSKA, CRKVA SV. MARTINA: NASTAVAK RADOVA NA OLTARU 14 SVETIH POMOČNIKA	Zagrebačka	R	25,010.00
2	Karlovac	KARLOVAC /LOGORIŠTE, KAPELA SV. DOROTEJE: KONZERVATORSKO - RESTAURATORSKI RADOVI NA OLTARU SV. MIHOVILA	Karlovačka	Z	12,500.00
3	Ludbreg	LUDBREG, RC LUDBREG, TEKSTILOTEKA: PRIKUPLJANJE, OBRADA I POHRANA UGROŽENOG POVIJESNOG TEKSTILA	Varaždinska	S	7,000.00
4	Ludbreg	LUDBREG, ŽUPNA CRKVA PRESVETOG TROJSTVA: NASTAVAK RADOVA NA PROPOVJEDAONICI	Varaždinska	Z	11,500.00
5	MARTIJANEC	LUDBREG, STALNI POSTAV ZBIRKE SAKRALNE UMJETNOSTI: KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA 2 CRKVENE ZASTAVE, NASTAVAK RADOVA	Varaždinska	R	12,000.00
6	Orebić	DUBROVNIK, ETNOGRAFSKI MUZEJ: KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA DIJELU NARODNE NOŠNJE IZ OREBIČA- KAPUTIĆ INV. BR. 1172/5	Dubrovačko-neretvanska	R	8,000.00
7	Slavonski Brod	SLAVONSKI BROD, CRKVA PRESVETOG TROJSTVA: NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA NA OLTARU SV. JOSIPA	Brodsko-posavska	Z	40,000.00
8	Varaždin	VARAŽDIN, CRKVA SV. IVANA KRSTITELJA: NASTAVAK RADOVA NA GLAVNOM OLTARU SV. IVANA KRSTITELJA	Varaždinska	Z	22,000.00
9	Varaždinske Toplice	VARAŽDINSKE TOPLICE, CRKVA SV. MARTINA: 2 MOČNIKA - KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKI RADOVI NA KUĆIŠTIMA	Varaždinska	Z	3,500.00
Ukupno					141,510.00
Ukupno Restauratorski centar Ludbreg					141,510.00

550 Restauratorski odjel Osijek

rukovoditelj odjela		Eduard Hudolin			
1	Osijek	OSIJEK, CRKVA SV. MIHAELA ARKANDELA, OLTARNA PALA "BLAŽENA DJEVICA MARIJA BEZGREŠNA"	Osječko-baranjska	Z	22,000.00
2	Osijek	OSIJEK, MUZEJ SLAVONIJE, KONZ.-REST. NA SLICI "PORTRET ŽENE S MAŠNOM NA HALJINI"	Osječko-baranjska	Z	18,000.00
3	Svetice	SVETICE, ŽUPNA CRKVA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE I BIVŠI PAVLINSKI SAMOSTAN, KORSKE KLUPE	Karlovačka	Z	40,000.00
4	Valpovo	VALPOVO, CRKVA BEZGREŠNOG ZAČEĆA BLAŽENE DJEVICE MARIJE, KONZ.-REST. RADOVI NA OLTARU SV. IVANA KRSTITELJA	Osječko-baranjska	Z	56,000.00
5	Vukovar	VUKOVAR, GRADSKI MUZEJ VUKOVARA, SLIKA "MRTVA PRIRODA SA LUBENICOM"	Vukovarsko-srijemska	R	18,600.00
Ukupno					154,600.00
Ukupno Restauratorski odjel Osijek					154,600.00

560 Restauratorski odjel Rijeka

voditelj		Goran Bulić			
1	Belgrad	BELGRAD, KAPELA MAJKE BOŽJE SNJEŽNE, GLAVNI OLTAR, 18 ST.	Primorsko-goranska	P	25,000.00
2	Kampor	KAMPOR, FRANJEVAČKI SAMOSTAN SV. EUFEMJE, "POLIPTIH SV. BERNARDINA SIJENSKOG", 1458.	Primorsko-goranska	R	25,000.00
3	Krk	KRK, CRKVA SV. FRANJE ASIŠKOG, SACRA CONVERSAZIONE, 16. ST	Primorsko-goranska	R	7,000.00

HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD

10 000 ZAGREB, Nike Grškovića 23, tel.: +385 (0)1 4684 599

4 Rab	RAB, ŽUPNI URED, BOGORODICA S DJETETOM, SV. ŠIMUNOM BOGOPRIMCEM I IVANOM EVANĀELISTOM	Primorsko-goranska	P	7,000.00
5 Rijeka	RIJEKA, CRKVA SV. MARIJE, DRVENI RETABL S OKVIROM, 18 ST.	Primorsko-goranska	P	1,000.00
6 Rijeka	RIJEKA, CRKVA SV. NIKOLE, IKONE 15-18 ST.	Primorsko-goranska	P	2,000.00
7 Rijeka	RIJEKA, KAPUCINSKI SAMOSTAN, MISTIČNA VEČERA SVETE OBITELJI, 1650.	Primorsko-goranska	P	1,000.00
Ukupno				68,000.00
Ukupno Restauratorski odjel Rijeka				68,000.00

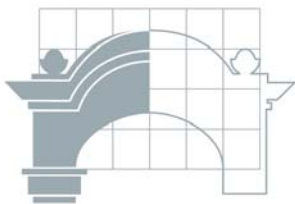
580 Restauratorski odjel Zadar

voditelj Jadranka Baković				
1 Pašman	KRAJ, PAŠMAN; SAMOSTAN SV. DUJE; OPHODNO RASPELO 1, 17. ST., ZAVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOG ZAHVATA	Zadarska	K	2,000.00
2 Pašman	KRAJ, PAŠMAN, SAMOSTAN SV. DUJE; OPHODNO RASPELO 2, 17./18. ST., ZAVRŠETAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOG ZAHVATA	Zadarska	K	2,000.00
3 Sali	SALI, ZADAR, CRKVA SV. ROKA, SLIKA NA PLATNU:"BOGORODICA S DJETETOM, SV. SEBASTIJANOM I SV. ROKOM", ANTONIO ZUCCARO, 19.ST.; NASTAVAK ZAHVATA	Zadarska		2,000.00
4 Zadar	ZADAR, CRKVA SV. IVANA; DRVENA POLIKROMIRANA SKULPTURA:"KORPUS KRISTA", 18./19.ST.; NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOG ZAHVATA	Zadarska	K	2,000.00
5 Zadar	ZADAR, NADBISKUPIJA, SLIKA NA PLATNU:"GOSPA OD RUŽARIJA SA SV. DOMINIKOM I SV. KATARINOM SIJENSKOM", 18./19. ST., NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Zadarska	K	1,000.00
6 Zadar	ZADAR, NADBISKUPIJA, SLIKA NA PLATNU: „KRIST U LANCIMA“, 18. ST., NASTAVAK KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKIH RADOVA	Zadarska	K	1,000.00
7 Zadar	ZADAR, SICU, POLIPTIH SV. MARTINA, VITTORE CARPACCIO, SLIKA NA DASCII:" SV. JERONIM", 15. ST., ZAVRŠNA FAZA KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOG ZAHVATA-NASTAVAK	Zadarska	K	15,000.00
8 Zadar	ZADAR, SICU, SLIKA: "MARIJINA UZNESENJA", LORENZO LUZZO, 16. ST., ISTRAŽIVAČKI RADOVI	Zadarska	B	14,000.00
9 Zadar	ZADAR; ŽUPNI URED DIKLO; SLIKA NA PLATNU:"GOSPA OD RUŽARIJA"; 19.ST.; POČETAK KONZERVATORSKOG ZAHVATA	Zadarska	K	5,000.00
Ukupno				44,000.00
Ukupno Restauratorski odjel Zadar				44,000.00
Sveukupno Služba za odjele izvan Zagreba				785,000.00

UKUPNO 1,800,000.00

Dodatak 2:

Strateški plan Hrvatskog restauratorskog zavoda

HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD

Ur. broj:9864-01-507-7-MB-13

Strateški plan usvojen na 4/13 sjednici Upravnog vijeća HRZ-a 13.rujna 2013.

STRATEŠKI PLAN HRVATSKOG RESTAURATORSKOG ZAVODA

Zagreb, rujna 2013.

Nike Grškovića 23, 10 000 Zagreb
telefon: +385 1 468 45 99, fax: +385 1 468 32 89, email: uprava@h-r-z.hr

SADRŽAJ

1. Uvod	2
2. Misija.....	4
3. Vizija.....	4
4. Vrijednosti.....	4
5. Opći ciljevi	5
6. Posebni ciljevi.....	6
7. Analiza stanja.....	10
8. SWOT analiza.....	12

1. UVOD

Hrvatski restauratorski zavod (akronim HRZ) formiran je uredbom Vlade Republike Hrvatske od 19. prosinca 1996. godine (NN br. 2/97), spajanjem dviju postojećih javnih ustanova: *Zavoda za restauriranje umjetnina* (osnovanog 1948.) i *Restauratorskog zavoda Hrvatske* (osnovanog 1966.) kojima je osnivač također bila Republika Hrvatska.

Unatoč tome što restauratorska djelatnost u Hrvatskoj nema toliko dugu tradiciju kao u nekim europskim zemljama poput Italije ili Velike Britanije, u središtima poput Zagreba, Splita ili Dubrovnika privatni restauratori djeluju gotovo cijelo stoljeće. Institucionalizirana restauratorska djelatnost kontinuirano pak traje već 64 godine najprije u okviru nacionalnih muzeja i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (tadašnje JAZU), a potom se pojedine radionice izdvajaju u samostalne ustanove u kulturi. Te restauratorske ustanove osnovane nakon Drugog svjetskog rata paralele nalaze u srodnim europskim ustanovama poput *Opificia delle pitere dure* u Italiji ili *Döerner instituta* u Njemačkoj i dobivaju širu funkciju od radionica vezanih uz muzeje djelujući na očuvanju i obnovi ukupne kulturne baštine. Uz to u skladu s europskom tradicijom preuzimaju zadatke razvoja djelatnosti, te nositelja specijaliziranih znanstvenih istraživanja i edukacije restauratora.

Rad ustanova prethodnica: *Zavoda za restauriranje umjetnina* i *Restauratorskog zavoda Hrvatske* moguće je pratiti kroz arhive i dokumentaciju HRZ-a koji čuvaju podatke o 2140 intervencije različitog opsega na nepokretnim kulturnim dobrima i restauriranje 8130 pokretnih kulturnih dobara. U 15 godina postojanja HRZ-a, do 20102. godine, obavljani su pak konzervatorsko-restauratorski radovi različitog opsega na 550 nepokretnih i 3590 pokretnih kulturnih dobara.

Uredbom o osnivanju HRVATSKI RESTAURATORSKI ZAVOD je određen kao središnja javna ustanova konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Republici Hrvatskoj koja obavlja poslove zaštite kulturnih dobara bez upravnih nadležnosti. Prava i dužnosti Vlade RH kao osnivača obavlja Ministarstvo kulture, a HRZ djeluje kao partnerska i potporna javna ustanova Upravi za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture koja je primarno usmjerena na upravno-stručne poslove unutar službe zaštite kulturnih dobara. Na državnoj razini HRZ kao javna i matična ustanova za tu djelatnost objedinjuje sve aspekte brige o fizičkom očuvanju i očuvanju vrijednosti kulturnog dobra.

U HRZ-u se neposredno provode zaštitni radovi na kulturnim dobrima s već navedenim ciljem očuvanja svih spomeničkih svojstava i integriteta. Zaštita i konzervatorsko-restauratorski radovi izvode se na arheološkim spomenicima, spomenicima graditeljstva i na pokretnim kulturnim dobrima. Ovisno o opsegu radova provode se sustavna konzervatorska istraživanja s ciljem utvrđivanja stanja materijala i vrijednosti kulturnih dobara, izvode se najzahtjevniji

konzervatorsko-restauratorski radovi na arheološkim, nepokretnim i pokretnim kulturnim dobrima te se izrađuje opsežna dokumentacija prema aktualnim stručnim standardima.

Uz to HRZ provodi radove hitnih intervencija i organiziranja zaštite u izvanrednim situacijama, obavlja kopnena i podvodna arheološka istraživanja, izrađuje stručna mišljenja i vještačenja o stanju kulturnih dobara, te organizira i vodi središnji arhiv konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj. Obavlja stručni nadzor nad provođenjem konzervatorsko-restauratorskih radova javnih i privatnih izvoditelja radova, te utvrđuje ispunjavanje stručno-tehničkih uvjeta za izvođenje konzervatorsko-restauratorskih radova, Djelatnici HRZ-a također sudjeluju u raznim vidovima stručnog osposobljavanja i usavršavanja od ispitivanja kandidata u svrhu stjecanja stručnih zvanja do sudjelovanja u nastavi visokoškolskih ustanova, područje zaštite i konzervatorsko-restauratorske djelatnosti (ALU Zagreb, FF Zagreb, Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Dubrovniku). HRZ promiče i međunarodnu suradnju u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti te obavlja izdavačku, izložbenu i promotivnu djelatnost, a specijalizirana knjižnica otvorena je za javnost

2. MISIJA

Konzervatorsko-restauratorska djelatnost je stručna i znanstvena disciplina koja je u sustavu zaštite hrvatske kulturne baštine zadužena za materijalno očuvanje spomeničkih vrijednosti kulturnih dobara, a Hrvatski restauratorski zavod je matična javna ustanova te djelatnosti od nacionalnog značaja. Stoga Zavod u suradnji s konzervatorskom službom Ministarstva kulture Republike Hrvatske sustavno provodi konzervatorsko-restauratorska istraživanja i radove na kulturnim dobrima pokretne i nepokretne baštine od posebnog državnog interesa. Pri tome uključuje interdisciplinarne stručne i znanstvene pristupe u vrednovanju i zaštiti kulturnih dobara, uz neophodno usavršavanje rada postojećih i budućih stručnjaka za tu djelatnost.

3. VIZIJA

Vizija Hrvatskog restauratorskog zavoda jest ostvarivanje temeljnih zadaća koje su definirane u osnivačkim aktima Zavoda kao središnje javne ustanove za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost i njegovo afirmiranje u regiji. Postizati najviše standarde struke uz uključenje u sustav znanstvenih i obrazovnih institucija te koristeći i europske potencijale unapređivati stanje, sudjelovati u očuvanju, uređenju i prezentiranju kulturnih dobara, pa time omogućiti i njihovo uključivanje u gospodarske potencijale naše zemlje.

4. VRIJEDNOSTI

Najveća vrijednost HRZ-a su ljudski potencijali, te akumulirana znanja i vještine za izvođenje visoko specijaliziranih radova na kulturnoj baštini. S obzirom na karakter konzervatorsko-restauratorskih radova (interdisciplinarnost, kombinacija znanstvene i umjetničke komponente, preciznost, osjetljivost) na spomenicima najrazličitijih materijala, tehnika i povijesnih razdoblja izuzetno je važan kontinuitet u akumulaciji znanja i vještina koja se stječu praksom u kojoj sudjeluju timovi stručnjaka različitih profila. Iznimnu vrijednost predstavljaju i arhivi/dokumentacija o konzervatorsko-restauratorskim radovima na kulturnim dobrima koji su se izvodili u ustanovama (Zavod za restauriranje umjetnina i Restauratorski zavod Hrvatske) od njihova osnutka.

5. OPĆI CILJEVI

INTEGRALNI PRISTUP ZAŠTITI BAŠTINE

Poboljšavati holistički pristup konzervatorsko-restauratorskim zahvatima na kulturnim dobrima te integraciju i sinergijsko djelovanje svih sudionika zaštite i očuvanja kulturnih dobara. Rezultat takvog pristupa uz multidisciplinarni pristup je i izgradnja organizacijskih formi suradnje među ustanovama državne i regionalne uprave, HRZ-a i vlasnika kulturnih dobara kroz izradu zajedničkih planova, edukaciju, usklađeno djelovanje i proširenje financijskih okvira u smjeru zajedničkih projekata.

POBOLJŠANJE ORGANIZACIJE I UVJETA RADA

OSIGURANJE JEDINSTVENOG RADNOG PROSTORA HRZ-A U ZAGREBU

Za ostvarenje dobre i racionalnije organizacije rada različitih odjela i radionica HRZ-a u Zagrebu, gdje je i njihova najveća koncentracija potrebno je osiguranje jedinstvenog radnog prostora od oko 6000 m², ili, ukoliko to nije moguće, smanjenje broja lokacija na maksimalno tri od postojećih jedanaest.

Razina najma prostora ili zakupnina koja trenutno iznosi gotovo 1,000.000 kn godišnje jedan je od najvećih problema razvoja i rada HRZ-a. Za njegovo rješavanje potrebno je uz osigurati zajedničko djelovanje Ministarstva kulture, Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom (DUUDI) i Grada Zagreba.

DOVRŠETAK IZGRADNJE / ADAPTACIJE RADNIH PROSTORA REGIONALNIH ODJELA HRZ-a

Ovaj proces je dovršen u svim regijama osim u Istri, gdje je potrebno osigurati primjeren prostor za Radionicu koja je počela s radom 1995. godine. Sadašnji prostor u nekadašnjem župnom dvoru crkve u Juršićima je prostor u vlasništvu Porečko-pulske biskupije koji se koristi u najmu. Smještajem, veličinom i opremljenošću tek djelomično zadovoljava potrebe radionica za polikromiranu drvenu skulpturu i slikarstvo te arheološki odjel jedne od regija s najgušćim rasterom kulturnih dobara u Hrvatskoj. Potrebno bi bilo preseliti regionalnu radionicu u veće urbano središte (Pula), pa za Istru ostaje otvorena potreba zajedničke investicije grada, županije i Ministarstva kulture

NASTAVAK OPREMANJA HRZ-A

Poboljšati tehničku opremljenost zajedničkih stručnih službi HRZ-a (prirodoslovni laboratorij, fotolaboratorij u čijem su sastavu rendgenska i infracrvena istraživanja, arhivi, knjižnica i dokumentacija) koji su na raspolaganju svim odjelima i radionicama HRZ-a, a otvoreni su i ostalim javnim ustanovama u RH. Bolja tehnička opremljenost preduvjet je suradnje s inozemnim ustanovama i realizaciji zajedničkih projekata uključivanjem spomenika iz nacionalne baštine u europske projekte.

Od posebne je važnosti osigurati nastavak izgradnje informatičke infrastrukture kroz povezivanja s Carnet infrastrukturom te dovršetak sustava središnje pohrane podataka za cijelu ustanovu i povezivanje s europskim bazama podataka.

POVEĆANJE ZNANJA I VJEŠTINA U KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKOJ DJELATNOSTI I FORMIRANJE CENTARA IZVRSNOSTI

Povećati i proširiti edukaciju svih sudionika u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti s posebnim naglaskom na usavršavanja za pojedina specijalistička područja te praćenje metodoloških i tehnoloških inovacija. Edukacija će se realizirati putem stručnih seminara, predavanja i radionica u kojima sudjeluju i međunarodni stručnjaci te kroz razmjenu i boravak u srodnim ustanovama.

Njegovanjem najviših standarda, standardizacijom i praćenjem vrsnoće radova, uključivanjem znanstvenih metoda i postupaka te međuinstitucionalnom suradnjom, publiciranjem i prezentacijama dostignuća, HRZ će na svojim radnim lokacijama poticati i stvarati centre izvrsnosti. Ujedno će kroz suradnju s postojećim visokoškolskim institucijama nastojati privući najbolje studente u svoje programe. Time bi se nastojao preokrenuti dosadašnji proces odlaska najkvalitetnijih kadrova iz HRZ-a u visokoškolske institucije, koji se događao prvenstveno zbog rigidnog stava da je funkcija HRZ-a isključivo očuvanje fizičkog integriteta spomenika koje se realizira kroz neposredan rad na građevinama i predmetima.

6. POSEBNI CILJEVI

U skladu s postojećom organizacijskom strukturom i podjelom na službe za zaštitu nepokretnih, pokretnih i arheoloških kulturnih dobara te zajedničke stručne i opće službe podijeljeni su i posebni ciljevi kojim HRZ želi doprinijeti efikasnijoj zaštiti i održivom korištenju kulturne baštine.

SLUŽBA ZAŠTITE NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA

- usmjeravanje aktivnosti prema usklađenom i zajedničkom djelovanju s MK i nadležnim Konzervatorskim odjelima
- poticanje racionalnog konzerviranja, usmjeravanje i iniciranje programa preventivne zaštite kao najracionalnijeg oblika zaštite kulturnih dobara, osobito nužnom u vrijeme ekonomske krize
- poticanje konzervatorsko-restauratorskih i prirodoslovno-znanstvenih istraživanjima koji utječu na pravilan odabir pristupa spomeniku i smanjuju mogućnost primjene neprimjerenih postupaka
- projektiranje intervencija na kulturnom dobru koje vrednuju zatečeno stanje i slojevitost objekata
- pristupanje rekonstruiranju izvornog, ili nekog od povijesnih slojeva spomenika

temeljem sustavno provedenih istraživanja i postupaka valorizacije sačuvanih originalnih dijelova i segmenata

- uključivanje novih sadržaja u skladu s prihvaćenom novom funkcijom na diskretan način koji respektira spomenička svojstva kulturnog dobra
- usmjeravanje prema ekonomski samoodrživim namjenama
- neprihvatanje projekata koji kroz rokove realizacije, eksploataciju ili druge oblike rada degradiraju ili ugrožavaju spomenička svojstva
- poticanje razvoja pravne regulative i standarda prakse kroz zakon o restauratorsko-konzervatorskoj djelatnosti

SLUŽBA ZAŠTITE POKRETNIH KULTURNIH DOBARA

- Usmjeravanje aktivnosti prema usklađenom i zajedničkom djelovanju s Konzervatorskim odjelima Ministarstva kulture RH te izradi višegodišnjih programa zaštite najistaknutijih spomenika u Hrvatskoj kao i cjelovitijeg pristupa zaštiti regionalnih korpusa.
- Provođenje ciljanih znanstvenih istraživanja radi preciznog utvrđivanja stanja očuvanosti te određivanje optimalnih konzervatorsko-restauratorskih postupaka.
- Izrada i provođenje programa održive zaštite putem mjera i postupaka preventivne zaštite umjetnina/predmeta umjetničkog obrta te izvedbu minimalnih intervencija, bez postupaka rekonstrukcija, koje osiguravaju održavanje optimalnog stanja predmeta i racionalan trošak.
- Razvijanje programa edukacije vlasnika/korisnika kojima bi se smanjile ili dokinule štete zbog loših uvjeta čuvanja ili neprimjerenih zahvata.
- Razvijanje programa edukacije s ciljem prepoznavanja vrijednosti kulturne baštine u lokalnim zajednicama i njihova uključivanja u kulturne i gospodarske aktivnosti.
- Postupci sprečavanja gospodarske eksploatacije umjetničkih predmeta koji degradiraju ili poništavaju njihova spomenička svojstva.
- Poticanje razvoja pravne regulative i stručno kompetentne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti ostalih fizičkih i pravnih osoba koje djeluju u Hrvatskoj.

SLUŽBA ZAŠTITE ARHEOLOŠKE BAŠTINE

- U partnerskom dogovoru s MK izraditi planove za hitno zbrinjavanje najugroženije arheološke baštine
- Ulagati u obrazovanje djelatnika i specijalizacije za određena područja – magistarski i doktorski studiji te specijalistički tečajevi
- Ulagati u pozitivno tehnološko okruženje kroz nabavu opreme
- Širenje djelatnosti zaštite arheološke baštine na područje Dalmacije – radionica u

Splitu postoji, potrebno je poboljšati infrastrukturu za nesmetani rad djelatnika

- Privoditi kraju projekte zaštite kako bi se moglo pristupiti projektima revitalizacije
- Povezivanje s lokalnom zajednicom na zajedničkom cilju obnove i održivog razvoja u zaštiti arheološke kulturne baštine - sudjelovanje u izradi lokalne turističke ponude, prisutnost u lokalnim kulturno turističkim manifestacijama, otvorenost prema medijima
- Stvaranje i održavanje jedinstvene baze podataka arheoloških kulturnih dobara te bazu podataka učiniti dostupnom zainteresiranim korisnicima uz zaštitu autorskih prava
- Poboljšavanje prisutnosti u javnosti – bolja komunikacija i informiranost
- Uključivanje u sustav visokoškolskog obrazovanja
- Pojačati suradnju s MK, posebno nadležnim Konzervatorskim odjelima
- Povezivanje sa srodnim europskim institucijama – razmjena znanja, iskustava i vještina

ZAJEDNIČKE STRUČNE SLUŽBE

- Temeljna zadaća zajedničkih stručnih službi je osiguravanje dokumentacijsko-informatičke i analitičko istraživačke podrške za kompetentno i visoko kvalitetno obavljanje konzervatorsko restauratorskih radova
- Provođenje i unapređivanje svih vrsta prirodoslovnih istraživanja koja u kombinaciji s istraživanjima iz područja humanističkih i društvenih znanosti definiraju različita spomenička svojstva kulturnog dobra i dijagnosticiraju njegovo stanje
- Razvijanje i unapređivanje postojeće vlastite baze evidentiranih i restauriranih umjetnina u Hrvatskoj, skraćeno BREUH
- Nastavak izgradnje informatičke strukture, povezivanje kroz CARNET infrastrukturu, osiguravanje sigurnog sustava centralne pohrane podataka
- Osiguravanje brze i učinkovite pretrage i dostupnosti arhiviranih podataka zainteresiranim institucijama i pojedincima te suradnja i razmjena podataka sa srodnim ustanovama
- Sudjelovanje u sve bogatijoj izdavačkoj djelatnosti Zavoda i unapređivanje i obogaćivanje postojeće specijalističke knjižnice
- Zadovoljavanje arhivskih standarda i normi fizičke i digitalne građe i postupna digitalizacija arhivske građe
- Stvaranje cjelovitog učinkovitog sustava dokumentacije, od evidencije stanja na terenu, istraživanja, praćenja konzervatorsko-restauratorskih radova, suradnje s nadležnim i srodnim institucijama i administrativnim obavezama Zavoda koji će omogućiti brzu i učinkovitu razmjenu informacija i stvarati pri tome bazu podataka korisnu za sve institucije i pojedince koji se bave kulturnom baštinom

OPĆE SLUŽBE

Nesmetano odvijanje potpornih procesa osnovnoj, konzervatorsko-restauratorskoj, djelatnosti kroz izvršenje specijaliziranih poslova s područja ljudskih resursa, financija, računovodstva, općih pravnih pitanja i administrativnog poslovanja za sve organizacione jedinice Zavoda omogućuje ostvarenje strateških i operativnih ciljeva organizacionih jedinica i pridonosi stvaranju jedinstvene vrijednosti Hrvatskog restauratorskog zavoda.

U Hrvatskom restauratorskom zavodu svjesni smo da uspjeh našeg poslovanja ovisi o zadovoljstvu korisnika naših usluga, društvene zajednice i svih zainteresiranih strana koje sudjeluju u procesu zaštite kulturnih dobara, stoga nastojimo u potpunosti ispuniti njihove zahtjeve, te razumjeti sadašnje i buduće potrebe djelatnosti.

Konzervatorsko restauratorska djelatnost i njeni poslovni procesi specifični su radi materijalnih resursa koje zahtjeva; brojnih i raznolikih materijala koji se ugrađuju u kulturna dobra, različite i često sofisticirane opreme, stručno educiranih i specijaliziranih zaposlenika.

Upravljačko i administrativno praćenje osnovne djelatnosti zahtijeva trajno prilagođavanje, razvoj i unapređivanje poslovnih procesa i podizanje standarda kvalitete potpornih službi kako bi mogle odgovoriti zahtjevima zakonske regulative, poslovnog okruženja i optimalnog korištenja svih resursa. Temeljna pretpostavka povećanja efikasnosti i smanjenja troškova je optimalno definiranje poslovnih procesa, osiguravanje uvjeta za njegovo nesmetano odvijanje i stvaranje informacijskog sustava koji se neće promatrati isključivo kao formalni izvještajni instrument već kao mehanizam upravljanja poslovnim procesima.

Cilj koji želimo postići je stvaranje i uspostava cjelovitog informacijskog sustava praćenja poslovanja, izvješćivanja i prognoziranja koji će za sve razine upravljanja osigurati pravovremene, istinite i korisne informacije, uz uvjet jednokratnog unosa podataka u sustav.

Za to su potrebni :

- stručni i motivirani kadrovi,
- potpora i interes svih razina upravljanja osnovnim i potpornim procesima
- informatička potpora u smislu softverskog povezivanja već izgrađenih parcijalnih sustava,

U nastojanju primjene i poboljšanju djelotvornosti sustava planiramo poduzimati sljedeće mjere te objektivnim pokazateljima i dokazima pratiti njihovu realizaciju:

- razvijanje svijesti o važnosti poštivanja normativnih zahtjeva kroz osposobljavanje svih zaposlenika;
- verifikaciju djelotvornosti i učinkovitosti sustava i pripadajućih procesa kroz redovite godišnje preglede na sastancima, uz češće praćenje trendova ovisno o složenosti procesa, kroz internu komunikaciju i provođenje internog revizorskog nadzora
- stvaranje obveza zaposlenika na stanom podizanju i održavanju dogovorene razine kvalitete, stručnosti i dobre prakse rada.

7. ANALIZA STANJA

Stanje očuvanosti hrvatske kulturne baštine, stupanj i vrste ugroženosti i oštećenosti kulturnih dobara, mjerila su za konstituiranje, organiziranje i razvoj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, te uvjet za odgovarajuće korištenje kulturnih dobara i njihovo uključivanje u kulturne, gospodarske i razvojne resurse hrvatskog društva u cjelini.

Znatna zapuštenost baštine u ranijem periodu, i ogromne štete u Domovinskom ratu, bile su poticaj za razvoj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, pa su njeni kadrovski i materijalni potencijali u proteklih 20 godina višestruko povećani. To očituje postojeća mreža konzervatorsko-restauratorskih radionica, kao i uspostava tri restauratorska studija, u Zagrebu, Splitu i Dubrovniku.

Međutim, stvarno stanje hrvatske kulturne baštine zahtjeva i nadalje razvoj djelatnosti s ciljem očuvanja naslijeđenih vrijednosti i njihovo uređenje, jer u većini slučajeva tek obnovljene i konzervatorsko-restauratorski uređene vrijednosti mogu omogućiti i njihovo održivo gospodarsko korištenje.

Unapređenje i razvoj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti treba naročito poticati kroz sustavna konzervatorska istraživanja primjenom stručnih i znanstvenih metoda, izradu stručne dokumentacije, proučavanje i razvijanje standarda, metodologije, tehnike i tehnologije u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti, interdisciplinarnom i multi-disciplinarnom suradnjom istraživača i institucija, te kvalitetnom edukacijom kadrova koji će biti nositelji razvoja djelatnosti kroz gospodarske aktivnosti.

Problemi konzervatorsko-restauratorske djelatnosti za održivo korištenje kulturne baštine

- Nedovoljno jasno definirana načela upravljanja kulturnom baštinom.
- Prevelika usredotočenost na interne procese iz čega proizlazi nedovoljna aktivnost na upoznavanju šire društvene zajednice sa značajem djelatnosti i ostvarenjem sinergijskih efekata za zajednicu kao korisnika usluga.
- Nepotpuna inventarizacija, odnosno registracija kulturne baštine otežava planiranje i unutar konzervatorsko-restauratorske djelatnosti.
- Neujednačeni standardi konzervatorsko-restauratorskih postupaka i dokumentiranja prilikom rada s kulturnim dobrima.
- Nedovoljno ulaganje u razvoj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti, osobito u obrazovanje te stručno i znanstveno usavršavanje, što ponekad rezultira nestručnim obavljanjem poslova.
- Zbog nedostatnih standarda i kontrole, neadekvatne ekipiranosti stručnjaka koji provode nadzor nad konzervatorsko-restauratorskim radovima na različitim kulturnim dobrima neujednačena je kvaliteta konzervatorsko-restauratorskih radova izvedenih

od strane pravnih i fizičkih osoba angažiranih u zaštitnim radovima na kulturnim dobrima .

- Nedovoljno ulaganje u preventivno konzerviranje kulturnih dobara, njihovo redovito održavanje i očuvanje nakon obavljenih konzervatorsko-restauratorskih radova, čime se ugrožava i umanjuje potencijalni resurs.
- Stvaranje netočne percepcije konzervatorsko-restauratorske djelatnosti kao dugotrajne i skupe s neznatnim doprinosom u stvaranju nove vrijednosti
- Nedostatno uključivanje postojeće prakse najviše razine stručnosti u programe konzervatorsko-restauratorskih studija što rezultira nedovoljnom izvrsnosti u obrazovanju kao temelju za obavljanje stručnih radova na kulturnim dobrima.
- Nedovoljna iskorištenost i distribucija te neodgovarajuća prezentacija postojećih Baza pisane i fotografske dokumentacije u promicanju i korištenju kulturne baštine.
- Nedovoljna financijska sredstva za razvoj digitalnih baza podataka i nedovoljno ulaganje u tehničku opremljenost indok segmenta.
- Nepostojanje jedinstvene i usklađene pravne regulative konzervatorsko-restauratorske djelatnosti.

- **Potrebe konzervatorsko-restauratorske djelatnosti za održivo korištenje kulturne baštine**
- Definirati jasna načela upravljanja kulturnom baštinom iz kojih će proizaći i načela u pristupu konzervatorsko-restauratorskim radovima.
- Provoditi sustavnu edukaciju i senzibilizaciju javnosti za značaj konzervatorsko-restauratorske djelatnosti koja djeluje na očuvanju nacionalne kulturne baštine i stvaranju preduvjeta za njezino gospodarsko korištenje, odnosno održivo upravljanje kulturnim dobrima bez uništavanja vrijednosti koje kulturno dobro predstavlja.
- Uspostaviti standarde konzervatorsko-restauratorskih postupaka i dokumentiranja prilikom rada s kulturnim dobrima, kontinuirano poboljšavati kvalitetu usluga te rezultate rada prezentirati javnosti.
- Uvoditi nove tehnologije, uz korištenje i razvijanje suvremenih, a naročito ne-destruktivnih metoda znanstvenih istraživanja.
- Poboljšati organizaciju konzervatorsko-restauratorske djelatnosti na razini Republike Hrvatske kako bi se standardizirala kvaliteta izvedbe i unaprijedila djelatnost, koristeći *know-how* najkompetentnijih stručnjaka iz pojedinih područja rada te razgraničile upravne i stručne kompetencije.
- Uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanja i stručnog napredovanja djelatnika u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti.
- Snažnije uključivati HRZ u sustav obrazovanja, a naročito visoko-školskog obrazovanja Republike Hrvatske i stručnog usavršavanja.

- Uspostaviti objedinjenu pohranu, te učiniti javno dostupnom dokumentaciju konzervatorsko-restauratorskih zahvata uz poštivanje autorskih prava.
- Osigurati dugoročni okvir u obnovi kulturnih dobara s ciljem osiguranja sigurnosti ulagača i korisnika kulturne baštine.
- Uspostaviti jedinstveni zakonodavni sustav za konzervatorsko-restauratorsku djelatnost.
- Stvoriti administrativne, pravne i financijske pretpostavke za razvoj djelatnosti i u suradnji s drugim tijelima Državne uprave definirati poticajne mjere za razvoj djelatnosti u civilnom i privatnom sektoru (Gospodarska i Obrtnička komora, HBOR- poticajna kreditna linija)

8. SWOT ANALIZA

Ima za cilj identificirati ključne čimbenike i događaje koji će odrediti budućnost Zavoda.

Analizom vanjskog i unutarnjeg okruženja utvrdili smo da će u narednom razdoblju na poslovanje Zavoda naročito utjecati slijedeće:

SNAGE/PREDNOSTI

- Osposobljenost za preuzimanje složenih i cjelovitih konzervatorsko-restauratorskih projekata i radova
- Mogućnost usklađenog odvijanja istraživačkih, projektantskih i konzervatorsko-restauratorskih radova za različite vrste spomenika pojedinačno i u kompleksnim cjelinama.
- Uspostavljena mreža Odjela i Radionica na cijelom teritoriju Republike Hrvatske.
- Konzervatorsko restauratorski zahvati izvode se u skladu s najvišim standardima kvalitete i po utvrđenoj metodologiji rada, čime se osigurava garancija kvalitete
- Ekipiranost educiranim stručnjacima različitih specijalnosti
- HRZ ima kapacitete za poslove u izvanrednim situacijama.
- HRZ je društveno odgovorna ustanova koja samostalno intervenira u hitnim situacijama.
- Poštuje i razvija sve pravne i zakonske norme u praksi.

SLABOSTI/ NEDOSTACI

- Složeni uvjeti rada u Zagrebu radi disperzije radnih prostora - rad na 11 lokacija
- Neujednačen i skokovit rast i razvoj u proteklih 15 godina preuzimanjem radionica različitih razina opremljenosti i kadrovske osposobljenosti ima za posljedicu još uvijek nedovoljno ujednačene standarde
- Nedovoljna operativna kohezija ustanove
- Nedovoljno razvijen sustav objektivne valorizacije djelovanja i analize provedenih

radova

- Poteškoće u sinhroniziranom korištenju radnih kapaciteta različitih radionica i odjela
- Prevelika usredotočenost na interne procese iz čega proizlazi nedovoljna aktivnost na upoznavanju šire društvene zajednice sa značajem djelatnosti i ostvarenjem sinergijskih efekata za zajednicu kao korisnika usluga

PRILIKE/MOGUĆNOSTI

- Bolje pozicioniranje Zavoda kao regionalnog lidera u konzervatorsko-restauratorskim poslovima
- Mogućnost preuzimanja složenih projekata unutar konzervatorsko-restauratorskih radova
- Priprema cjelovitih projekata za financiranje iz sredstava EU
- Mogućnost formiranja klastera za izvođenje zaštitnih radova
- Zavod ima potencijal za uspostavu standarda obavljanja djelatnosti u RH i može ubrzati razvoj privatne prakse

PRIJETNE / OPASNOSTI

- Zavod od strane pojedinih konzervatorskih odjela nije ni prepoznat ni iskorišten kao partnerska ustanova Ministarstva kulture
- Sve funkcije i mogućnosti ustanove nisu u pravoj mjeri prepoznate, valorizirane i korištene od nadležnog ministarstva
- Nedovoljno jasno su definirana načela upravljanja kulturnom baštinom.
- Zbog nedostatnih standarda i kontrole, neadekvatne ekipiranosti stručnjaka koji provode nadzor nad konzervatorsko-restauratorskim radovima na različitim kulturnim dobrima neujednačena je kvaliteta konzervatorsko-restauratorskih radova izvedenih od strane pravnih i fizičkih osoba angažiranih u zaštitnim radovima na kulturnim dobrima
- Nedovoljno je ulaganje u preventivno konzerviranje kulturnih dobara, njihovo redovito održavanje i očuvanje nakon obavljenih konzervatorsko-restauratorskih radova, čime se ugrožava i umanjuje potencijalni resurs
- Stvaranje netočne percepcije konzervatorsko-restauratorske djelatnosti kao dugotrajne i skupe s neznatnim doprinosom u stvaranju nove vrijednosti

Strateški plan izrađen je temeljem Prijedloga strateškog plana iz kolovoza 2012.godine

Dokument je pripremala i realizirala radna grupa u sastavu: Višnja Bralić, Bisreka Mataković, Ana Aznović i Darko Ivić

Ravnatelj : Mario Braun

Dodatak 3:

Organizacijska struktura Zavoda (grafički prikaz)

